

II

HERMANNI SCHLICHTHORST

BREMENSIS

INSTITVTI REGII HISTORICI GOTTINGENSIS

ASSESSORIS

GEOGRAPHIA AFRICAE HERODOTEA

Nisi vtile est, quod facimus, stulta est gloria.

GOTTINGAE
SVMTIBVS VANDENHOECKIANIS ET RVPRECHTII
1788.

PRAEFATIO

CHR. G. HEYNII.

Mirum videri poteſt, me potiſſimum ad commendandam hanc commentationem prodire, cum ipſe inter iudices ſederim, qui alii commentationi ſuper quaeſtione propoſita primas detulerunt. Quod quidem nolim quemquam ita interpretari, vt in me transferre velit notum illud, quaſi victrix cauſſa diis placuerit, victa Catoni. Immo vero ſententiam tuli cum aliis, non ſecundum alios. Verum in certamine iudicium faciendum eſt ſecundum ea. quae in quaeſtione propoſita ſunt; contra in ſcriptione aliqua eſſe poſſunt multa, quae probes ac commendes, etſi illud, de quo quaerebatur, expeditum ſit ab aliis diligentius. Argumentum quidem, quod commentationis huius auctor, litterarum graecarum et latinarum copiis praeclare inſtructus, tractauit, ita eſt comparatum, vt, quo plures in eo verſati fuerint, et quo plus operae in illud collatum fuerit, eo magis illuſtratum et enuclea-

tum illud esse necesse sit. Ea enim rerum priscae memoriae est natura et indoles, cum eae aut e multis diuersorum scriptorum locis, interdum ex obscuris vestigiis, aut ex vno vel altero scriptore, qui suis popularibus, non nobis illa scribebat, sint eruendae, vt, vbi plures ad perspiciendam et inuestigandam rem propositam accesserint, non facile sit aliquis, qui non aut comparando diuersa aut disiungendo similia expiscetur aliquid, quod ceteros eidem rei intentos fugerit. Idem euenisse videbit lector in commentationibus super quaestione proposita scriptis; habebitque vtilitatem earum comparatio, siue ad iuniorum studia, si quidem eamdem rem a diuersis diuersimode traditam et explicatam cognouerint, et in caussas, cur altera alteri praelata fuerit commentatio, inquirendo iudicium suum acuerint, siue inter doctiores, dum ipsi comparationem inter scripta illa faciendo arbitrium Ferent, et iudicium publice factum ipsi ad suum iudicium exigent.

Equidem officio meo satisfacere volui hactenus, vt iuuenem ingenuae et erectae indolis, et cum aliarum, tum antiquarum litterarum scientia bene imbutum, earumque tradendarum studio incensum, nuncque hac Musarum sede relicta ex vmbra in palaestram studia sua efferentem, iis commendem, quorum interesse potest, vt iudicio suo, quod ipsi facturi sunt, praeiudicium iam ab alio factum ante oculos positum habeant.

LECTV-

LECTVRIS

SALVTEM ET OFFICIA

HERMANNVS SCHLICHTHORST.

Geographia Africae Herodotea, h. e. *notitia Africae geographica ex Herodoto constituta, ita vt populi ac regiones ab eo commemoratae probabiliter geographico more finiantur ac describantur; adiunctis ex aliis scriptoribus non nisi iis, quae ad illustrationem facere possunt; Aegypti summatim tantum ratione habita.*,,

Ita quidem *quaestio ordinaria* *) ab *Illustri Philosophorum Ordine* civibus de praemio Regis augustissimi munificentia constituto certaturis in annum LXXXVIII. proposita. Me quidem, cum ad conscribendam *Geographiam Africae Herodoteam* accedere apud animum constituissem, minime latebant difficultates, hunc qualemcunque libellum scripturo obuiae, quae tantae sunt, vt non nisi ab iis prospere possint superari, qui in soluendis omnis generis nodis, in Geographiae

 nime

*) Proposita erat ab eodem Ordine in eumdem annum alia *extraordinaria* de *fabulosa Argonautarum Geographia*.

tum illud esse necesse sit. Ea enim rerum priscae memoriae est natura et indoles, cum eae aut e multis diuersorum scriptorum locis, interdum ex obscuris vestigiis, aut ex vno vel altero scriptore, qui suis popularibus, non nobis illa scribebat, sint eruendae, vt, vbi plures ad perspiciendam et inuestigandam rem propositam accesserint, non facile sit aliquis, qui non aut comparando diuersa aut disiungendo similia expiscetur aliquid, quod ceteros eidem rei intentos fugerit. Idem euenisse videbit lector in commentationibus super quaestione proposita scriptis; habebitque vtilitatem earum comparatio, siue ad iuniorum studia, si quidem eamdem rem a diuersis diuersimode traditam et explicatam cognouerint, et in caussas, cur altera alteri praelata fuerit commentatio, inquirendo iudicium suum acuerint, siue inter doctiores, dum ipsi comparationem inter scripta illa faciendo arbitrium Ferent, et iudicium publice factum ipsi ad suum iudicium exigent.

Equidem officio meo satisfacere volui hactenus, vt iuuenem ingenuae et erectae indolis, et cum aliarum, tum antiquarum litterarum scientia bene imbutum, earumque tradendarum studio incensum, nuncque hac Musarum sede relicta ex vmbra in palaestram studia sua efferentem, iis commendem, quorum interesse potest, vt iudicio suo, quod ipsi facturi sunt, praeiudicium iam ab alio factum ante oculos positum habeant.

LECTV-

LECTVRIS

SALVTEM ET OFFICIA

HERMANNVS SCHLICHTHORST.

Geographia Africae Herodotea, h. e. *notitia Africae geographica ex Herodoto constituta, ita vt populi ac regiones ab eo commemoratae probabiliter geographico more finiantur ac describantur; adiunctis ex aliis scriptoribus non nisi iis, quae ad illustrationem facere possunt; Aegypti summatim tantum ratione habita.,,*

Ita quidem *quaestio ordinaria* *) ab *Illustri Philosophorum Ordine* civibus de praemio Regis augustissimi munificentia constituto certaturis in annum LXXXVIII. proposita. Me quidem, cum ad conscribendam *Geographiam Africae Herodoteam* accedere apud animum constituissem, minime latebant difficultates, hunc qualemcunque libellum scripturo obuiae, quae tantae sunt, vt non nisi ab iis prospere possint superari, qui in soluendis omnis generis nodis, in Geographiae

 nime

*) Proposita erat ab eodem Ordine in eumdem annum alia *extraordinaria* de *fabulosa Argonautarum Geographia.*

antiquae purgandae ſtudio occurrentibus, diu multrumque ſudarunt. Attamen hunc in me ſuſcepi laborem, cum propoſita eſſet quaeſtio nobis literarum ſtudioſis, a quibus *Bonos* omnes in primis *Illuſtrem Academiae noſtrae Philoſophorum Ordinem* non id exſpectaturum perſuaſum mihi habeo, quod virium noſtrarum modulum ſuperat, nec niſi a viris doctrina et eruditione longe celeberrimis praeſtari poteſt. Et licet virium mearum imbecillitatis probe memor eſſem, cum ad hanc *notitiam Africae Geographicam ex Herodoto conſtituendam* animum appellerem, mearum tamen partium duxi, vt pro virium tenuitate Regis Optimi inſtitutum tuerer, quo omnes, quotquot in Academia ſua literarum cauſſa verſantur, ad praeclara quaeuis audenda ante aliquod annos prouocare coepit. Praeterea cum Bibliotheca Academica, et quorumdam Virorum doctorum humanitas libros mihi ſuppeditarent ſubſidiarios, cumque horis ſubſeciuis aliqua reſeruanda eſſet occupatio, denique cum laudis ſtudium Optimum quemque trahat, nec vlla difficultas tanta ſit, quae non aliqua ex parte ſuperari poſſit: conſilium de conſcribendo hoc qualicumque libello mutare dubitaui.

Habetis hic, Lectores, cauſſas rationesque, quibus ad conſcribendum, quem quibusdam in locis emendatum Veſtro iudicio nunc ſubmitto, libellum adduci me paſſus ſum.

Iam vero ante omnia neceſſe eſt, vt cauſſas afferam, quae me impulerunt, ad eum ordinem, quem in rebus tractandis ſeruaui, maxime probandum. Ordinem enim Geographis probatum,

tum, qui ab Occidente in Orientem tendunt, me laesisse perspicitur, ita, vt inuerso ordine ab Oriente sumto initio Libyam permearem. Illum autem reliqui, hunc sequutus sum ordinem ab ipso *Herodoto* ductus, qui in loco classico, Lib. IV. cap. 168. seqq. in quo Libyae faciem declarat, descriptionem suam ita instituit, vt a finibus Aegypti initio facto Africam permearet. Praeterea, qui in depingenda *Geographia Africae Herodotea*, neglecto ordine Geographis probato, ab Oriente iter faciendum incipit, a minus obscuris ad obscuriora lectores deducit. Libyae enim oram maritimam, mari mediterraneo obuersam, quae Auctori nostro potissimum innotuit, ab Aegypti finibus vsque ad Carthaginem diligenter depingit *Herodotus*; de reliqua eius parte vsque ad columnas autem non nisi *locum anonymum*, et *promontorium Soloënta*, quod falso adeo terminum Libyae occidentalem credit, ipsi commemoratum esse deprehendimus. Cum igitur duae rationes, aeque haud contemnendae, memet impellerent, vt ab Oriente in Occidentem Africam permearem, non potui, quin in fronte libri mei Aegypti descriptionem ponerem. Ab Aegypto igitur initio facto ad Libyam progressus sum depingendam eo ordine, quo vsus est ipse *Herodotus* lib. IV. cap. 168. seqq. In fine commentationis Aethiopiam subieci, omnemque libellum in duas diuisi sectiones, quarum priori Aegyptus describitur, posteriori Libya reliqua. Accurationem earum conspectum ipsis singulis sectionibus praefixi.

Cum vero expressis verbis iusserit *Illustris Philosophorum Ordo*, in primis longe celeberri-

mus argumenti Auctor, HEYNIVS, de regio praemio certaturis *Aegypti summatim tantum habendam esse rationem*, huic clausulae, vt potui, satisfacere studii. Rationes, quibus ad istam clausulam quaestioni subiiciendam induci se passus sit *Illustris Ordo* hic nihil attinet inuestigare. Quod vero obitur dictum sit, in caussa esse videtur Aegypti descriptionum multitudo, quarum oneri officinae nostrae librariae paene succumbunt. Ad illum igitur finem, quem spectabat quaestionis Auctor, obtinendum! quaecunque de Aegypti nomine, finibus, magnitudine, flumine, paludibus, diuisione, populis, montibus, vrbibus oppidisque ab *Herodoto* commemorata sunt, diligenter, et, vt ego quidem existimo, plene collegi, instituta tantum cum *Diodoro Siculo* comparatione, et adiunctis ex scriptoribus aliis, in primis ex *Itinerariis recentioris aeui*, et ex *descriptione Aegypti* D'*Anvilliana* non nisi iis, quae scitu maxime necessaria sunt ei, qui hodiernam Aegypti faciem cum ea, qualis fuit *Herodoti* aetate, comparare animum induxit. Hoc modo librum hunc meum existimanti, non alienam ab hac *Aegypti Herodoteae* descriptione esse apparebit nominum recensionem, quae praesertim vrbibus oppidisque recentiori maxime aetate imposita sunt. Hebraica quarumdam vrbium nomina, quae *Herodoteis* respondent, sane non adiecissem, nisi persuasum mihi haberem, illam comparationem non omni vtilitate esse destitutam; duces etiam hac in re habeo omnes, quotquot Aegypti Geographiam attigerunt. Recentiora nomina, eaque arabica, latinis literis expressi, et ne forte in scribendo

hoc vel illo nomine a vera ſcriptura aberrarem; et, ne alieno loco eruditionem iactaturus viderer. Breuitati tamen in *depingenda Aegypto Herodotea* vbique ſtudui, ſalua tamen perſpicuitate et congruentia quoad ea, quae ne nudam nominum recenſionem exhiberem, ex ipſo *Herodoto*, interdum et ex *Diodoro* aliisque adiicienda eſſe iudicaui. Prolixius quaecunque de *Geographia Aegypti* in *Herodoto* occurrunt, expoſuerunt *d'Anville* *) et *Larcherius* **), Viri celeberrimi. In videndis autem et emendandis erroribus, qui in ſcriptis doctiſſimorum horum Virorum paſſim occurrunt, in primis in opere *d'Anvillii*, alia atque alia ſecundum opinionis alicuius commentum (nos hypotheſin appellamus) exiſtimantis, ſaepius dux mihi fuit Vir longe celeberrimus, GATTERERVS, praeceptor meus pie deuenerandus, in critica libri illius *d'Anvilliani* recenſione, quae legitur in libro, inſcripto: *Allgemeine hiſtoriſche Bibliotheck von Mittgliedern des Königlichen Inſtituts der hiſtoriſchen Wiſſenſchafften zu Goettingen*, Tom. XI. pag. 27 - 130.

Omnem materiam, quam ad conſtituendam ex *Herodoto notitiam Aegypti geographicam* congeſſi, ita diſpoſui, vt tantum non penitus ordinem

*) Memoires ſur l'Egypte aucienne et moderne. Paris 1766. 4.

**) Hiſtoire d'Herodote, traducte du Grec, avec des remarques hiſtoriques eſt critiques, un Eſſai ſur la Chronologie d'Herodote et une Table Geographique. Paris 1786. Tom. I - VII. De Aegypto agitur in primis Tom. II. et in iudice Geographico, ſeu Tom. VII.

nem, *d'Anvillio* probatum, sequutus sim. Quod quidem necesse erat, cum in positione quarumdam vrbium ab erudito hoc scriptore recedendum mihi esset. Vrbium autem oppidorumque recensum, vt verbo dicam ita institui, vt a locis maritimis ad mediterranea, a septentrione ad meridiem pergerem, id quod *d'Anvillium* in Aegypti inferioris descriptione neglexisse apparet; certum enim ordinem, quem in enumerandis Aegypti inferioris locis sequatur, non habet. Denique in recensendis vrbibus et oppidis, Aegypti in nomos diuisionem, quam nonnulli scriptores sequuti sunt, respui, quippe quae nimis incerta est. Vt enim taceam, alium nomorum numerum commemorari a *Diodoro*, (lib. I. pag. 50. s. pag. 35. A.) et *Strabone*, (lib. XVII. pag. 787. c.) alium a *Plinio*, (Histor. Nat. lib XXXVI. cap. 13.) alium a *Ptolemaeo*, (lib. IV. cap. 5.) alium denique ab ipso *Herodoto*: (lib. II. cap. 165. 166.) ista diuisio hac quoque de caussa fugienda erat, quoniam *Herodotus*, cuius *Aegypti Geographia* mihi conscribenda erat, nonnullos nomos commemorat, quorum incerta est positio, et vero omnes omnino Heptanomidis et Thebaidis, vno verbo, Aegypti superioris nomos silentio praetermisit.

Quae de aeris temperie in Aegypto, de bonis Aegyptiacae terrae, et de praecipuis quibusdam Aegyptiorum moribus atque institutis in Herodoto occurrunt, ea de caussa strictim attigi et ipsi *Aegypti Herodoteae descriptioni* subieci, quoniam ea omnia e variis Auctoris nostri locis colligenda erant. Cum vero *Herodotus* Libyum mores ipsis singulis in locis exponat, in qui-

quibus ſingularium Libyae gentium deſcriptionem dedit, adeoque noſcendi cupidus eos facili negotio addiſcere poſſit, hac ipſa ratione inductus, ne praeter rem longus eſſem, Libyum mores et id genus alia, quae ad Libyes pertinent, omnino fere praeteriui. Horum vero nonnulla in ipſo libelli ſectione altera occurrunt, alia Opuſculi huius delineationi inſerui.

Ad conſcribendam autem hanc *Africae Herodoteae Geographiam* his potiſſimum libris ſubſidiariis vſus ſum:

Herodoti Halicarnassensis *Opera ex recenſione et cum notis Petri Weſſelingii aliorumque. Amſterd.* 1763. *Fol.*

Hiſtoire d'Herodote traduite du Grec avec des remarques hiſtoriques et critiques, un Eſſai ſur la Chronologie d'Herodote et une Table Geographique par Mr. Larcher. Paris 1786. *I - VII.* 8.

Diodori Siculi Bibliotheca hiſtorica ex editione Laurentii Rhodomanni. Hannov. 1604. *Fol.*

Caii Salluſtii Criſpi opera omnia, quae exſtant, interpretatione et notis illuſtrauit Daniel Criſpinus. Lond. 1776. 8.

Strabonis Geographiae libri XVII. ex recenſione Caſauboni. Lutet. Pariſ. 1620. *Fol.*

Claudii Ptolemaei de Geographia libri VIII. Baſileae. 1533. 4.

Antonini Itinerarium ex Edit. Weſſelingii. Amſt. 1760. 4.

Pomponius Mela de ſitu Orbis cum obſervationibus Iſaaci Voſſii. Hagae - Comitis 1658. 4.

Plinii Hiſtoria Naturalis. Biponti. 1784. 5. *Voll.* 8.

Quosdam alios veteres auctores, quos curſim tantum inſpexi taceo.

Scriptorum recentiorum, quae excuſſi, praecipua haec ſunt:

Chriſtophori Cellarii Notitia Orbis Antiqui. Lipſ. 1701. *et* 1760. *II. Tom.* 4.

Abulfedae deſcriptio Aegypti, arabice et latine, e Codice Pariſienſi edidit, latine vertit, notas adiecit I. D. Michaelis. Goettingae 1776. 4.

Memoires ſur l'Egypte ancienne et moderne par Mr. d'Anville. Paris. 1766. 4.

Geo-

omnibus, quibus eam inueſtigare et explorare forte placeat.

Supereſt, vt duo errores Geographicos, ex minus recta quorumdam *Herodoti* locorum interpretatione oriundos, ſtrictim attingam.

Alter horum errorum e falſa *Laurentii Vallae* interpretatione profectus eſt, quippe qui ſecundum *Herodoti* verba: ἐπι μεν νυν Βαττεω τε του οἰκιϛεω της ζοης, quae libr. IV. cap. 159. exſtant, Battum nobis dedit, *qui condidit Zoam*. *Vallam* ſequutus *Abrahamus Ortelius* in theſauro ſuo geographico *Zoam Cyrenaicae vrbem*, commemorat. Ita autem conſtituto verborum ordine: ἐπι μεν νυν της ζοης Βαττεω τε του οἰκιϛεω, ſenſus huius loci hic eſt: *dum viueret Battus conditor* (ſcilicet Cyrenes. *Herodotus* enim ſecundum dialectum Ionicam ζοης ſcripſit pro ζωης. Conditoris epitheton Batto et ab aliis ſcriptoribus tribuitur. Vid. *Pindar*. Pyth. IV. 10. *Callim*. Hymn. in Apoll. 67. Mirum ſane eſt, abſurdum hunc errorem, quem iam detexit *Paulus Leopardus* Seculi XVI. ſcriptor, (Emendat. lib. III. cap. XI. pag. 55.) non ante *Valkenarii* et *Weſſelingii* tempora ex *Herodoto* extruſum eſſe; eum ne vidit quidem *Gronouius*, Vir clariſſimus. Obſeruatus tamen eſt hic error et emendatus a Bouhierio in libro, cui titulus: *Recherches et Diſſertations ſur Herodote, Chap. XII. pag.* 130. Poſt *Weſſelingium* demum hunc errorem notarunt *Bellangerius*, teſte *Larcherio*, merito ei adſtipulante Tom. III. not. 246. pag. 469. aliique.

Alter error notandus apud *Bochartum* et quosdam alios occurrit. Fuerunt enim nonnulli, v. c. *Bochartus* (Phaleg lib. IV. cap 27. pag. 313.

E,

Geographie ancienne abrege par Mr. d'Anville. Ibid. 1768. *Tom. III.* 8.
Geographia ſacra auctore Samuele Bocharto. Cadomi 1651. *Fol.*
Recherches et Diſſertations ſur Herodote par Mr. le Preſident Bouhier. A Dijon 1746. 4.
Relation uniuerſelle de l'Afrique ancienne et moderne par le Sr. de la Croix. Lion 1688. 4 *Voll.* 8.
Vmbſtaendliche und eigentliche Beſchreibung von Africa durch O. Dapper. Amſterd. 1670. *Fol.*
Allgemeine hiſtoriſche Bibliothek von Mittgliedern des Koniglichen Inſtituts der hiſtoriſchen Wiſſenſchafften zu Goettingen. Herausgegeben von Ioh. Chriſtoph. Gatterer. Halae.
Hauſi nonnulla e Tom, II. XI. XIV. XVI. Poſterioribus continentur excerpta e Bryanti Obſeruations aud Inquiries cet.
Ioa. Bapt. Gramaye Africa illuſtrata. Tom. Nerv. 1621. 4.
Bibliotheque Orientale par Mr. d'Herbélot. Paris, 1697. *Fol.*
Nachrichten von Marockos und Fes im Lande ſelbſt geſammlet in den Iahren 1760 - 1768. *von Georg Hoeſt. Aus dem Daeniſchen ueberſezt. Kopenhg.* 1781. 4.
Ioannis Leonis Africani Africae deſcriptio. Lugd. Bat. 1630. 16.
Iobi Ludolfi Hiſtoria Aethiopica. Francof. ad. Moen. 1681. *Fol.*
Eiusdem Commentarius ad ſuam Hiſtoriam Aethiopicam antehac editam. Ibid 1691. *Fol.*
L'Afrique de Marmol de la traduction de Nicol. Perrot. Paris 1667. 4.
Lettres ſur l'Egypte pas Mr. Savary. Ibid. 1785. 8.
Voyages de Mr. Shaw. dans pluſieurs prouinces de la Barbarie et du Levant - traduites de l'Anglois. A la Haye 1743. 2 *Voll.* 4.

Adſcripſi titulos horum librorum, e quibus omnis commentationis meae fides pendet, et editionum, quae mihi in conſcribendo hoc libello ad manus fuerunt, ſubieci indicem, non vt magna lectione ſuperbirem, ſed vt quanta diligentia in laudandis aliis verſatus ſim appareat omni-

E. et pag. 314. A.) et *Bouhierius* (l. c. pag. 73.) qui affirmarent, *Magdolum*, Aegypti vrbem, quae pene in ingressu Aegyp.i ad milliare XII. a Pelusio fuit, vt in *Itinerario Antonini* habetur, *Herodoto* commemorari. At ex Auctoris nostri lib. II. cap. 159. coll. lib. III. cap. 5. satis apparet, *Magdolum*, cuius ille meminit, vrbem Phoeniciae maritimam fuisse. Error haud dubie inde ortus, quod ille locus, quem *Herodotus Magdolum* appellat, ab aliis scriptoribus non nisi *Mageddo*, s. *Megiddo* vocatur. Quibus si addideris, quod proelium *Herodoto* lib. II. cap. 159. memoratum, non diuersum haberi potest ab eo, cuius 2 Paralipom. XXXV. 19 - 24. mentio exstat, *Magdolum* Aegypti in *Herodoto* occurrere, nemo amplius erit, qui affirmauerit.

Scripsi hanc praefationem animo moestissimo. Scilicet his ipsis diebus, quibus typis exscribendum curaui libellum huncce, vale mihi dicendum est almae Georgiae Augustae, suauissimo Musarum commercio, cui quid debeam grata mente vbique praedicabo. Vale mihi dicendum est vt lectissimae omnium ordinum amicorum coronae, sic maxime praeceptoribus meis academicis, viris optime de me meritis, quorum singularia animi in me propensi documenta nullum vmquam tempus, dum viuam, mea ex memoria deleturum esse sanctissime polliceor. Praestet saluos et incolumes Numen supremum Viros hos optimos, quorum nomina vt nostra aetate sunt celeberrima, sic mirabunda colet discendi cupida posteritas.

Scrib. Gottingae d. XXIV. Sept. 1788.

PRO-

GEOGRAPHIA AFRICAE HERODOTEA.

DELINEATIO OPVSCVLI.

PROLEGOMENA. Praemiſſis in vniuerſum nonnullis de totius terrarum orbis, Veteribus noti, diuiſione, §. I. ſpeciatim vero de Libya ſeu Africa, tertia orbis antiqui parte: §. II. quot modis accipiatur ab HERODOTO Libyae nomen, §. III. indicatur. Agitur deinde de termino inter Aſiam et Africam conſtituendo, §. IV. de Libyae finibus vniuerſe, ſpeciatim vero de Iſthmo Aegyptiaco, §. V. et de maribus, quibus circumdata eſt Africa. §. VI.

SECTIO I. in qua *Aegyptus* deſcribitur. -- *Cap. I.* in quo de eius nomine, finibus, magnitudine, flumine, paludibus et diuiſione agitur. -- Aegypti nomen §. VII. et fines. §. VIII. -- Aegyptus trium dierum iter vltra Moeridis lacum coeno aggeſta. §. IX. -- Aegypti magnitudo, §. X - XIV. et quidem 1. eius longitudo iuxta mare, §. X. XI. -- 2. Latitudo Aegypti inferioris et ſuperioris. §. XII. 3. Inferioris Aegypti longitudo a Peluſiaco oſtio vsque ad Heliopolin ſeu verticem Deltae. §. XIII. -- 4. Aegypti ſuperio-

ris longitudo. §. XIV. -- De Nilo, vnico Aegypti fluuio, agitur §. XV-XXIII. et quidem 1. de Nili nominis origine; §. XV. 2. de fontibus eius; §. XVI. 3. de eiusdem et regionis vltra Elephantinem natura. §. XVII. -- 4. Nilus quousque cognitus. §. XVIII. -- 5. Eius cursus in Aegypto et ostia. §. XIX. -- 6. Nilus quam regionem inundet. §. XX. -- 7. Quousque crescat et decrescat. §. XXI. -- 8. Variae de incremento Nili sententiae. §. XXII. -- 9. Incrementum Nili maximum. §. XXIII. -- In fine huius capitis exponitur de paludibus §. XXIV. et diuisione Aegypti. §. XXV. -- *Cap. II.* Singularum gentium, regionum, vrbium oppidorumque Aegypti descriptionem complectens. -- Praemisso recensu exterarum gentium, quae Aegypti loca quaedam inhabitasse dicuntur HERODOTO, §. XXVI. sequitur *I. Aegypti inferioris descriptio*, §. XXVII-XXXI. et quidem 1. partis Aegypti inferioris occidentalis vsque ad Deltam; §. XXVII. 2. Deltae magnae, et, praemissis paucis de origine nominis Deltae, eiusque ambitu, §. XXVIII. α) quidem eius partis, quae est inter ostium Canopicum et Phatniticum, §. XXIX. tum β) regionis, inter Phatniticum ostium et Pelusiacum sitae, quae vulgo Deltae paruae nomine venit; §. XXX. 3. Aegypti inferioris partis orientalis, quae est extra Deltam §. XXXI. -- *II. Descriptio Aegypti superioris*, 1. Heptanomidis §. XXXII. et 2. Thebaidis. §. XXXIII.

Ad finem perducta Aegypti descriptione subiiciuntur *Epimetra IV*. Horum autem 1) exponitur de vrbium, oppidorum et incolarum Aegypti

gypti numero; 2) de Phoenicum circumuectione Libyae; 3) de menſuris Geographicis, HERODOTO memoratis; 4) denique ea, quae de aëris temperie, de bonis Aegyptiacae terrae, de Aegyptiorum diuiſione et de praecipuis eorum moribus et inſtitutis ab HERODOTO narrata accepimus, adduntur.

SECTIO II. *Libyae deſcriptionem complectens.*

(Contextus loci claſſici apud *Herodotum* Lib. IV. cap. 168. ſqq. in quo Libya deſcribitur. — Inferuntur ſuis locis reliqua, quae ad Geographiam Libyae pertinent, paſſim in *Herodoto* obuia, ita, vt haec contextus loci illius explicatio pro conſpectu *poſterioris Geographiae Africae Herodoteae ſectionis* haberi poſſit.)

CAP. I.

Deſcriptio eius Libyae partis quae ab HERODOTO *Lib. IV. depingitur.*

Libyae oram maritimam Libyaeque partem ſupra hanc ſitam, quae HERODOTO potiſſimum innotuit, ipſe Auctor noſter in *duas partes* diuidit, *orientalem* et *occidentalem*, (HERODOT. lib. IV. cap. 191. coll. cap. 160) a qua diuiſione in declaratione Libyae faciei, qualis depingitur ab HERODOTO, recedere animus non eſt.

I. *Partem Libyae orientalem*, quae ab Aegypto vsque ad Tritonem fluuium et Tritonidem paludem porrigitur, (HERODOT. lib. IV. cap. 191. coll. 187.) in tres partes minores diuidit HERODOTVS. Exponit enim

1) eas gentes, quae mare accolunt, (cap. 168 - 180). §. XXXIV - LI. et quidem

α) *Adyrmachidas*, §. XXXIV.

β) *Giligammas*, §. XXXV.

Quae sequuntur Libyae gentes, cum Cyrenaicam inhabitarent, iis inseruntur, quae de *Cyrenaica* in HERODOTO occurrunt. Agitur itaque

a) De Cyrenaicae regionis et incolarum nominibus, nec non de finibus Cyrenaicae; §. XXXVI.

b) De Cyrenaicae natura; §. XXXVII.

c) De Cyrenaeorum in tribus diuisione; §. XXXVIII.

d) De fontibus Cyrenaicae §. XXXIX.

Tunc subiiciuntur gentes Cyrenaicae, quas post Giligammas exponit HERODOTUS:

γ) *Asbystae*; §. XL.

δ) *Auschisae*; §. XLI.

ε) *Cabales*; §. XLII.

ϛ) *Nasamones*; §. XLIII.

ζ) *Psylli*; gens HERODOTI aeuo iam extincta §. XLIV;

has vero excipit vrbium oppidorumque Cyrenaicae descriptio, quae nulli illius genti HERODOTVS adscripsit. §. XLV. Tum vero agitur de reliquis gentibus, quae oram Libyae maritimam vsque ad Tritonem fluuium et Tritoni-

tonidem paludem habitare HERODOTO dicuntur. Sunt autem hae:

η) *Garamantes* septemtrionales; §. XLVI.

ϑ) *Macae*; §. XLVII.

ι) *Gindanes*; §. XLVIII.

ια) *Lotophagi*; §. XLIX.

ιβ) *Machlyes*; §. L. et

ιγ) *Ausenses* §. LI.

Qui maritimum hunc tractum frequentant et inhabitant Libyes nomadicam vitam agunt omnes, (HERODOT. lib. IV. cap. 181. princ.) eosque Auctor noster appellare solet τους ἐπι ϑαλασσαν κατηκοντας et παραϑαλασσιους lib. IV. cap. 171. 181. lib. II. cap. 32. *a*).

 2) Su-

a) Probe teneamus, Libyae gentes, quas maritimas dicit HERODOTVS lib. IV. cap. 168 - 180 coll. cap. 181. princ. non omnes fuisse vere maritimas. *Asbystas* enim mare accolere diserte negat ipse Auctor noster capite 170., item *Garamantes* (septemtrionales) cap. 174. et *Gindanes* cap. 176. At, licet timidius verbis inhaerendum non esse nemo non facile intelligat, mirum tamen omnino primo intuitu videri vnicuique debet, quod *Garamantes* in earum gentium numerum retulit HERODOTVS loc. cit. quae mare accolunt, cum tamen ipse alio loco affirmet, eos *tractum belluosum* (qui est supra tractum maritimum, HERODOT. lib. II. cap. 32. lib. IV. cap. 181.) lib. IV. cap. 174. adeoque tractum Libyae sabulosum lib. IV. cap. 183. (qui supra belluosum adeoque hoc remotior a mari est, HERODOT. lib. II. cap. 32. lib. IV. cap. 181.) inhabitare. Hic vero teneamus 1) probe distinguendum esse inter *Garamantes* septemtrionales (§. XLVI.) et australes: (§. LVI.) tum

2) Supra maritimum tractum belluosus tractus est, siue Libya θηριωδης, quam HERODOTVS τα ὑπερ θαλασσης τε και των ἐπι θαλασσαν κατηκοντων ἀνθρωπων dicit lib. II. cap. 32. et lib. IV. cap. 181. Hic tractus desertus omnino est, excepta exigua quadam parte a Garamantibus inhabitata. HERODOT. lib. IV. cap. 174. §. LII.

3) Supra tractum belluosum est tractus tumulosus et sabulosus adeoque vehementer aridus et omnino vastus, pluuiaeque expers. HERODOT. lib. IV. cap. 181. 185. coll. lib. II. cap. 32. Supercilium hoc sabulosum a Thebis Aegyptiis vsque ad columnas Herculis (HERODOT. lib. IV. cap. 181.) adeoque extra illas (cap. 185.) porrigitur. Sunt autem in hoc supercilio, quamquam arido et vasto, ferme decem dierum itinere frusta salis, fere grumi grandes in collibus, quorum singulorum vertices e medio sale aquam gelidam et dulcem eiaculantur, circa quam homines habitant, vltimi versus solitudinem (HERODOT lib. IV. cap. 185. vid. et infra I. 4. pag. 10.) et supra regionem feris abundantem (HERODOT. lib. IV. cap. 181.) §. LIII.

α) Primi quidem *Ammonii*, cap. 181. §. LIV.

β) In secundo colle *Augilae*, (Nasamones §. XLIII.) cap. 182. §. LV.

γ) In

tum 2) rationem reddi posse satis idoneam, qua induci se passus sit HERODOTVS, vt *Garamantes* (septemtrionales) inter maritimas Libyae gentes referret, quam rationem videsis infra §. XLVI.

γ) In tertio *Garamantes*, cap. 183. §. LVI.

δ) In quarto *Atrantes*, cap. 184. §. LVII.

ε) In quinto denique *Atlantes*, cap. 184. §. LVIII.

Atlantes versus occidentem non vltimi sunt eorum, qui supercilium sabulosum incolunt: qui vero post eos illud inhabitant, HERODOTO non innotuerunt. HERODOT. lib. IV. cap. 185.

Totus hic Libyae Tractus arenosus pluuiae expers est, ideoque homines eum incolentes ex grumis salinis (tuti) struunt domicilia. HERODOT. loc. cit.

Qui ab Aegypto ad Tritonidem vsque paludem, hoc est, qui orientalem Libyae partem habitare dicuntur HERODOTO, *b*) vitam agunt nomadicam, carnes edunt et lac potant; carne tamen vaccina prorsus abstinent, quoniam Aegyptii ea non vescuntur: item suilla. HERODOT. lib. IV. cap. 186 et 191. Mores autem et instituta Afrorum Nomadum recensere hic nihil attinet. Exponuntur ab Auctore nostro

b) Vtrum ea, quae HERODOTVS de Libybus orientalibus in vniuersum affirmat, non nisi de gentibus maritimis accipienda sint, an etiam de iis, qui supercilium sabulosum tenebant, non omnino liquet. Posterius tamen potiori loco habendum esse nobis quidem videtur, cum vniuersalis partis Libyae orientalis descriptio (HERODOT. lib. IV. cap. 191) in supercilium quoque sabulosum quadret, cumque haud dubie, qui illud inhabitabant, nomades essent omnes. De *Garamantibus* hoc certo constat. POMPON. MELA. lib. I. cap. 8.

ſtro lib. IV. cap. 187-190 *c*). Ipſa autem haec Libyae pars non ita abundat feris, quam occidentalis; depreſſa etiam eſt et arenoſa. Herodot. lib. IV. cap. 191.

4) Quae ſupra ſupercilium illud ſabuloſum ſita eſt verſus Notum et mediterranea Libyae loca, regio deſerta eſt, et aqua, feris, imbribus, ligno, humore adeo omni caret. Herodot. lib. IV. cap. 185. §. LIX.

Breuem narrationem de animalibus apud Nomades Libyes degentibus *d*) inſeruit Herodotus lib. IV. cap. 192.

II. *Pars Libyae maritimae occidentalis.* A Tritone fluuio et Tritonide lacu verſus occidentem non ſunt

c) Africae pleroſque incolas ab Aegypto vsque ad Tritonidem paludem Aegyptiis moribus vti affirmat Herodotus lib. IV. cap. 186. Ratio forte inde petenda eſt, quoniam hi Afri cum Aegyptiis communiter a מצרים genus ducebant. Bochart. Phaleg lib. IV. cap. 33. pag. 333. E.

d) Ceruum in Libya degere negat; alii eum ſequuntur, alii contrarium affirmant, quos ſingulos nominat Wesseling. ad Herod. l. c. Herodoti aeuo cerui et apri Libyae ſi defuerint, dicendum erit, aliunde poſtea huc deueniſſe: nam conſpici iſtic et venatu intercipi, docuit Thomas Gatakervs Miſcellan. lib. II. cap. 8. et Shaw Voyages. Tom. I. pag 323. De ſingulis animalibus fuſius exponere, quorum mentionem iniecit Herodotvs l. c. ab hoc libello alienum eſſe iudicamus. Quid? quod nudam eorum recenſionem plane ſilentio transmittimus, cum non nii laudato loco animalium in Libyum nomadum regione degentium meminerit Auctor noſter.

ſunt Libyes nomades, ſed ii Libyes, qui aratores ſunt et domos poſſidere in vſu habent. Herodot. lib. IV. cap. 191. coll. cap. 187. princ. Haec Libyae pars multo magis feris abundat et ſiluis, quam orientalis, maiorem quoque in modum montana eſt. Herodot. lib. IV. cap. 191. Aratores Libyes commemorantur Herodoto

1) *Maxyes;* lib. IV. cap. 191. §. LX.

2) *Zaueces;* cap. 193. §. LXI. et

3) *Byzantes* (*Gyzantes*) cap. 194. iuxta quos ſita eſt *inſula* nomine *Cyraunis.* Ibid. §. LXII.

Breuem narrationem de animalibus apud Libyes aratores degentibus *e*) inſeruit Herodotvs lib. IV. cap. 191.

His ſubiiciuntur in commentatione noſtra nonnulla

1) De *Carthagine*, quae in Africa proprie ſic dicta ſita erat; §. LXIII.

2) De

e) In horum animalium numero ab Auctore noſtro l. c. recenſentur etiam vrſi; ad quem locum haec a Wesselingio obſeruata tranſcribere nobis liceat: "In Africa vrſum non gigni confidenter Plinivs hiſt. nat. lib. VIII. cap. 36. Sequitur Lipsivs Elect. lib. II. cap. 4. *pellem Libyſtidos vrſae* Leoninam interptetatus, ſimilemque in modum alia. — Contra vtrumque venit Salmasivs ad *Solin.* pag. 220. — Salmaſiana mihi non diſplicent ſtabilita teſtimonio doctiſſimi Shaw Voyages tom. I. p. 323." — Add. Larcherii Hiſt. d'Hérodote tom. III. pag. 488. 489. 490. Reliqua animalium apud Libyes aratores degentium nomina non transſcribimus. Locum enim habet etiam hic, quod obſeruationi d) ſubiecimus.

2) De *Columnis Herculis*; §. LXIV.
3) De *loco anonymo* extra columnas sito; §. LXV.
4) De *promontorio Soloente*; §. LXVI. Additur
5) Breuis relatio de partis Libyae hucusque descriptae hodierna diuisione §. LXVII. --
Iam ne ordo geographicus interrumpatur

CAPITE II.

inseruntur ea, quae passim de Libya interiore, in HERODOTO occurrunt. Agitur itaque

1. De populo, Nigrum accolente. §. LXVIII.
2) De Aethiopia supra Aegyptum, §. LXIX-LXXIV. et quidem
   α) De variis incolarum Aethiopiae supra Aegyptum nominibus, in HERODOTO obviis, item de Troglodytis Aethiopibus. §. LXIX.
   β) De finibus Aethiopiae supra Aegyptum. §. LXX.
   γ) De vrbe Nysa. §. LXXI.
   δ) De insula Tachompso. §. LXXII.
   ε) De vrbe Meroe. §. LXXIII.
   ς) De Automolis. §. LXXIV.
3. De Aethiopibus Macrobiis. §. LXXV.

Denique subiiciuntur ea, quae HERODOTVS sub finem libri IV.
1) De vniuersali descriptione incolarum Libyae cap. 197. §. LXXVI. et
2. De vniuersali descriptione naturalis soli Libyae conditionis cap. 198. §. LXXVII.
memoriae prodidit.

Epimetrum exponit de populo incertae sedis. §. LXXVIII.

PRO-

PROLEGOMENA.

§. I.

Vniuersi terrarum orbis veteribus noti diuisio.

Vniuersi terrarum orbis veteribus noti, tres partes a Geographis cum antiquioribus, tum recentioribus vulgo constitui, *Europam*, *Asiam*, *Africam*, satis constat. Fuisse quidem inter illos quosdam, qui eius duas tantum partes esse vellent, *Europam* et *Asiam*, ex ISOCRATE *a*), LVCANO *b*) aliisque compertum habemus; verum non nisi paucos id voluisse SALLVSTIVS CRISPVS *c*) testatum reliquit. Horum vero alii Africam sub Europa comprehendisse *d*), Asiae eam alii annumerasse *e*) perhibentur. Vulgarem diuisionem sequitur HERODOTVS noster lib. IV. cap. 42. ideoque lib. II. cap. 17. *Aegyptum* non a Libya seiungere et quasi *quartam* orbis antiqui partem constituere dicendus est. Nam licet haec HERODOTI verba, quae posteriori loco leguntur: οὔρισμα δε 'Ασιῃ και Λιβυῃ οἴδαμεν οὐδεν ἐον ὀρθῳ λογῳ, εἰ μη τους Αἰγυπτιων οὔρους ita explicari posse haud diffiteamur, vt aliquis inde

a) Panegyr. cap. 48.

b) Pharsal. IX. 411. sqq.

c) Bello Iugurthino pag. 75.

d) SALLVST. l. c.

e) SIL. ITAL. I. 193. sqq. Conf. LARCHER. Tom. II. pag. 191. Rationem, cur non tertia orbis terrae pars olim credita sit Africa, lege apud GRAMAYE in Africa illustrata p. 2.

inde statuendum esse iudicaret, HERODOTVM Aegyptum quartam orbis antiqui partem pronunciasse: haec tamen interpretatio, vt sibi ipsi constet Auctor noster, plane admitti nequit.

§. II.

Libya seu Africa, tertia orbis antiqui pars.

Missis vero iis, quae de variis orbis antiqui diuisionibus tribus verbis attingenda esse iudicauimus, in sola *Libya* seu *Africa* subsistamus, tertia orbis antiqui parte. Ea autem HERODOTO aeque ac plerisque scriptoribus graecis *a*), qui quidem eius mentionem faciunt, Λιβυη dicitur, cuius nominis originem inuestigare hic nihil attinet *b*); Romani autem scriptores, e quibus SALLVSTIVM *c*) et PLINIVM *d*) laudasse sufficiat, *Africae* nomine eam

a) IOSEPHO Ant. Iud. I. cap. 15. Ἀφρικη dicitur. Titulos singulis sectionibus libri IV. PTOLEMAEI praefixos, Ἀφρικης πιναξ α΄, β΄, γ΄, cet. non ab ipso PTOLEMAEO profectos esse, confecta res est; PTOLEMAEVS numquam non in ipso opere Λιβυης nomine vtitur. — Varia huius terrarum orbis partis nomina, in primis a celebrioribus prouinciis variis temporibus ipsi indita, e STEPHANO, tamquam ex fonte, hauserunt CELLARIVS Tom. II. P. III. p. 2. 3. DAPPERUS pag. 2. BOCHARTVS Phaleg pag. 336. aliique.

b) Vid. HERODOT. lib. IV. cap. 45. Conf. SERVIVS ad *Virgil.* Aen. I. 22.

c) l. c.

d) Hist. Nat. lib. V. prooem.

eam insigniunt. Arabes Africam, excepta tamen Aegypto, *Magreb* appellare, h. e. Occidentem, nota res est *e*).

§. III.

Variae Libyae nominis significationes apud Herodotum.

Iam Libyae nomen, cum haud vno modo ab HERODOTO accipiatur, necesse est, vt teneamus, eo nomine Auctorem nostrum significare 1) omnem Africam eo sensu, quo vulgo adhibetur *a*); tum 2) Africam excepta omni Aegypto *b*); denique 3) septemtrionalem Libyae partem, hoc est, omnem Africam, quae HERODOTI aeuo maxime innotuit. Nam lib. IV. cap. 197. Libyes oppositi sunt Aethiopibus; Aethiopia autem antiquissimis temporibus vocabatur tota interior Libya, eaque minus cognita *c*).

§. IV.

De termino inter Asiam et Africam constituendo a).

Accedendum nunc foret ad indicandos Africae fines, nisi antea *de termino inter Asiam et Africam*

cam

e) Vid D'HERBELOT. pag. 66. a, voce *Afrikiah* et p. 529. voce *Magreb*.

a) HERODOT. lib. IV. cap. 42.

b) lib. II. cap. 17. 18. IV. 167. aliisque in locis.

c) STRABO lib. I. p. 34. C.

a) Prisci non iisdem terminis partes orbis praecipuas, ac nos, circumscripserunt; — *Aegyptus modo ad Africam, modo ad Asiam pertinere visa fuit; quidam Nilum Africam ab Asia disterminare putauerunt.* Verba sunt IOBI LVDOLFI Hist. Aethiop. lib. II. cap. 3. §. 16. 17.

eam dicendum nobis esset, in quo constituendo veterum auctorum mire discrepant sententiae. Rectissime HERODOTVS Asiae et Africae terminum esse Isthmum Aegyptiacum et sinum Arabicum pronunciat lib. IV. cap. 42. cui loco non repugnant ea, quae lib. II. cap. 17. et lib. IV. cap. 45. exstant, in quibus Nilus terminus inter Asiam et Africam constituendus dicitur; siquidem in his non suam, sed aliorum sententiam, tamquam falsam, HERODOTVM commemorare, manifestum est. (Conf. §. I. fine) SALLVSTIVS *b*), cum quo consentit POMP. MELA *c*), has orbis antiqui partes Catabathmo discernit, adeoque non omnem modo Aegyptum, verum etiam Marmaricae partem ad Asiam reuocat. Missis vero TIMOSTHENE, ARTEMIDORO, ISIDORO *d*), PLINIO *e*), HIRTIO *f*) ceterisque scriptoribus antiquis, Nilo et aliis terminis Asiam ab Africa dispescentibus, obseruemus potius, iam STRABONEM *g*) referre, τους χαριεςερους των διαιρουντων την Ἀσιαν ἀπο της Λιβυης sinum Arabicum pro confinio commodiore vtriusque partis habuisse, quam Nilum. Atque hanc disterminationem, ipsi rerum naturae aptissimam, sequuti sunt veterum Geographorum plerique, STRABONE iuniores, et omnis *fere* recentioris aeui Geographorum turba. Sunt enim et in his nonnulli, qui terminum Africae orientalem non Isthmum Aegyptiacum et sinum Arabicum, sed Nilum constituant, v. c. LEO AFRICANVS pag. 4; quo factum est, vt Aegyptum et magnam Africae orientalis partem ad Asiam reuocarent.

§. V.

b) l. c. *c*) lib. I. pag. 8. 9. *d*) apud PLINIVM H. N. V. 9. princ. *e*) H. N. lib. III. prooem. *f*) de bello Alex. cap. 14. *g*) lib. I. pag. 34. C.

§. V.

De Libyae finibus vniuerse; speciatim de Isthmo Aegyptiaco.

Iam, si quis discere cupiat, quae de *Libyae finibus* in vniuersum ab HERODOTO commemorata sint, idem locus (videat. lib. IV. cap. 42.) in censum venit, in quo terminum inter Asiam et Africam recte ab Auctore nostro constitutum esse diximus. Eo nimirum Libyam vndique Oceano circumdatam esse affirmat, praeterquam qua parte Asiae contermina sit. Verum in hoc minime acquiescit HERODOTVS, vt Libyae fines in vniuersum sic indicet, sed Isthmi Aegyptiaci, quem recentiori aetate ab vrbe *Sues* denominarunt, descriptionem, et varia maris, quo circumdata est Libya, nomina subiicit. Ac Isthmi quidem limites recte indicat, nimirum Asiae partem, mare mediterraneum, Aegypti partem et mare rubrum, h. e. sinum Arabicum; ipsum vero *Isthmum* non vltra 100,000 orgyias, = 1000 stad. latum esse, eoque solo Africam cum Asia cohaerere contendit *a)*.

§. VI.

Maria.

Superest, vt *de mari interiori et exteriori, quo cingitur Libya* et de singulis eius partibus videamus. Commemoratur autem ab HERODOTO

1. *Mare mediterraneum* siue *interius*, quod ille quidem την βορηΐην θαλασσαν *a)* appellat, habita eorum ratione, qui Africam incolunt, vel sim-

a) HERODOT. lib. IV. cap. 41. coll. lib. II. cap. 158.
a) Lib. II. cap. 11. 158. 159. IV. 42.

ſimpliciter την θαλασσαν *b*), aliorum marium reſpectu habito. Idem et verborum ambage *mare, quod Graeci navigant c*), eius autem pars, quae Aegyptum alluit, *Aegyptium mare*, το Αἰγυπτιον πελαγος *d*), vocatur. Incipere mare internum HERODOTO dicitur a columnis Herculis *e*).

II. *Oceanus Atlanticus*, ἡ ἐξω στηλεων θαλασσα, ἡ 'Ατλαντις καλεομενη *f*). Innuit eumdem Oceanum HERODOTVS lib. IV. cap. 42. fine.

III. *Oceanus Auſtralis*, HERODOTO ἡ 'Ερυθρη θαλασσα *g*) dicitur; interdum ἡ Νοτιη θαλασσα *h*). Nomen ἡ Εὐρειη θαλασσα *i*), cum oppoſitum ſit anguſto ſinui Arabico, minus recte huc trahitur.

IV. *Sinus Arabicus*, ὁ 'Αραβιος κολπος *k*), qui, cum pars eſſet maris Erythraei, ipſe quibusdam in locis της 'Ερυθρης θαλασσης nomine venit *l*). Eumdem vno ſaltem loco *m*) νοτιην dicit, et verborum ambage κολπόν θαλασσης ἐσεχοντα ἐκ της 'Ερυθρης καλεομενῆς θαλασσης *n*). — *Sinus* noſter iter quadraginta dierum in longitudinem porrigitur, in latitudinem, vbi maxima eſt, non niſi ad dimidiae diei partis iter nauigio ſuſceptum referente HERODOTO lib. II. cap. 11.

b) Lib. I. cap. 1. IV. 41. *c*) Lib. I. cap. 202. *d*) Lib. II. cap. 113. *e*) Lib. IV. cap. 42. *f*) Lib. I. cap. 202. *g*) Lib. I. cap. 202. II. 11. 102. 158. 159. IV. 37. 39. 40. *h*) Lib. II. cap. 11. 158. IV. 37. 42. *i*) Lib. II. cap. 11. *k*) Lib. II. cap. 102. 158. 159 IV. 39. 42. 43. *l*) Lib. II. cap. 8. 158. IV. 41. 42. *m*) Lib. II. cap. 158. *n*) Lib. II. cap. 11.

GEO-

GEOGRAPHIAE AFRICAE HERODOTEAE

Sect. I.

IN QVA AEGYPTVS DESCRIBITVR.

Cap. I.

IN QVO DE NOMINE, FINIBVS, MAGNITVDINE, FLVMINE, PALVDIBVS ET DIVISIONE AEGYPTI AGITVR.

§. VII.

Aegypti nomen.

Quae ab antiquiſſimis inde temporibus ad hanc vsque memoriam apud varias nationes populosque obtinuerunt illius Africae partis nomina, quam duce Herodoto hac prima libelli noſtri ſectione deſcribere nunc aggredimur: ea hic enumerare, eorumque inueſtigare origines, animus non eſt. Scilicet cum non ſit vniuerſalis, ſed mere *Herodotea* ea *Aegypti Geographia*, ad quam conſcribendam accedimus, ſi ab iis receſſeris, quae ad illuſtrationem faciunt, partim ex veterum, partim ex recentiorum ſcriptis adiunctis: ſufficit, vt teneamus, illam Africae partem apud Herodotvm non niſi *Aegypti*, Αἰγύπτου, nomine venire; quod

 apud

apud Graecos et Romanos olim receptum, in hunc vsque diem durauit. Quicunque enim Aegypti incolarum noſtra adhuc aetate a priſcis Aegyptiis genus ducunt, terrae, quam inhabitant, nomen *Kibth* ſeu *Kypt* conſtanter imponunt, quod ex Αἰγυπτῳ corruptum eſſe facile perſpicitur *a*). Sic et nomen *Meſr*, quo Aegyptus hodieque arabica dialecto nuncupatur, ex hebraico מצרים corruptum eſt *b*). Ad Aegypti nominis originem quod attinet, tantum monemus, alios illud ab Aegypto quodam deducere, qui Memphi ex filia nepos fuiſſe perhibetur *c*), alios ab Aegypto, antiquo Nili nomine *d*), hanc Africae partem appellatam eſſe fabulari. Nolumus enim deſcendere in reliquas, quae multae ſunt, Aegypti nominis rationes et origines, quippe quae maxima ex parte ingenioſe magis quam vere excogitatae videntur.

§. VIII.

Aegypti fines.

Quibus tamen terminis contineatur Aegyptus antiqua, inter veteres non conuenit. Nos, ne iuſto

a) D'HERBELOT. p. 580. b. voce *Meſri*; p. 953. a vocc. *Kebth* er *Kebthi*; p. 1003. b. voce *Kibth*. D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. p. 5. 6. Recentiora alia quaedam nomina Aegypti recenſet BOCHARTVS in Phaleg lib. I. cap. 1. pag. 5. 6. 8. a.

b) D'HERBELOT pag. 579. voce *Meſr*. Hebraice Aegyptus dualiter מצרים haud dubie dicta ob diviſionem in orientalem et occidentalem.

c) DIODOR. SICVL. lib. I. pag. 47. (p. 33. B.)

d) Vid. *idem* l. c. pag. 17. (p. 11. D.) Lege et *Geograph. Homeri* §. CXLI.

iusto longiores simus, neglectis Aegypti limitibus a prisca Geographorum turba vario modo constitutis, in iis acquiescere volumus, quae his de finibus ex ipsis HERODOTI scriptis innotescunt *a*). Illo autem teste *Iones* non nisi eam regionem, quae a Persei specula *b*) vsque ad Tarichaeas Pelusiacas pertinet, et hinc meridiem versus vsque ad Cercasorum vrbem porrigitur, ne multa, non nisi Deltam magnam Aegypti nomine venire affirmabant; reliquam omnem terram, quam vulgo Aegyptum appellarent, partim ad Libyam, partim ad Arabiam referendam esse. Cui tamen *Ionum* de Aegypti terminis sententiae subiicit HERODOTVS, ex ea inferatur necesse esse, nullam olim Aegyptiis fuisse terram, siquidem Delta, referentibus Aegyptiis, quorum sententiae subscribere nullus dubitauit Auctor noster, sit *καταῤῥυτος* et recentiori demum aetate limo, a Nilo ex Aethiopia delato, aggesta *c*). (Conf. §. IX. ibique not. a.). Omnem potius regionem, ab Aegyptiis habitatam, appellandam esse Aegyptum lib. II. cap. 17. affirmat, et mox cap. 18. Aegyptum patere ait, qua Nilus effundatur, prouocans ad Ammonis definitionem, quae sit Aegyptus, loco laudato occurentem.

a) Reliquorum Auctorum de termino Aegypti sententias recenset CELLARIVS lib. IV. cap. I. pag. 3. seqq.

b) Minus accurate hic HERODOTVS. Haud dubie omnem regionem innuit, quae est inter Canopicum ostium et Pelusiacum. At Persei specula non Canopico Nili ostio adiacet, sed Bolbitino, quod est inter Canopicum et Sebennyticum.

c) HERODOT. lib. II. cap. 15.

De ipsis Aegypti finibus in vniuersum ne vllo quidem loco exponit HERODOTVS. Collectis autem variis locis, in quibus hunc et illum terminum ab Auctore nostro commemoratum deprehendimus, eos haud parum accurate ex hoc ipso antiquo scriptore constituere possumus. Iam enim HERODOTVM referre intelligimus, vtrumque Aegypti latus (orientale et occidentale) inde ab Heliopoli, vrbe in ipso Deltae vertice sita, (Vid. infra) montibus cinctum esse, alterum Arabicis *d*), alterum Libycis *e*); tum, conterminam ei esse (versus orientem) Syriam *f*), mare mediterraneum *g*) (versus septemtrionem), et (meridiem versus) catadupa siue Catarracten minorem *h*), denique versus meridiem Elephantinem vrbem in finibus Aegypti sitam esse *i*). Quibus adde, quod Aegyptum HERODOTVS lib. II. cap. 34. e regione montanae Ciliciae iacere pronunciat. Antiquiorum Geographorum nonnulli orientalem Aegypti partem vsque ad Deltam ad Arabiam reuocabant, quam nostro adhuc aeuo Arabes incolere et peruagari certum est. Vnde nec est, quod miremur, hanc Aegypti partem omnino fere incultam esse ac desertam *k*).

§. IX.

d) HERODOT. lib. II. cap. 8. Montem hunc ad Sinum Arabicum a septemtrione in meridiem porrigi monere haud oblitus est HERODOTVS l. c.

e) HERODOT. lib. II. cap. 8. Vid. et II. 65. et IV. 167. 168.

f) Lib. II. cap. 116.

g) Lib. II. c. 158.

h) Lib. II. cap. 17.

i) l. c.

k) Vid. D'HERBELOT. pag. 579. voce Mesr.

§. IX.

Aegyptus ad trium dierum iter vltra Moeridis lacum coeno aggesta.

Affirmat porro HERODOTVS, *Aegyptum ad trium dierum iter vltra Moeridis lacum* esse ἐπικτητον γην και δωρον ποταμου *a*), *acquisitam terram et donum fluuii*; prisco enim aeuo Aegyptum πλην του Θηβαικου νομου *b*), *excepto Thebaico nomo* h. e. Thebaide, paludem fuisse testatur *c*). Sententiam

B 4 vero

a) HERODOT lib. II. cap. 5. (Vid. et cap. 4. 10-12. 15.) Locum hunc diligenter quidem, at prolixius, quam par erat, commentatus est LARCHERIUS Tom. II. pag. 158-169. Nobis quidem vehementer arridet eorum sententia, qui HERODOTVM sequuti Deltam Nili donum esse affirmamarunt. In tutelam recipunt HERODOTI sententiam ex antiquioribus DIODORVS SICVLVS lib. I. p. 30. (p. 21. B.) et lib. III. p. 144. (p. 101. A.) ARISTOTELES Meteorol. lib. I. cap. 14. et STRABO, qui saltem Aegyptum inferiorem Nili donum habendam esse lib. I. pag. 30. B. indicat; (cui loco iungenda sunt ea, quae lib. I. p. 36. A. et XII. 536. B. exstant) ceteros vt taceamus; ex recentioribus MARMOL. Tom. III. p. 245. *de la* CROIX T. I. p. 51. SHAW T. II. p. 183. et DAPPER. p. 45. b. coll. p. 50. a. Reiecit autem hanc opinionem recentiori maxime aetate FRERETUS (Hist. de l'Acad. des Inscript. Tom. XVI. p. 333. et Tom. XVIII. p. 188. multique alii, quorum rationes vide apud BOCHARTVM in Phaleg l. IV. c. 24. p. 295. E. FRERETO adstipulari videtur WESSELINGIVS ad HEROD. II. 5. quamquam idem non negat, eam ex earum numero esse, quae post accuratum examen laudantur ab his, culpantur ab illis.

b) Vox νομος h. l. omnem Thebaidem indicat.

c) HERODOT. lib. II cap. 4. coll. cap. 10. Add. PLINII Hist. Nat. l. II. cap. 85. et WESSELING. ad HERODOT. lib. II. cap. 10.

vero suam de Aegypto annuis Nili exundationibus, ex Aethiopia limum deferentis, sensim aggesta HERODOTVS in primis lib. II. cap 12. e soli Aegyptiaci natura, a natura finitimarum regionum diversa, et cap. 13. e varia inundationis per Nilum altitudine confirmare et communire studet. Et ne vllo modo asserti huius veritatem in dubium aliquis vocaret, experientiae auctoritatem subiungit, quae vnumquemque doceret, Aegyptum singulis annis limi accumulatione nouum capere accrementum. Ab eodem limo haud dubie *nigra* soli Aegyptiaci facies repetenda est *d*).

§. X.

Aegypti magnitudo.

I. *Eius longitudo quae iuxta mare porrigitur.*

Omnis Aegypti longitudo iuxta mare a Plinthinete sinu vsque ad lacum Serbonidem porrigitur, ad quem mons Casius pertingit, teste HERODOTO lib. II. cap. 6. cum quo consentit DIODORVS SICVLVS *a*). At enimuero minus accurate definitam esse ab HERODOTO loco laudato Aegypti latitudinem maximam seu longitudinem iuxta mare et ex DIODORO SICVLO, et ex alio ipsius Auctoris nostri loco satis apparet. Etenim si Casius mons finis Aegypti versus orientem perhibetur, duas illas vrbes, quae magis versus orientem spectant

d) HERODOT. lib. II. cap. 12. Conf. VIRGIL. Georgic. IV. 191.

a) Lib. I. pag. 27. (p. 19. B.).

ctant, quam Casius mons, Ostracinem *b*) dico et Rhinococuram *c*), HERODOTO tamen non memoratas, ex Aegypto extrudi perspicitur, quas tamen ad eam reuocandas esse DIODORVS *d*) docet, dum Rhinococuram Aegyptiacam ciuitatem appellat. Sed ne quis nobis obiiciat, forte non eosdem fuisse terminos HERODOTI aetate, quam tempore DIODORI, ideoque isto DIODORI testimonio antiquissimum Aegypti Geographum refutari non posse; ipse in arenam prodeat HERODOTVS, in cuius opere alius exstat locus, e quo satis euinci potest, vtramque vrbem eius aetate ad Aegyptum pertinuisse. Auctor enim noster lib. III. cap. 5. eam quoque regionem ad Aegyptum pertinere memorat, quae est a Jenyso, Syriae vrbe, vsque ad Serbonidem lacum. Addit, vt tractus huius longitudinem lectores ferme doceat, regionem istam, quae a Jenyso vrbe ad Serbonidem lacum vsque porrigitur, non exiguam esse, eamque tridui iter aqua destitutam esse. Jam vero si HERODOTI aetate a Jenyso Aegyptus incepit, Ostracinem et Rhinococuram Aegyptias tum temporis fuisse ciuitates, non est quod vlli dubitemus.

 §. XI.

b) Vrbem hancce iam in Asia censeri debere male iudicat CELLARIVS lib. IV. cap. 1. p. 40. PLINIVS Hist. Natur. lib. V. cap. 12. eam ad Aegyptum reuocat.

c) Ita DIODORVS. *Straboni* lib. XVI. pag. 759. D. et pag. 781. B. Ῥινοκολουρα dicitur, et ab eodem Phoeniciae vrbibus annumeratur.

d) Lib. I. p. 55. (p. 38. D.).

§. XI.

Continuatio.

Illa autem *Aegypti iuxta mare longitudo* a Plinthinete ſinu vsque ad Serbonidem lacum, ſummam ſexaginta ſchoenorum conficit, cumque vnus Aegyptiorum ſchoenus ſexaginta ſtadia contineat, (vid. Epimetr. III.) omnem Aegypti *longitudinem iuxta mare*, habita tamen curui litoris ratione, 3600 ſtadiorum eſſe videmus, (quae conueniunt cum 240 milliariis Romanis) *a*). Haec quidem ipſe HERODOTVS lib. II. cap. 6. Neque aliter Siculus Scriptor *b*), dictam longitudinem ſummam 2000 ſtadiorum conficere affirmans. Stadia enim Olympiaca apud ſcriptorem huncce intelligenda ſunt, quorum *duo et triginta* aequalia ſunt ſchoeno Aegyptiaco, teſte PLINIO Hiſtor. Natur. lib. XII. cap. 14. *c*). Eodem teſtante (Hiſtor. Natur. lib. II.

a) Aegypti *iuxta mare longitudinem* a Plinthinete ſinu vsque ad Serbonidem lacum conficit 246 milliaria romana ſecundum d'ANVILLIVM. (Memoires ſur l'Egypte pag. 11.)

b) Lib. I. p. 27. (p. 19. B.).

c) De ſtadiis Olympiacis in DIODORI loco intelligendis non cogitauit CASAVBONVS ad STRABONEM lib. XVII. pag. 786. D. ideoque nec periculum fecit, poſſintne tres illi ſcriptores, HERODOTVS, DIODORVS et STRABO conciliari. Ex ERATOSTHENE enim STRABO, vt hoc praemittamus, Aegypti longitudinem iuxta mare non quidem a Plinthinete ſinu vsque ad Serbonidem lacum, ſed a Peluſiaco oſtio vsque ad Canopicum 3300 ſtadia eſſe affirmat. Ad hunc vero STRABONIS locum ita CASAVBONVS: HERODOTVS *addit trecentos*; (HERODOTVM de alia

II. cap. 23.) ſtadium Olympiacum conuenit cum 125 paſſibus Romanis, 1000 autem paſſus Romani ſiue 8. ſtadia Olympiaca conueniunt cum vno milliario Romano. Hinc apparet, illa 2000 DIODORI ſtadia aequalia eſſe 250 milliariis Romanis, ita, vt ſumma ſit rationis ab vtroque ſcriptore inſtitutae conſenſio, detractis modo 10 milliariis Romanis, h. e. 2 Germanicis.

§. XII.

2. *Latitudo Aegypti inferioris et ſuperioris.*

Aegyptus, quae a mari vsque a Heliopolin, vrbem mediterraneam, ſita eſt, magis in latitudinem porrigitur, quam reliqua Aegyptus, eadem eſt depreſſa, arida quidem, at limoſa tamen *a*); inde vero ab Heliopoli meridiem verſus ad quatuor dierum nauigationem anguſtior deprehenditur, ſiquidem vtrumque Aegypti latus inde ab hac vrbe mon-

ſtia eaque maiori longitudine loqui non vidit CASAVBONVS) DIODORVS *vero ait, Aegyptum habere* διϛχιλιων ϛαδιων την παραθαλαττιον πλευραν. (Obſerves, DIODORVM Olympiaca ſtadia intelligere.) *Infra legitur* (STRABO lib. XVII. p. 791. B.) *inter Peluſiacum et Canobicum oſtia, quae ſit Aegypti baſis, eſſe* 1300 *ſtadia*, (legendum hic omnino 3300 vt ſupra.) — *vt difficile ſit in tanta varietate de vera lectione vbique ſtatuere.* (Iam fere nulla locum habet in his locis varietas.) Diverſas veterum computationes conciliare ſtudet etiam LARCHERIVS Tom. II. not. 13. pag. 169–171.

a) Videat. HERODOT. lib. II. cap. 7.

montibus cinctum sit, alterum Arabicis alterum Libycis. Regionem inter vtrumque montem, vbi angustissima sit, porrigi tamen in latitudinem 200 stadia Aegyptiaca (h. e. 13⅓ milliaria Romana siue 2⅔ milliaria germanica) praecise affirmat HERODOTVS. Sed eum errasse satis constat. Quibusdam enim in locis valles inter commemoratos montes non latiorem esse ipso Nilo nunc quidem dubio caret *b*). Subiicit denique HERODOTVS, a finibus illorum montium latiorem rursus fieri Aegyptum *c*). Ceterum vallem illam olim maris sinum fuisse instar eorum locorum, quae sunt prope Ilium, Teuthraniam atque Ephesum, idem iudicat *d*).

§. XIII.

3. *Inferioris Aegypti longitudo a Pelusiaco ostio vsque ad Heliopolin.*

Refert porro HERODOTVS *a*), Heliopolin, h. e. finem Deltae versus meridiem, 1500 stadiis Aegyptiacis (h. e. 100 milliariis Romanis) a mari *b*) abesse. Idem testatur DIODORVS SICVLVS *c*), aggeri

b) Vid. Ill. t. D. MICHAELIS ad *Abulfedae* Aegypti descriptionem not. 42.

c) Vid. HERODOT. lib. II. cap. 8. Cf. DIODOR. SICVL. lib. I. p. 28. (p. 19. D.).

d) HERODOT. lib. II. cap. 10.

a) HERODOT. lib. II. cap. 7.

b) Intelligendum est ostium Sebennyticum.

c) lib. I. p. 52. (p. 36. D.).

aggeri inter Pelusium et Heliopolin *d*), Sesostris operi, candem longitudinem tribuens *e*).

§. XIV.

Aegypti superioris longitudo.

Quod attinet ad longitudinem Heptanomidis et Thebaidis, quas alii vno Aegypti superioris nomine comprehendunt, diuersa scriptores antiqui tradunt. Nos iam in iis subsistamus, quae HERODOTVS de Aegypti superioris longitudine lib. II. cap. 9. memoriae prodidit. Eo autem teste distantia

a mari vsque ad Thebas efficit -	6120 stadia
a Thebis vsque ad Elephantinem	820 stadia

Ergo

d) Praeter Heliopolin, celeberrimam Aegypti vrbem, aliam adhuc Heliopolin, exiguam tamen, et parum cognitam in Arabia e regione Babylonis fuisse, primus omnium, quantum quidem scimus, vidit BRYANTVS, Vir doctissimus. Vid. Ill. GATTERERI Allgemeine historische Bibliothek, Tom. XIV. p. 43-47. Quem nuper sequutus LARCHERIVS, (Tom. II. not. 17. p. 173 et Tom. VII. pag. 171.) praecise negat, Heliopolin DIODORO lib. I. p. 52. (p. 36. D.) memoratam, eamdem esse, cuius meminit HERODOTVS. Hanc sententiam nouam et hactenus inauditam peculiari dissertatione se probaturum pollicitus est LARCHERIVS l. c.

e) Alio tamen loco, nimirum lib. I. pag. 30. (p. 21. A.) DIODORVS vtrumque Deltae latus non nisi 750 stadia eaque Olympiaca, h. e. 93¾ milliaria Romana, continere affirmat.

Ergo omnis Aegypti longitudo a ſeptemtrione *a*) vsque ad meridiem (Elephantine enim vltima fere eſt Aegypti vrbs verſus meridiem) conficit - - 6940 ſtadia
quae aequalia ſunt $462\frac{2}{3}$ milliariis Romanis. Aufer ab hoc numero diſtantiam a mari vsque ad Heliopolin, et quidem - - - - 1500 ſtadia
teſte HERODOTO lib. II. cap. 7. (§. XIII.) vt intelligas, quaenam ſit Aegypti longitudo inde ab Heliopoli vsque ad Elephantinem, h. e. longitudo Aegypti ſuperioris. Haec igitur eſt 5440 ſtadia
quae conveniunt cum $362\frac{2}{3}$ milliariis Romanis.

Cum vero HERODOTVS lib. II. cap. 9. affirmat
Heliopolin abeſſe ab Thebis - 4860 ſtadiis
et mox
Thebas abeſſe ab Elephantine 820 ſtadiis
ita, vt longitudo totius Aegypti ſuperioris non ſit 5440 ſtadia, vti ante dixerat, ſed - - 5680 ſtadia
hoc teneamus neceſſe eſt, priorem illam computationem intelligendam eſſe de itinere terreſtri, poſteriorem vero, eamque longiorem diſtantiam de itinere Nilo per Aegyptum ſuſcepto, ob tortuoſum fluuii curſum longiore *b*).

§. XV.

a) Obſerves, HERODOTVM non dicere, a quonam loco, ſed ſimpliciter a ſeptemtrione.

b) STRABONIS de Aegypti ſuperioris longitudine relationes lib. XVII. p. 780. A. cum HERODOTEIS conciliari plane nequeunt.

§. XV.

De Nilo, Aegypti fluuio a).

1. Nominis origo.

Nilus, ὁ Νειλος, vnicus quidem Aegypti fluvius, omnium tamen maxime memorabilis. De cuius nominis origine varia otiosorum hominum commenta quid referre attinet? Si cui placeat, ea penitius cognoscere, adeat, qui instar omnium est, Iobi Lvdolfi *Commentarium ad historiam suam Aethiopicam.* Nec magis varia eius, quae diuersis temporibus obtinuerunt, nomina (nam inter fluvios πολυωνυμους referendum esse Nilum, quis nesciat?) hic attinet recensere *b*). Nobis tamen temperare nequimus, quin eorum duo commemoremus, alterum minus notum, שיחור, quo a nigredine aquae suae Nilus Ies. XXIII. 3. vocatur, alterum *Abawi c*), quo ab Abessiniis insignitur; nec immerito. Omnium enim fluuiorum Nilum esse maximum consentitur, teste Gellio *d*) id quod sibi vult nomen *Abawi*; significat nimirum *patrem fluminum.* Quartum tamen locum post Gangem, Indum et Istrum Nilo assignant alii, v. c. Strabo lib. XV. pag. 702. B.

§. XVI.

a) De Nilo prolixa commentatio exstat Jobi Lvdolfi in Comment. ad hist. suam Aethiop. pag. 113. sqq.

b) Vid. Diodor Sic. lib. 1. p. 17. (p. 11. D.) Plinii Hist. Natur. lib. V. cap. 9. Job. Lvdolfvs l. c. pag. 118. seqq.

c) Mire corruptum est hoc nomen. Vid. Lvdolfvs l. c.

d) Vid. A. Gellii Noct. Att. lib. X. cap. 7.

§. XVI.

2. *Nili fontes.*

De *Nili fontibus a)* licet neminem eorum, quos ipse quidem de iis percontatus sit, quidquam exploratum habuisse tradat HERODOTVS: fuerunt tamen iam inter ipsos veteres nonnulli, qui eos se adiisse affirmarent, nimirum Saita quidam *ἱερογραμματευς b)*, et Iuba Rex, in cuius sententiam PLINIVS *c)* iurare videtur. Ac horum quidem ille inter Syenem et Elephantinem e medio montium Crophi et Mophi Nili fontes oriri contendit; (§. XXXIII.) hic vero haud longe ab Aethiopia Maurorum lacum esse refert, ex quo Nilus erumpat. Et licet recentiori aetate non desint, qui Nili fontes in Lunae montibus tandem inuentos esse affirment: tamen etiam nunc de harum relationum fide ambigitur *d)*. Nec sane est, quod mireris, de Nili fontibus nec veteres, nec nostrae aetatis peregrinatores quidquam certi habere, quod referrent. Libya enim interior propter feruorem immensum adiri nequit. Nihilo tamen secius Nilum ad quatuor

a) De his multa congessit LVDOLFVS l. c. pag. 122. sqq.

b) HERODOT. lib. II. cap. 28. Conf. DIODOR lib. I. pag. 28. (p. 19. C.) p. 34. (p. 24. A.).

c) Histor. Nat. lib. V. cap. 9.

d) Vid. d'ANVILLE Memoires sur l'Egypte pag. 18. Memoires de l'Acad. des Inscript. Tom. XXVI. p. 46. *de la* BARRE apud LARCHER. Tom. II. p. 215. seqq.

tuor mensium iter vltra Elephantinem cognitum fuisse veteribus, iam ex HERODOTO constat e). Vid. §. XVII. XVIII.

§. XVII.

3. *Nili et regionis vltra Elephantinem natura a).*

De regionis et Nili natura vltra Elephantinem HERODOTVS lib. II. cap. 29. refert haec: ab hac vrbe ad superiora proficiscentem in regionem venire accliuem. Ibi necesse esse, nauigio vtrinque alligato, tamquam boue, pergere, et, si dirumpantur funes, nauim abire, raptam fluctus impetu. Per hanc regionem esse iter quatuor dierum, ibique Nilum esse tortuosum, sicut Maeandrum, et hunc in modum duodecim schoenos conficiendos esse; tunc vero peruenire proficiscentem in campum planum et ad insulam, nomine Tachompso. (§. XXXIII. LXXII.) — Insulae huic finitimum esse ingentem lacum, nauigandoque traiicientem eum in Nili alueum venire, coniunctum cum isto lacu. Deinde itinere pedestri quadraginta dierum iter facientem pergere oportere propter

e) Ceterum Nilus μεσην ταμνων Λιβυην, *mediam permeare Libyam*, dicitur. Quod si ad mathematicam rationem reuocaueris, falsum est. Quare BOVHIERIVS (Recherches et Dissert. sur Hérodote Chap. 18. p. 190.) hoc HERODOTI loco Nili et fluuii, qui Niger appellatur, confusionem citra ius inuenit.

a) Facile veniam me impetraturum spero, quod ea huc transtuli, quae de Nilo in Aethiopiae supra Aegyptum descriptione dicenda essent.

pter flumen, quoniam in Nilo ſcopuli et ſaxa multa deprehenderentur. Peragrata autem quadraginta dierum itinere pedeſtri ea regione, nauigio rurſus duodecim dies pergendum eſſe proficiſcenti, eumque, hoc itinere confecto, ad magnam demum vrbem venire, nomine Meroen.„ Pergit HERODOTVS cap. 30.„ proficiſcentem ab hac vrbe per alterum tantum temporis, quo ad eam ex Elephantine venerat, ad Automolos venire nauigando *b*). Conf. §. XVIII. not.

§. XVIII.

4. *Nilus quousque cognitus.*

Hactenus de Nili curſu vltra Elephantinem dicta colligenti apparebit, ad quatuor menſium partim nauigationem, partim pedeſtre iter Nilum cognoſci extra Aegyptum. HERODOT. lib. II. cap. 31. *a*) Addit HERODOTVS, flumen ab

b) In menſium numero, quos ab Elephantine Meroen verſus et Automolos proficiſcentes contexunt, diſſentit ARISTIDES Orat. Aegypt. pag. 346. Cuius diſcordiae cauſſa, quod ambo ex aliorum narrationibus, ſaepe numero ambiguis, acceperunt. Verba ſunt WESSELINGII ad HERODOT. lib. II. cap. 31.

a) Haec vide:

Ab Elephantine vsque ad inſulam Tachompſo peruenire licet nauigatione dierum - - -	4.
Ab inſula Tachompſo vsque ad vrbem Meroen itinere pedeſtri dierum - -	40.
et nauigatione dierum - -	12.

Ab

ab occidente fluere, vltra quid sit, neminem compertum habere, siquidem regio vltra Elephantinem prae nimio feruore sit deserta. Iam subiungit Etearchi, Ammoniorum regis, narrationem de expeditione audaculorum quorumdam iuuenum Nasamonum, per deserta Libyae facta*, quam tamen narrationem, cum ea longior sit, paucisque comprehendi nequeat, transscribere animus non est. At quae in fine huius narrationis leguntur, strictim attingenda sunt, nimirum Nasamones illos perfecto per deserta multorum dierum itinere homines vidisse pusillos, et ab his per maximas paludes ductos, hasque transgressos in vrbem peruenisse, magno flumini, ab occidente in ortum fluenti, in quo conspicerentur Crocodili, adiacentem. Flumen hocce Ammoniorum Rex, referente HERODOTO cap. 33. Nilum esse iudicauit, cui sententiae subscripsit Auctor noster l. c. At vero non de Nilo cogitandum esse h. l, sed de Nigro flumine suo loco docebimus. Vid. §. LXVIII.

§. XIX.

5. *Cursus Nili in Aegypto. Ostia Nili.*

Sequitur, vt de *cursu* Nili in Aegypto, HERODOTO duce, exponamus. Sed hic quaedam sunt praefulcienda, quae ad Nili alueos pertinent.

 Ho-

* Ab hac vrbe per alterum tantum temporis, quo Elephantine Meroen peruenisti, adire licet Automolos, nimirum nauigatione dierum — 56.

Ab Elephantine igitur ad Automolos iter dierum est, siue 4. mensium. HERODOT. l. II. c. 29 30. — 112.

Horum quidem naturam noſtra aetate non eamdem eſſe, qualis fuit HERODOTI tempore, ſponte largimur. Eorum enim alios, nimirum *Canopicum* et *Peluſiacum*, HERODOTI aeuo grandes, hodie omnino fere limo obductos eſſe, ita, vt eorum veſtigia vix conſpiciantur, alios vero, exiguos olim, v. c. *Bolbitinum*, nunc aquae copia abundare, recentiſſimi peregrinatores vno quaſi ore affirmant. Concedimus quoque, *Phatuiticum a*) fluuium, STRABONIS aetate magnitudine tertium fuiſſe poſt *Canopicum* et *Peluſiacum*, *b*) licet HERODOTVS *c*) haud obſcure id *Sebennytico* tribuat. Contra vero grauiter et praeciſe affirmamus, 1) *ſaltem inde ab* HERODOTI *aetate vsque ad tempora* DIODORI, *et* STRABONIS, *addere non dubitamus*, PLINII *et* PTOLEMAEI, *hoc eſt annorum circiter* 450. *aut* 550. *decurſu*, *ipſum brachiorum Nili curſum vniuerſe a natura non mutatum eſſe*, *et* 2) *illos ſcriptores ad*

a) Φατυιτικον. Sic omnino legendum videtur, vti Κανωβικον, Βουκολικον, cet. licet in vno PLINIO ita ſcriptum reperiatur. In STRABONE legitur *Φατνικον*, apud DIODORVM lib. I. pag. 29. (pag. 20. D.) *Φατμικον*, apud PTOLEMAEVM Παθμητικον, et apud MELAM lib. I. cap. 9. PHATMETICUM. Φαθνικον, quod ſane reliquis omnibus praeferendum, e compendio ſcribendi ortum videtur, quod optime intellexiſſe PLINIVS dicendus eſt. Saltem perperam ſcribitur *Phatmeticum*, *Φατμικον* et Παθμηθικον, quoniam HERODOTVS, vt infra docebimus, fluuium hunc eiusque oſtium appellat Βουκολικον, quae vox idem fere ſignificat, ac *Φατυιτικον*.

b) STRABO lib. XVII. pag. 801. C.

c) HERODOT. lib. II. cap. 17.

ad vnum omnes, HERODOTVM *dico*, DIODORVM, STRABONEM, PLINIVM et PTOLEMAEVM, *iisdem nominibus, quibus singula Nili brachia eorumque ostia insigniunt, eadem brachia, eadem ostia innuere.* Ita profecto nos oportet ratiocinari, donec iustis argumentis euincatur contrarium. Et, si quae, his positis, in HERODOTO occurrant, quae cum sequiorum, quos nominauimus, scriptorum de Nili brachiis eorumque ostiis relationibus pugnare videntur, periculum faciendum est, possintne aliqua ratione, modo commoda et facili, conciliari.

Quibus ita constitutis, de fluuio ostioque *Canopico*, *Bolbitino*, *Sebennytico*, *Mendesio* atque *Pelusiaco* res iam expedita est; (horum enim mentionem faciunt omnes, quicunque Nili ostia attigerunt) quamquam de *Sebennytico* et *Mendesio*, item de *Saitico*, quem statim commemorabimus, seorsim quaedam probe tenenda sunt. Quaeritur autem, quinam sint duo illi fluuii, quorum alterum *Bucolici*, alterum *Saitici* nomine insigniuit HERODOTVS; neutrum enim occurrit in scriptoribus supra commemoratis, si a STRABONE *d*) recesseris, cuius locum, huc pertinentem, infra suo loco transscribemus. Eorum loco hi meminerunt fluuii ostiique *Phatnitici e*) et *Tanitici*, quos ignorat HERODOTVS. Verum singula iam aggrediamur suis locis enucleanda, explicanda, defendenda. Quod vt rite a nobis perficiatur, ante omnia necesse est, vt ipsum HERODOTVM audiamus. Ita autem ille *f*):

d) lib. XVII. pag. 802. *D*. *e*) Conf. Not. *a*).
f) lib. II. cap. 17.

Ὁ Νειλος (ex Libya per medios Aethiopes fluens in Aegyptum euadit, HERODOT. lib. II. cap. 22. et) *αρξαμενος εκ των Καταδουπων, ρεει, μεσην Αἰγυπτον σχιζων, ες θαλασσαν. Μεχρι μεν νυν Κερκασωρου πολιος ρεει εἱς εων ὁ Νειλος.* (vno alueo conclusus) *το δε απο ταυτης της πολιος, σχιζεται, τριφασιας ὁδους.* (tripartito, seu in tira brachia) *και ἡ μεν προς ἠω τρεπεται, το καλεεται Πηλουσιον στομα. ἡ δε ἑτερη των ὁδων προς ἑσπερην εχει. τουτο δε Κανωβικον στομα κεκληται. Ἡ δε δη ἰθεα των ὁδων τῳ Νειλῳ εστι ἡδε· ανωθεν φερομενος, ες το ὀξυ του Δελτα απικνεεται. το δε απο τουτου, σχιζων μεσον το Δελτα, ες θαλασσαν εξιει, οὐτε ελαχιστην μοιρην του ὑδατος παρεχομενος ταυτην, οὐτε ἡκιστα οὐνομαστην· το καλεεται Σεβεννυτικον στομα.* Hactenus omnia expedita sunt. Iam pergit HERODOTUS hunc in modum: *εστι δε και ἑτερα διφασια στοματα απο του Σεβεννυτικου* (scribendum Βουκολικου, id quod ex sequentibus apparebit) *αποσχισθεντα, φεροντα ες θαλασσαν. Τοισι οὐνοματα κεεται ταδε· τῳ μεν Σαϊτικον αὐτεων, τῳ δε Μενδησιον.*

Videtur igitur ab HERODOTO, e *Sebennytico* fluuio *Saiticum* (*Taniticum*; vide infra) et *Mendesium* deducente, *Sebennytici* fluuii, et *Phatnitici* (*Bucolici* HERODOTI; de quo mox) facta esse confusio. Sed rem non ita se habere, collatio cum iis, quae de *Buto* vrbe eiusque situ memoriae prodidit HERODOTUS lib. II. cap. 155. (§. XXIX.) facta, vnumquemque satis docet. Cum verò quicunque veterum Nili ostia commemorant, ea ab occidente orientem versus ita se excipere vno quasi ore affirment: *Canopicum, Bolbitinum, Sebennyticum, Phatniticum, Mendesium, Taniticum* et *Pelusiacum, adeoque*

que Mendesium et *Taniticum* e *Sebennytico* omnino deduci non posse appareat: vt saluus stet *canon vterque supra constitutus*, statuamus necesse est, loco vocis Σεβεννυτικου in HERODOTO legendum esse Βουκολικου Qui error vtrum ab ipso HERODOTO profectus sit, an ab alicuius librarii festinatione definiri non posse fatemur.

Subiicit HERODOTUS l. c. το δε Βολβιτινον ϛομα και το Βουκολικον ουκ ιϑαγενεα ϛοματα ἐϛι, ἀλλ' ὀρυκτα. *Bolbitinus* fluuius quis sit, satis constat; est enim ille, qui Canopicum excipit. Quaeritur autem quis sit ille *Bucolicus*? Nonnulli *Heracleoticum* intelligunt, prouocantes ad haec STEPHANI BYZANTINI: Ἡρακλεοβουκολοι Αἰγυπτιακη συνοικια, *Heracleobucoli Aegyptiaca cohabitatio*. At vero Heracleoticum fluuium eumdem esse ac Canopicum, docent nos DIODORVS g) aliique. *Bucolici* fluminis mentionem faciunt non nisi HERODOTVS et EVSTATHIVS *h*). Iam cum prope eius ostium fuisse videantur τα βουκολικα, *famosa latronum domicilia i*), cumque aliunde cognitum sit, inter Sebennyticum et Phatniticum fluvium fuisse Ἐλεαρχιαν *k*), h. e. palustrem ac depressam regionem, mari vicinam, (HERODOTO dicitur *Elbo insula*; §. XXIX.) denique cum alueorum

 Nili

g) Lib. I. pag. 29. (p. 20. D.)

h) ad Dionys. Perieg. v. 226.

i) Haec Βουκολικα eleganter descripta sunt ab HELIODORO lib. I. p. 10. et ACHILLE TATIO lib. IV. pag. 250. seqq. tamquam loca palustria ad struendas insidias et ad praedae receptacula commodissime posita.

k) Vid. HIEROCLIS Synecdem. pag. 726. ibique WESSELING.

Nili nullus nisi Phatniticus relinquatur, quin Phatniticum et Bucolicum flumen vnum idemque sit, non est, quod vlli dubitemus. Adde, quod ea non discrepare, ipsum nomen docet.

Hactenus dictis de singulis fluuiis nonnulla subiungemus; incipiamus autem ab occidente.

1. *Canobicus fluuius*, το Κανωβικον ϛομα, *l*) ab oppido, quod eius ostio adiacet, *Canobo*, dictus *m*), a nonnullis *n*) *Heracleoticus*, το Ἡρακλεωτικον ϛομα, ab *Herculis Aegyptii fano*, iuxta eius ostium posito *o*), vocatur; interdum etiam *Naucraticus p*), a Naucrate vrbe, quae sita est ad hunc fluuium. Canopici, HERODOTI aetate alueorum Nili

l) Sic constanter apud scriptores Graecos fluuii huius nomen scriptum reperitur. Romani scribunt *Canopicum*. Vid. TACIT. Ann. lib. II. cap. 60. PLINII Hist. Nat. lib. V. cap. 10. POMP. MELA lib. I. cap. 9. — Ceterum hunc alueum, aggere, meridiem versus congesto, alio deduxit Menes, primus Aegypti rex. HERODOT. lib. II. cap. 99.

m) Nolumus recedere a CELLARII sententia, prisca ac probata, (Conf. PLIN. l. c.) qui Nili alueos ab oppidis ipsis alueis aut eorum ostiis adiacentibus appellatos esse contendit. Nec omnino eam reiicit BRYANTVS, quamquam alia de alueorum nominum origine sententia, quam ipse quidem excogitauit, magis, vt solet fieri, ipsi arridet. Ea legitur in GATTERERI Allg. hist. Bibl. Tom. XIV, p. 48. 49.

n) DIODOR. lib. I, pag. 29. (p. 20. D.) PTOLEM. lib. IV. cap. 5.

o) HERODOT. lib. II. cap. 113.

p) Vid. PLINII Hist. Nat. lib. V. cap. 10. Male tamen PLINIVS Heracleoticum fluuium et Naucraticum a Canopico distinguit.

Nili forte maximi, vestigia tantum supersunt in fossa, quae *Maadie* h. e. *Traiectus*, nuncupatur, quoniam hunc traiiciunt ii, qui Alexandria vrbem *Raschid*, seu *Rosette* proficiscuntur q).

2. *Bolbitinus fl.* το Βολβιτυνον ϛομα, SCYLACI et STRABONI r) Βολβιτικον dictus, hominum arte et industria effossus est. Nomen accepit a vicino oppido *Bolbitine*, quod tamen HERODOTO non memoratur. Ipsum ostium, nunc cum ab adiacente vrbe *Raschid* s. *Rosette* nuncupatur s), tum *Bahire* nomine venit. t).

3. *Sebennyticus fl.* το Σεβεννυτικον ϛομα, ab oppido *Sebennyto* dictus. A Sebennytico ostio in ortum proficiscenti sunt *Pseudostomata duo* secundum PTOLEMAEVM, *Pineptimi* et *Diolcus*, quae excipit

4. *Phatniticus fl.*, το Φατνιτικον ϛομα, etiam Phatmeticus dictus, (Conf. not. a) quem non male cum *Bucolico* HERODOTI componi supra probauimus u).

q) D'ANVILLE Memoires p. 49. Geogr. Anc. Abreg. Tom. III. p. 11.

r) Lib. XVII. p. 801. C.

s) D'ANVILLE Memoires pag. 76. POCOCKE Tom. I. pag. 23. 24.

t) D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. p. 12.

u) Bucolicum Nili ostium cum Sebennytico confudit D'ANVILLIVS Memoires sur l'Egypte pag. 48.

5. *Mendesius fl.*, το Μενδησιον ϛομα, vocatus ab oppido, cui *Mendes* v) nomen. Ostium eius recentiori aetate *Dibe* w) appellari coepit.

6. *Saiticus fl.*, το Σαϊτικον ϛομα. Hunc fluuium non diuersum esse ab eo, qui *Taniticus* dicitur ab vrbe ei adiacente, quae *Tanis* appellatur, STRABONIS x) auctoritate affirmamus, licet libere profiteamur, nos non intelligere, vnde *Saiticus* potuerit appellari, cum *Saites* nomus et vrbs *Sais* longe hinc distent. Suspicamur autem, nec forsan immerito, vetustissimum mendum ex HERODOTO nondum sublatum esse, et pro Σαϊτικον, (HERODOT. lib. II. cap. 17. fine) scribendum esse Τανιτικον. Quam si probaueris coniecturam et res expedita est, et vero intelliges, cur dixerit STRABO y) quosdam *Taniticum* ostium appellare *Saiticum*. Fluuii Tanitici ostium hodie *Eumme-faregge* z) dicitur.

7. *Pelusiacus fl.*, το Πηλουσιακον seu Πηλουσιον ϛομα, a Pelusio oppido nomen accepit.

Septem Nili ostia hodieque numerantur a); singulorum vero natura tot annorum seculorumque de-

v) STRABO lib. XVII. pag. 802. D.

w) D'ANVILLE l. c. p. 46. et Geogr. Abr. Tom. III. p. 16.

x) l. c. y) l. c.

z) D'ANVILLE Memoires pag. 46. Geogr. Anc. Abr. l. c. p. 17.

a) Audiendi plane non sunt recentiores illi peregrinatores, quorum alius quatuor tantum Nili ostia esse affirmat, alius tria recenset, alii non nisi duo esse docent. Singulos laudat IOB. LVDOLFVS in Comment. ad Hist. suam Aethiop. pag. 115.

decurſu ſic mutata eſt, vt nunc quidem ea longe alia ſit. Canopicus fluuius et Sebennyticus non ea aquae copia abundant noſtra aetate, qua priſco aeuo, maximeque HERODOTI tempore abundabant. *b*) Mendeſii veſtigia vix ſupereſſe, Peluſiaci plane nulla, nuper narratum accepimus. *c*) Aquae maxima vis nunc quidem per Phatniticum (Bucolicum HERODOTI) oſtium et per Bolbitinum *d*) mari infertur.

Ceterum vt in multis aliis, quae ad Aegypti Geographiam pertinent, a d'ANVILLIO recedit BRYANTVS, ita etiam in conſtituendo alueorum Nili curſu, id quod ex comparatione tabularum Aegypti geographicarum, ab vtroque exhibitarum, videre eſt.

§. XX.

6. *Nilus, quam regionem inundet.*

Nilus, ubi plurimus eſt, praeter Deltam interdum etiam partem Libyae et Arabiae duorum dierum iter et amplius adhuc minusue inundat *a*). Sed vt exigua quoque aqua omnis Delta beneficio inundationis frueretur, Seſoſtris, Aegyptiorum rex, per omnem Deltam foſſas duci curauit, eisque effecit, ut tenues etiam

b) Vid. SHAW Tom. II. pag. 20. Add. POCOCKE Beſchreibung des Morgenlandes Tom. I. pag. 29. ſeqq. et pag. 433. ſeqq. verſ. vern. D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 15.

c) SAVARY Tom. I. pag. 335. Conf. eius mappam Geogr.

d) SHAW l. c. SAVARY l. c. pag. 340.

a) HERODOT. lib. II. cap. 19.

etiam diluuies omnem Aegyptum inundarent. b) Exundante autem Nilo urbes insulis, reliqua omnis Aegyptus mari similis est c). Nostra aetate Delta a Nilo non amplius inundatur, si fides habenda est recentissimo peregrinatori d).

§. XXI.

7. *Quousque crescat et decrescat Nilus.*

Ab aestiuo solstitio incipiens centum dies intumescit Nilus et totidem fere dies decrescit, estque exiguus per totam hyemem ad aestiuum rursus solstitium a). Exsiccatis agris, seminibusque in eos coniectis, sues ad conculcandum inducunt Aegyptii, ita, vt nec arent nec occent. Agricultura autem sic sine magnis impensis, molestiis et laboribus administrata fruges colligunt uberrimas b). Caussas incrementi Nili HERODOTVS percipere potuit nullas, licet se nihil prius aut antiquius habuisse profiteatur, quam ut eas cognosceret. Nec exquirere potuit, quamquam maiorem in modum id noscendi cupidus, cur omnium fluminum solus Nilus efflantes auras praeberet nullas c). Sententiam suam hac de re aperit alio

b) *Idem.* lib. II. cap. 108.

c) *Idem.* lib. II. cap. 97. conf. DIODOR. lib. I. p. 33. (p. 23. B.) STRABO lib. XVII. p. 788. D.

d) Vid. Lettres sur l'Egypte - par M. SAVARY, p. 14.

a) HERODOT. lib. II. cap. 17. Conf. DIODOR SICVLVS lib. I. p. 32. 33. (p. 22. D. sqq.)

b) HERODOT. lib. II. cap. 14. conf. DIODOR. lib. I. pag. 32. (p. 22. D.)

c) HERODOT. lib. II. c. 19.

alio loco *d*). Sed inanem appellat veterum opinionem, qui affirmarunt, Nilum nullos emittere vapores, IOBVS LVDOLFVS *e*), caussamque, qua ad id statuendum se adduci passi sint multi, inde repetendam esse iudicat, quoniam nulli vapores conspicerentur *f*). Cuius rei caussam hanc dicit, quoniam vapores in Aegypto frigore non constringerentur, ut oculis videri possent.

§. XXII.

8. *Variae de incremento Nili sententiae.*

Varias autem de incremento Nili opiniones in medium profert HERODOTVS lib. II. cap. 20. sqq. *a*) et quidem primum cap. 20. sententiam *Thaletis Milesii b*), tum cap. 21. aliam opinionem *sacerdotibus Aegyptiis* a DIODORO SICVLO tribu-

d) l. c. cap. 27. DIODOR. lib. I. pag. 35. 36. (p. 25. A. B.)

e) Commentar. ad Histor. Aethiop. pag. 117.

f) l. c. pag. 118.

a) Conf. DIODOR. lib. I. p. 33. seqq. (p. 23. C. seqq.

b) Conf. DIODOR. l. c. p. 35. (p. 24. D.) *Thales* Etesiarum flatus ostiis Nili aduersos obstare affirmabat, ne fluctus suos in mare effundat. Quae contra hanc sententiam monenda sunt, habes apud HERODOTVM et DIODORVM ll. cc. Non defuerunt tamen, qui affirmarent, Etesias eorumque in Nili aestate exundantis ostia vehementem impetum inter caussas increscentis Nili referendum esse. Etesiae autem οὐδεν τι μαλλον ἀπο της ἀρκτου ἠπερ της ἑσπερας, *non magis e septemtrione, quam occidente spirant.* ARISTOTEL. Meteorol. lib. II. cap. 6. Conf. WESSELING. ad HERODOT. pag. 113.

butam, *c*) denique *Anaxagorae* sententiam *d*), quam tribus argumentis refellit cap. 22. Suam autem ipsius de Nili incremento sententiam, quam cap. 24. 25. proponit refutatam habes apud DIODORUM, *e*) qui multas alias veterum Philosophorum de incremento Nili opiniones *Euripidis*, *Democriti*, *Ephori*, *Philosophorum Aegyptiorum*, *Oenopidae* et *Agatharchidis*, cum lectoribus suis communicauit.

Quod reliquum est, loca de incremento Nili eiusque caussis, quas Physicis Geographia indagandas relinquit, e diuersis auctoribus, *Plutarcho*, *incerto Auctore*, *Theophylacto*, *Diodoro Siculo*, *Aristide*, *Strabone*, *Dione*, *Heliodoro* et *Theodoreto* collecta habes in editione *Herodoti Wesselingiana* pag. 787-802. Hauddubie, vt verbo dicamus, imbres aestiui, qui in Aethiopia supra Aegyptum cadunt, caussa intumescentis Nili habendi sunt. *f*) Recentiorum hac de re relationes suppeditabit LARCHERIUS Tom. II. pag. 158-169

§. XXIII.

9. *Incrementum Nili maximum.*

Moeride Aegypti rege imperium tenente Nilus octo cubitos auctus Aegyptum inferiorem satis inundabat; HERODOTI autem aetate, praeterlapsis fere 900. annis, ex quo Moeris in viuis esse

c) lib. I. p. 34. (p. 24. B.)

d) Confer. DIODOR. l. c. p. 35. (p. 24. D.)

e) l. c. p. 36. (p. 25. B.)

f) Vid. et DAPPERUS pag. 58.

esse desierat, iustum Nili incrementum XV. aut XVI. cubitorum erat; a) minores aquae non omnem Aegyptum inundabant b). Pheronis, Sesostris filii, tempore Nilus non sine magno eorum, qui Deltam incolebant, detrimento, decimum octauum cubitum impleuit. c) Quibus egregie confirmatur eorum sententia, qui Aegyptum Nili donum esse credunt.

§. XXIV.

Paludes.

Atque haec quidem de Nilo dicta sufficiant. Sequitur, ut de *paludibus* Aegypti, HERODOTO duce, exponamus.

1. *Moeris*, ἡ Μοιρις, lacus, quibusdam v. c. DIODORO ἡ Μυρις, *Myris*, dictus, a Moeride siue Myride, Aegyptiorum rege, eoque ipsius lacus au-

a) Cubitos XV. aut XVI. Nilum adscendisse et arua inundasse olim *argumento est Nili figura XVI. liberis circa ludentibus, per quos totidem cubita summi incrementi augentis se amnis intelliguntur* in PLINII Hist. Nat. lib. XXXVI. cap. 7. vbi vid. *Harduin.* cui iungendus SHAW Voyages T. II. p. 181. quantum aquis seriore tempore terra ea increuerit, ex Arabibus docens.

b) HERODOT. lib. II. cap. 13.

c) HERODOT. lib. II. cap. III. Confer. STRABO lib. XVII. p 788. Aquae Niloticae dulcedo et salubritas omnis aeui scriptoribus valde laudatur. Vid. IOBI LVDOLFI commentar. ad hist. Aethiop. p. 115. seqq.

auctore *a*) appellatus est *b*). De cuius lacus situ et ambitu cum nostra aetate res expedita videatur, hic nudam fere eorum recensionem dabimus, quae relatu dignissima de eo ab Auctore nostro commemorata sunt. Memorat autem HERODOTVS, Moeridem lacum paullo infra Crocodilorum vrbem et Labyrinthum situm esse *c*), et a meridie versus septemtrionem pertinere; porro ambitum eius 3600 stadiorum, siue 60 schoenorum, qui conueniunt cum 240 milliariis Romanis, complecti, eius autem altitudinem, vbi maxima, 50 Orgyiarum esse; denique fossam e Nilo in lacum huncce ductam ad recipiendum aquas fluuii redundantes, et ad reddendum eas, si forte minus, quam expediret, Nilus restagnaret *d*). Arte humana factam esse paludem hanc, docent nos duae illae Pyramides in medio lacu exstructae *e*). HERODOTVM nullum alium lacum significare, nisi quem nos Moeridis nomine vulgo appellamus, contra d'ANVILLIVM, qui duas eiusdem nominis Aegypti paludes fuisse putat, (Memoir. pag. 149 - 162.) asseruit DIT-

a) Aegyptii nostri temporis maxima fere et vtilissima Iosepho, cuius vnius ex summa antiquitate apud illos remansit memoria, tribuere soliti, Nilum quoque in Moeridis lacum deduxisse ferunt, ideoque canalis ille magnus in finibus Aegypti superioris ex Nilo per Libyae montis vallem in Moeridis lacum ductus, qui *Bachr Iusef* h. e. *mare Iosephi*, interdum etiam *canalis Iosephi* dicitur. Videat Ill. MICHAELIS ad Abulfedam not. 114. pag. 54.

b) HERODOT. lib. II. cap. 101. Conf. DIODOR. lib. I. p. 48. (p. 34. A.)

c) HERODOT. l. cit. c. 148.

d) l. c. cap. 149. *e*) l. c.

DITMAR. (Beschreibung des alten Aegypten p. 72. seqq. cui iungendus LARCHER. II. 478 - 483.) — Ipsius lacus hodiernum nomen est *Birket il kerun*. De reditu ex piscibus huius lacus egit HERODOTVS lib. II. cap. 149. conf. DIODORVS lib. I. p. 48. (p. 34. A.)

Prope Sain urbem *lacus exiguus* memoratur HERODOTO lib. II. cap. 170. cuius tamen nomen Auctor noster non profitetur.

Buticus lacus, ἡ Βουτικη λιμνη, tantum non diserte ab HERODOTO commemoratur. Lacus magnus et profundus, cui Buto urbs adiacet *f*) quis alius est, nisi lacus notissimus qui hoc ipso nomine insignitur? Effunditur in hanc paludem Nili alueus, qui PTOLEMAEO Thermutiacus amnis audit et per ostium Sebennyticum in mare effluit *g*). *Buticus* lacus hodie appellatur *Berelos h*).

Serbonis, ἡ Σερβωνις, lacus, Casio monti vicinus *i*). Quem lacum licet HERODOTVS lib. II. cap. 6. finem constituat inter Aegyptum et Palaestinam, hanc tamen sententiam lib. III. cap. 5. ipse tollit, regionem, quae est a Ienyso, vrbe Syriae, ad lacum Serbonidem vsque ad Aegyptum reuocandam esse, disertis verbis pronuncians. (vid. §. XI.) Latitudine, referente DIODORO, perquam

f) l. c. cap. 156.

g) Videat. STRABO lib. XVII. pag. 802. A.

h) D'ANVILLE Mémoires pag. 43. 78.

i) HERODOT. lib. III. cap. 5. Lacus meminit HERODOTVS etiam lib. II. cap. 6.

quam angustus est lacus noster *k*); sed profunditatis admirandae; longitudine 200 fere stadiorum. Videat. DIODOR. lib. I. pag. 26. (p. 18. C.) Narrat ibidem *scriptor Siculus*, perpetuum austri flatum magnam vim arenae lacui ingerere. Αὐτη δε, ita pergit, το μεν ὑδωρ κατα την ἐπιφανειαν ἀσημον ποιει, τον δε της λιμνης τοπον συμφυη τη χερσῳ και κατα πολυ ἀδιαγνωστον. Διο και πολλοι των ἀγνοουντων την ἰδιοτητα του τοπου μετα στρατευματων ὁλων ἠφανισθησαν της ὑποκειμενης ὁδου διαμαρτοντες h. e. *haec enim aquae superficiem obscurat, paludisque adspectum terrae ita assimilat, ut omnino discerni nequeat. Ideo multi natura loci non praecognita cum totis exercitibus ibi absorpti periere, cum a vero itinere aberrassent.* Sed reliquus etiam locus DIODORI de exitiosa hac palude dignus est, qui legatur. PLINIVS Hist. Nat. lib. V. cap. 13. de Serbonide lacu ita loquitur: *Idumaea incipit et Palaestina ab emersu Serbonidis lacus l*), *quem quidam* 15000 *passuum circuitu tradidere.* HERODOTVS *Casio monti applicuit. Nunc est palus modica:* Olim per ἐκρηγμα tantum cum mari cohaeruit *m*), nostra vero aetate sinus maris potius, quam lacus vocandus est *n*). Appellatur hodie *Sebaket Bardoil* siue *lacus de Baudouin o*).

§. XXVI.

k) Maximam eius latitudinem 50 stadiorum esse affirmat STRABO lib. XVI. pag. 760. A.

l) HERODOTI aeuo a Ienyso, Syriae vrbe, incepit Aegyptus. Vide quae supra monuimus §. XI.

m) STRABO lib. XVI. pag. 760. A.

n) POCOCKE Beschreibung des Morgenlandes Tom. I. pag. 29.

o) Vid. SHAW Voyages Tom. II. pag. 18. D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. II. pag. 18. et LARCHER Histoire d'Hérodote Tom. II. not. 15. pag. 172.

§. XXV.

Aegypti diuisio.

Restant nonnulla de *Aegypti diuisione* dicenda. Eam autem alii in *tres partes* diuidunt, *Deltam*, *Heptanomidem* et *Thebaidem*, alii in *duas*, *inferiorem* et *superiorem* *a*). Praeterea omnis Aegyptus diuidebatur in νομους, *nomos*, h. e. praefecturas, interprete PLINIO *b*), *diuiditur* (Aegyptus) *in praefecturas oppidorum*, *quas nomos c*) *vocant*. In definiendo autem eorum numero tantam veterum Auctorum DIODORI *d*), PLINII *e*), PTOLEMAEI *f*), dissensionem esse intelligimus, vt aliis temporibus alium fuisse nomorum numerum haud forsan immerito affirmaueris. DIODORVS cum quo consentit STRABO *g*), Sesostrem memorat totam Aegyptum in XXXVI νομους diuisisse, singulisque Nomarchas praefecisse, qui regiorum redituum curam gererent. HERODOTVS vero omnem

a) Aegypti diuisio, Graecis probata, in την κατω, την ἀνω et την ἀνωτατην χωραν iure reprehenditur.

b) Histor. Natur. lib. V. cap. 9.

c) De nomis multa congessit BOCHARTVS Phaleg. lib. IV. c. 24. p. 294. C. seqq.

d) lib. I. pag. 50. (p. 35. A.)

e) Hist. Natur. lib. XXXVI. cap. 13.

f) lib. IV. cap. 5.

g) lib. XVII. pag. 787. C. Addit STRABO l. c. nomos rursus diuisos fuisse in toparchias, toparchias rursus in portiones alias, quarum minimae arua erant, adeoque rationem tam subtilis et diligentis diuisionis subiungit. Sed hoc monuisse sufficiat.

omnem Aegyptum in nomos diuisam esse pronuncians *h*), recensionem XVIII nomorum subiicit. At vero Aegyptum HERODOTI aetate in plures nomos fuisse diuisam haud difficili negotio euinci poterit. Nam horum nomorum ii, quorum nomina etiam in tabula Aegypti *d'Anuilliana* leguntur omnes, item *Papremites*, *Onuphites* et *Myecphorites*, haud dubie et reliqui, *Chemmites*, Ναθους *dimidia pars*, *Aphthites*, *Anysius* et *Thebaius* nomi fuerunt Aegypti inferioris. Vnde apparet, *Heptanomidis* et *Thebaidis* ne vllum quidem nomum HERODOTO commemorari. Porro nomi, qui Ναθω appellatur, non nisi dimidiam partem commemorat. Denique locis laudatis eorum nomorum instituit recensionem, quos milites Aegyptii, *Hermotybies* et *Calasirii* dicti, tenebant, nec verisimile est, vnumquemque Aegypti nomum militum horum partem inhabitasse. Sunt autem nomi, quos nominauit, hi: *Busirites*, (XVI. *i*) *Saites*, (IX.) *Chemmites*, *Papremites*, *Insula Prosopitis*, (XII.) Ναθους *dimidia pars k*), *Thebaius* *), *Bubastites*, (XXV.) *Aphthites*, *Tanites*, (XX.) *Mendesius*, (XVIII.) *Sebennytes*, (XIII. XIV.) *Athribites*, (XXIV.)

h) lib. II. cap. 164-166.

i) Numeri vncinis inclusi indicant, quotus sit vnusquisque nomus in tabula Aegypti antiquae D'ANVILLIANA. Quibus vero nomorum nominibus nulli adiecti sunt numeri, vncinis inclusi, ii nomi in tabula ista non leguntur.

k) Vide §. XXX. princip.

*) Θηβαῖος νομός. Non confundi debet hic nomus cum *Thebaico*, quo nomine omnis etiam Aegyptus olim insigniebatur. HERODOT. lib. II. cap. 4. 91.

(XXIV.) *Pharbaethites*, (XXVI.) *Thmuites*, (XVIII.) *Onuphites*, *Anysius*, et *Myecphorites*, qui est in insula iuxta Bubastin urbem sit.

Aegyptus superior sensu strictiori, (sensu enim latiori ad Aegyptum superiorem pertinet etiam Heptanomis) quae et Thebais dicitur, hodie appellatur *Said l*), quae vox apud Arabes regionem editam denotat. Male haec Aegypti pars vsque ad urbem Cairo extenditur a D'HERBELOTIO pag. 579., quoniam hac ratione omnem quoque Heptanomidem eo nomine complectitur. — Heptanomis nostra aetate *Vostani* appellatur, quo nomine regio intermedia significatur. Ita autem appellari Heptanomidem, habita Aegypti superioris et inferioris ratione, nemo non videt *m*). — Aegyptus inferior hodie *Bahri*, alias *Rif*, vocatur, h. e. regio maritima; posterius tamen nomen oram maritimam magis, quam omnem Deltam significat *n*).

l) D'HERBELOT. p. 579. b. p. 735. b. D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 7.

m) D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. p. 7. *Vostani* interdum *Said* nomine comprehenditur, v. c. ab *Abulfeda*. Vid. D'ANVILLE Mémoir. sur l'Egypte. p. 36. 39.

n) D'ANVILLE Geogr. Anc. Abrégée. Tom. III, pag. 6.

CAPVT II.

SINGVLARVM REGIONVM, GENTIVM, VRBIVM, OPPIDORVMQVE DESCRIPTIONEM COMPLECTENS.

§. XXVI.

Recensio exterarum gentium, quae Aegypti loca habitasse Herodoto dicuntur.

Expositis nunc iis, quae *de Aegypti nomine, finibus, magnitudine, fluuio, paludibus, et diuisione* commemoranda erant, ad *singularum regionum, gentium, vrbium, oppidorumque Aegypti* descriptionem accedimus eo ordine exhibendam, quem supra constituimus. Incipiamus igitur *a recensione exterarum gentium, quae Aegypti loca habitasse* HERODOTO dicuntur.

Sub imperio Psammetichi, Aegyptiorum regis, *Iones* et *Cares*, piraticam facientes, ad Aegyptum applicabant, ibique praedabantur. Psammetichus pro rerum suarum conditione, quae tunc erat, aduenas non modo non repulit, sed potius amicum sese iis exhibuit et precibus multaque pollicitus ab iis impetrauit vt ipsi contra vndecim illos reges, regnum affectantes, auxilium ferrent. Mox Psammetichus horum aduenarum auxilio regno potitus, (HERODOT. lib. II. cap. 152.) vt tanti beneficii memorem se ostenderet, fidemque exsolveret, *Ionibus* et *Caribus* loca habitanda dedit, quae

quae Στρατοπεδα dicuntur. Sita erant haec loca paullo infra Bubastin vrbem ad vtramque Pelusiaci fluuii ripam, eorumque rudera HERODOTI aetate adhuc cernebantur. (§. XXXI.) Postea Amasis rex aduenas hos inde summotos Memphin transtulit. (HERODOT. lib. II. cap. 154.) Conf. §. XXXII. Regnante Aprye 30000 *Ionum* et *Carum* in Aegypto numerata sunt. (HERODOT. lib. II. cap. 163.)

Ante Psammetichum nulla exstiterunt in Aegypto graeci sermonis vestigia. Cum vero, hoc rege, *Iones* et *Cares* ad Aegyptum appellerent, his rex pueros Aegyptios commisit graeca lingua imbuendos, a quibus linguam graecam edoctis oriundi, qui HERODOTI aetate in Aegypto erant interpretes. (HERODOT. lib. II. c. 154.) Sed haec obiter. Redimus ad recensendas exteras gentes, quae HERODOTI aetate Aegypti quaedam loca inhabitabant. Amasis rex haud minus ac Psammetichus Graecis amicum sese exhibuit. Scilicet iis, qui rerum suarum sedem in Aegypto collocare animum induxerant, *Naucratin* urbem habitandam dedit, (§. XXIX.) quae urbs antiqua aetate vnicum Aegypti emporium fuit, teste HERODOTO lib. II. cap. 179. Aliis, qui non nisi mercaturae exercendae caussa Aegyptum adibant, permisit, ut templa et sacraria exstruerent. Quo factum est, vt ex IONIBVS *Chii*, *Tei*, *Phocenses* et *Clazomenei*, ex DORIBVS *Rhodii*, *Cnidii*, *Halicarnassenses* et *Phaselitae*, denique ex AEOLIBVS *Mitylenaei* maximum illud et longe celeberrimum sacrarium, *Hellenium*, exstruerent. Praeterea *Aeginetae* aedificarunt templum in honorem Iovis

vis, *Samii* aliud, Iunoni ſacrum, et in Apollinis honorem templum exſtruxerunt *Mileſii*. (HERODOT. *lib*. II. cap. 178.)

Supereſt, vt commemoremus *Samios ex Aeſchrionea tribu*, qui Oaſin magnam habitabant, (HERODOT. lib. III. cap. 26. §. XXXII.) et *Phoenices ex Tyro*, regionem prope Memphin, forte in ipſa Memphi incolentes, quae *Tyriorum caſtra* appellatur. (HERODOT. lib. II. cap. 112. §. XXXII).

AEGYPTI INFERIORIS DESCRIPTIO.

§. XXVII.

1. *Deſcriptio partis Aegypti inferioris occidentalis, quae eſt extra Deltam.*

Vrbes; Oppida. Sinus Plinthinetes.

In huius inferioris Aegypti partis deſcriptione primo loco commemorandus nobis venit

Sinus Plinthinetes, ὁ Πλινθινητης κολπος, aliis Πλινθυνητης dictus, quem Aegypti terminum (verſus Libyam, adeoque occidentalem) conſtituit HERODOTVS lib. II. cap. 6. Nomen haud dubie ſortitus eſt a *Plinthina* (ἡ Πλινθινη ſ. Πλινθυνη), vrbe Aegypti maritima inter Tapoſirin et Nicii pagum a), cuius tamen in HERODOTO ne nomen quidem occurrit. Noſtra aetate appellari coepit *Sinus Arabum b*).

Loca

a) Vid. STRABO lib. XVII. pag. 799. C. STEPHAN. BYZ. h. v.

b) D'ANVILLE Memoires ſur l'Egypte pag. 63.

Loca maritima:

Canobus, ὁ Κάνωβος *c*), oppidum, quod Canopico Nili fluuio ostioque nomen dedit. *Condidere id* (oppidum) *Spartani*, inquit TACITVS *d*), *ob sepultum illic rectorem nauis, Canopum, qua tempestate Menelaus, Graeciam repetens, diuersum ad mare terramque Libyam deiectus est.* At quamquam eadem narrata accepimus a STRABONE *e*), repetita vero habemus a SERVIO *f*), aliisque, recens etiam a d'ANVILLIO: (Memoires pag. 67.) falso tamen veteres ad Menelai gubernatorem Canopum vrbem nostram retulisse certum est *g*). Distat Canopus, referente STRABONE *h*), 120 stadiis = 12. mill. Rom. *i*) terrestri itinere. Ciues libidine et lasciuia, quibus STRABONIS et SENECAE aeuo indulgebant, vrbi suae infamiae notam inusserunt k). Ceterum Canopum exiguum fuisse locum ex muri

D 5 par-

c) HERODOT. lib. II. cap. 15. STRABONI lib. XVII. pag. 800. C. D. et STEPHANO B., vti HERODOTO, oppidum hocce *Canobus* dicitur; aliis *Canopus*, v. c. TACITO Annal. lib. II. cap. 60. PLINIO Hist. N. lib. V. cap. 11. MELAE lib. I. cap. 9. et IVVENALI Satyr. VI. 84. XV. 46. Conf SERVIVS ad Virgil. Aen. XI. 263

d) Annal. lib. II. cap. 60.

e) lib. XVII. pag. 801. A.

f) ad *Virgil.* Georgic. IV. 28.

g) Vid. Celeberr. HEYNII Opuscul. Tom. 1. pag. 397.

h) lib. XVII. pag. 801. A. *i*) AMMIAN. MARCELL. lib. XXII. cap. 16.

k) Vid. STRABO l. c. et SENECA Epistol. 51. Add. AMM. MARC. l. c.

parte, quae superest, haud immerito colligitur *l*). Ruinae *Abukir* s. *Bekiere* appellantur *m*).

Ad ipsum Canopicum ostium positum erat

Herculis Fanum, το Ἡρακλεος ἱρον, a quo insequuto tempore vrbs *Heraclium*, το Ἡρακλειον, nuncupata est *n*). Haec autem vrbs eadem esse nobis videtur, quae HERODOTO

Tarichaeae, αἱ Ταριχειαι (scil. Κανωβικαι.) dicitur lib. II. cap. 113. Hodie *Medea* vocatur *o*). Conf. §. XXXI. voce: *Tarichaeae Pelusiacae*.

Loca ad lacum Mareotidem:

Marea; ἡ Μαρεη. Vrbs haecce et *Apis*, de qua statim exponemus, extra Deltam sitae, eiusque ciues Aegypti fines versus Libyam incolere HERODOTO dicuntur. Qui cum ipsi non se Aegyptios sed Libyes esse putarent, Ammon iis paucis respondisse memoratur, Aegyptias esse vrbes, quaecumque Nilo irrigarentur, eosque Aegyptios, qui ex Nilo biberent *p*). Ad Aegyptum igitur reuocanda est vtraque vrbs ob vtramque caussam. Etenim non Nilo solum singulis annis irrigatur, sed etiam ex Nilo bibere dicendi sunt ciues *Mareae* et *Apidis*,

l) MARMOL. Tom. III. pag. 277. SHAW Tom. II pag. 19. 20.

m) MARMOL. l. c. SHAW. l. c. D'ANVILLE Geogr. Anc Abreg. Tom. III. pag. 11. Conf. D'HERBELOT. pag. 671. b.

n) HERODOT. lib. II. cap. 113. STRABO lib. XVII. pag. 801. B. Add. STEPHAN. BYZ.

o) SHAW. l. c. pag. 19.

p) HERODOT. lib. II. cap. 18.

Apidis, quoniam fossa ex eo Nili brachio, quod Canopico ostio mari infertur, in paludem *Mareotidem q)* ducta erat *r)*. Non diuersa videtur *Marea* nostra a Παλαιμαρια κωμη, *Palaemaria* (veteri Marea) *oppido*, quod a PTOLEMAEO prope Mareotidem lacum ponitur. Nam CELLARIVM male ea de caussa *Palaemariam* distinguere a *Marea*, quoniam posterior Nilo irrigari, eiusque ciues e Nilo bibere perhibeantur, ex supra dictis satis appareτ. Ad stabiliendam enim sententiam suam subiungens rationem, Παλαιμαριαν PTOLEMAEI longius a Nilo remotam esse non sibi in mentem venisse declarat, fossam e fluuio Canopico in lacum Mareotidem ductam fuisse, et hac de caussa *Mareae* ciues e Nilo bibere dici *s)*. *Maream* olim quidem magnam vrbem fuisse, sua autem aetate pagi speciem vix referre, memoriae prodidit ATHENAEVS *t)*. Hodie *Mariout* dicitur *u)*. Haud longe a *Marea* Rex Apryes ab Amasi victus et viuus in Aegyptiorum manus venit, et laqueo vitam finiuit, si modo habenda est fides DIODORO *v)*. HERODOTO enim teste *w)* prope Memphin *x)* Apryi id

q) Lacus *Mareotis* nostra aetate *Birk Mariout* vocatur. *D' Anuille* Memoires pag. 64. et Geogr. Anc. Abr. Tom. III. p. 11.

r) PLIN. Hist. Natur. lib. V. cap. 10.

s) Vid. CELLARII Notit. Orb. Ant. lib. IV. cap. I. pag. 10.

t) Deipnosoph. lib. I. cap. 25. pag. 33. D.

u) D'ANVILLE Memoires pag. 65. *v)* lib. I. pag. 62. (p. 43. D.) *w)* Lib. II. cap. 169.

x) Legendum est Μωμεμφι cum hoc loco, tum cap. 163. non Μεμφι, quam lectionem vulgares editio-

id euenisse compertum habemus. Ceterum notissimae sunt *vites Mareotides albae* VIRGILII (Georgic. II. 91.) cui iungendi STRABO (lib. XVII. pag. 799. D.) et HORATIVS (Od. I. 37, 14.) quorum ille maximam esse prope hunc lacum huius vini copiam, idque in longum tempus seruari subiicit.

Apis, ἡ Ἄπις *y*). Distingui debet ab Apide, quae STRABONI Κωμη, et a Paraetorio, Marmaricae oppido, centum stadiis, (conf. PLIN. Hist. Nat. lib. V. cap. 6.) ab Ammone quinque dierum iter distare dicitur. Apidem nostram nonnulli minus recte primam Marmaricae vrbem faciunt *z*). De situ *Apidis* conf. *Marea*.

Vrbium, quae in mediterraneis eius, quam describimus, Aegypti inferioris partis sitae erant, ab HERODOTO commemorantur hae:

Anthylla, ἡ Ανθυλλα, λογιμη, πολις *a*). Aegypti reges, ex quo Persae Aegyptiis imperare coeperunt, reditus ex hac vrbe vxoribus suis ad mundum muliebrem comparandum (ἐς ὑποδηματα *b*), tradidisse perhibentur. Eadem est quae et *Gynaecopolis* ἡ Γυναικων πολις, appellatur *c*). Quod ad situm

tiones agnoscunt. Conf. WESSELING. Confudit has vrbes ROLLINIVS Histoire Anc Tom. I. pag. 94. Vid. et LARCHER. Tom. II. pag. 494.

y) HERODOT. lib. II. cap. 118.

z) CELLAR. lib. IV. cap. 2. p. 101.

a) HERODOT. lib. II. cap. 97. 98.

b) εἰς ζωνας dicit ATHENAEVS Deipnos. lib. I. cap. 25.

c) Nomen hocce occurrit apud STRABONEM l. c. pag 803. B. et apud STEPHAN. BYZ.

ſitum huius vrbis attinet, probe tenendum eſt, eam minus accurate ad ipſum Canopicum fluuium poni a D'ANVILLIO. Anthyllam potius ab eo aliquantum remotam fuiſſe haud immerito colligitur ex HERODOTI lib. II. cap. 97. Hod. *Selamun d*).

Archandropolis, ἡ 'Αρχανδρου πολις, paullo infra *Anthyllam* et in eadem planitie ſita erat, in qua haec. De cuius ſitu idem monendum eſt contra D'ANVILLIVM, quod in conſtituendo *Anthyllae* ſitu contra eum intulimus *e*). Poſtea appellata eſt *Andropolis*, ἡ 'Ανδρων πολις, nunc vero *Shabur* dicitur *f*).

Momemphis, ἡ Μωμεμφις *g*). CELLARIO, HERODOTVM perluſtranti, vrbis huius nomen non licuit inuenire *h*), cuius rei cauſſam afferre poſſumus ſatis idoneam. Vulgo enim in HERODOTO lib. II. cap. 163. 169. Μεμφι legitur, non, vti legendum eſt, Μωμεμφι. (Conf. not. x). *Momemphim* in oppido *Memf* ſeu *Menuf*, quod Mareotidi paludi imminet, hodieque exſtare, D'ANVILLIVS, SICARDVM ſecutus, coniicit *i*). At licet ex laudatis HERODOTI locis *Momemphis* ſitum

d) D'ANVILLE Memoires pag. 71. et Geogr. Anc. Abr, Tom. III. p. 12.

e) HERODOT. lib. II. cap. 97.

f) Vid. D'ANVILLE locis cit.

g) HERODOT. lib. II. cap. 163. 169.

h) lib. IV. cap. 1. pag. 17.

i) D'ANVILLE Memoires pag. 73. et Ill. I. D. MICHAELIS ad ABULFEDAE Aegypti deſcript. pag. 43.

situm constitui plane non posse sponte iis largiamur, vtrumque tamen in eo definiendo longius a vero aberrasse, STRABO *k*) doceat. Is enim cum referat, a *Sehedia* ad *Momemphin l*), sursum nauiganti ad dextram esse pagos multos vsque ad lacum Maream, tum, ad flumen esse *Hermopolin*, deinde *Gynaecopolim*, (quam HERODOTVS *Anthyllam* appellat) et Gynaecopolitanam praefecturam, denique, paucis interiectis, vltra Momemphim esse nitri fodinas duas, quae nitrum plurimum ferant, indeque appellatum esse Nitrioticum nomum: quis non videat, *Momemphim* sitam fuisse inter hunc nomum et *Gynaecopolin* s. *Anthyllam*?

Cercasorus, ἡ Κερκασωρος *m*). Vrbem hanc STRABO *n*), cui ἡ Κερκεσουρα dicitur, in Libya sitam esse affirmat; quod quomodo intelligendum sit ex his ipsius verbis optime intelligitur. Dicit enim l. c.: Ἐντευθεν δη (referendum hoc ad Heliopolin pag. 805. A.) *ὁ Νειλος ἐστιν ὁ ὑπερ του Δελτα· τουτου δη τα μεν δεξια καλουσι Λιβυην, ἀναπλεοντι· ὡσπερ και τα περι την Ἀλεξανδρειαν, και την Μαρεωτιν· τα δε ἐν ἀριστερᾳ Ἀραβιαν. Ἡ μεν ὀυν Ἡλιουπολις* (male legitur Ἡλιοπολιτις) *ἐν τῃ Ἀραβιᾳ ἐστιν· ἐν δε τῃ Λιβυῃ Κερκεσουρα πολις, κατα τας Ευδοξου κειμενη σκοπας.* Sitam

k) lib. XVII. pag. 803. B. C.

l) In Codd. et Editt. legitur: *ἀπο δε Σχεδιας ἀναβαινουσιν* (vulgo *ἀναπλεουσιν*) *ἐπι Μεμφιν* cet. Sed legendum esse Μωμεμφιν contextus docet.

m) HERODOT. lib. II. cap. 15. 17. 97. Add. MELA lib. I. cap. 9.

n) lib. XVII. pag. 806. D.

Sitam eam fuisse ad verticem Deltae, dubio caret. Ad hanc vsque vrbem fluit Nilus vno alueo conclusus, verum prope eam in duo praecipuos fluvios o) scinditur, quorum alter Pelusium fertur, alter Canopum *p*). *Cercasori* sedem occupauit locus, qui nostra aetate *Eksas q*) nuncupatur. Non audiendum esse SAVARY, qui non in *Eksas*, (dicitur et *Arksas*) sed in pago, *Characanie* (Karakani) dicto, qui Nilo ab oriente adiacet, *Cercasori* vestigia superesse Tom. I. pag. 276. 277. tradit, nuper ostendit LARCHERIVS Tom. II. pag. 359.

2. *Deltae magnae descriptio*

et quidem α. eius partis, quae est inter ostium Canopicum, et Phatniticum.

§. XXVIII.

Deltae nominis origo; eius ambitus.

De *origine nominis Deltae*, quod maiori meliorique Aegypti inferioris parti tribuitur, nec non de eius *ambitu* non est, quod fusius exponamus. Notum enim est 1), eam Aegypti inferioris partem, quae est inter Pelusiacum fluuium et Canopicum, figuram quartae literae alphabeti Graecorum refer-

o) Non repugnare hoc ei HERODOTI loco, in quo Nilus a Cercasoro in tres alueos scindi dicitur, vix est, quod moneamus.

p) HERODOT. lib. II. cap. 15. Conf. cap. 17.

q) Vid d'ANVILLE Memoires pag. 73.

referre, indeque ipso Deltae nomine a remotissima inde aetate vocatam esse. Vid. DIODORVS lib. I. pag. 30. Porro quod ad ambitum Deltae attinet, *Scriptor siculus* l. c. singula latera ad 750 stadia, basin vero, quae mari alluitur, ad stadia 1300 porrigi affirmat, ita vt totius Deltae ambitus sit 2800 stadiorum. A qua computatione haud multum recedit STRABO lib. XVII. pag. 788. D. eius ambitum 3000 stadia conficere ex ERATOSTHENE referens. Delta olim *Phium* h. e. mare dicebatur, hodiernis autem Aegyptiis dicitur *Maheleck*. Vid. DAPPER. pag. 50. a.

§. XXIX.

Insulae; vrbes; oppida.

Insulae. In Butica palude (§. XXIV.) sita erat

Chemmis, ἡ Χεμμις, insula, nonnullis Ἐχεμμις dicta *a*), quam Aegyptii natantem perhibent. Memoratur in ea templum Apollinis amplum, quem Typhonis insidiis subtractum Latona ibi occultans seruasse narratur; palmarum quoque, aliarumque arborum felicium aeque ac infelicium magna copia *b*). *Nomus Chemmites*, ὁ Χεμμιτης νομος, HERODOTO lib. II. cap. 165. memoratus, nobis quidem in Aegypto inferiori fuisse videtur. Nam, qui in Thebaide fuit *Chemmites* nomus, cum vulgo *Panopolites* appellari soleat: de eo hac ipsa de caussa nostro loco cogitandum non esse putamus.

In-

a) Conf. WESSELING. ad HERODOTI lib. II. cap. 156.

b) HERODOT. lib. II. cap. 156.

Inter Sebennyticum et Phatniticum fluuium ad mare fuit paludosa regio, quae τα Ἑλεα HERODOTO κατ' ἐξοχην quibusdam in locis *c*) dicitur, recentioribus vero *Elearchia*, ἡ Ἑλεαρχια h. e. *regio paludosa*. Ad hanc regionem reuocanda est

Elbo, ἡ Ἐλβω, insula, decem stadiorum ambitu, quae ab Anysi, Aegyptiorum rege, (cum in palustrem hanc regionem eo tempore, quo Aethiopes, duce Sabaco, incursionem in Aegyptum fecisse perhibentur, confugisset) quinquaginta annis ex cineribus et terra aggesta dicitur. Ea ab Anysis inde morte trecentis annis et amplius *d*) ab insequutis Aegypti regibus, ad Amyrtaei tempora vsque frustra fuit quaesita *e*).

His iungenda est

Prosopitis, ἡ Προσωπιτις, insula ambitu nouem schoenorum *f*). *Prosopitidis* etiam nomi mentio exstat in HERODOTO *g*). DIODORVS *h*) de

c) Lib. II. cap. 137. 140. 151. 152.

d) Cum PERIZONIO legendum videtur ἐτεα ἐπι πλεω ἡ τριηκοσια; vulgo legitur ἑπτακοσια. PERIZONIO adstipulatur BOVHIERIVS Recherches et Dissert. sur Herodote Chap. VII. p. 71. Conf. WESSELING. ad Herodot. lib. II. cap. 140.

e) HERODOT. lib. II. cap. 137. 140. Male vapulat D' ANVILLIO SICARDVS, qui insulam Elbo in Serbonide palude posuit. De cuius situ conferendus etiam LARCHERIVS Tom. VI. I. XII. et Tom. VII. p. 170.

f) HERODOT. lib. II. cap. 41. *g*) lib. II. cap. 165.

h) Tom. II. lib. XI. pag. 58. (p. 282. B.)

de insula haec tradit:) τῶν Ἀττικῶν νεῶν ὁρμουσῶν ἐν τῇ Προσωπιτίδι λεγομένῃ νήσῳ, τὸν περιῤῥέοντα ποταμὸν διώρυξι διαλαβόντες (scil. Persae Aegyptum inuadentes) ἤπειρον ἐποίησαν τὴν νῆσον, h. e. *cum naues Atticae ad Prosopitidem insulam stationem haberent, fluuio, qui insulam cingebat, per fossas alio diuerso, ex insula continentem fecerunt.*

In hac insula licet multas esse vrbes praecise affirmet HERODOTVS *i*); earum tamen non nisi vnicam diserte commemorat, eamdemque nomine ex Aegyptiorum sermone deriuato insigniuit. Haec vero est

Atarbechis, ἡ Ἀταρβηχις, h. e. Veneris vrbs. Nam Dea Aegyptiis *Athur* dicta eadem credebatur cum Venere Graecorum *k*). Graeci huius vrbis nominis ἡ Ἀφροδιτοπολις seu ἡ Ἀφροδιτης πολις memoriam STRABONI *l*) debemus in his verbis: ὁ Ἀφροδιτοπολιτης νομος, και ἡ ὁμωνυμος πολις, *Aphroditopolitana praefectura et ciuitas cognomen. Veneris templum*, Ἀφροδιτης ἱρον, quod hac in vrbe fuit, memoratum HERODOTO l. c.

Venimus nunc ad recensionem et descriptionem reliquarum huius Aegypti inferioris partis vrbium, oppidorumque, quorum HERODOTVS iniecit mentionem.

Ad mare est

Per-

i) Lib. II. cap. 41.

k) Vid. ETYMOL. MAGN. voce Ἀθυρ, et IABLONSKII Pantheum Aegypt. lib. I. cap. 1. Conf. d'ANVILLE Memoires pag. 81. et LARCHERIVS ad HERODOT. lib. II. cap. 41.

l) Lib. XVII. pag. 809. A. B.

Persei Specula, ἡ Περσεως καλεομένη σκοπιη, a Tarichaeis Pelusiacis 40 schoenorum iter dissita *m*). STRABONI *n*) sita dicitur a Bolbitino ostio (versus septemtrionem, et quidem) in arenoso et humili promontorio, quod longe porrigitur et *Agni Cornu*, το Ἀγνου κερας, appellatur. Speculam hodieque superesse et *Megaizel* vocari Auctor est D'ANVILLIVS Memoir. pag. 77.

Loca mediterranea:

Buto, ἡ Βουτω *o*), aliis scriptoribus *p*) *Butus*, ἡ Βουτος, dicta, magna perhibetur vrbs, a Sebennytico fluuio versus occidentem sita *q*), et quidem prope magnum, eumdemque profundum lacum *r*), quem *Buticum* esse facile perspicitur. (§. XXIV.) Non praeterita HERODOTO templa, hac in vrbe in honorem Apollinis, Dianae et Latonae exstructa *s*). Latonae adeo templi descriptionem dat lib. II. cap. 155. saepiusque Deae huiusce oraculi meminit, quod omnium, quae in Aegypto erant, ἀψευδεστατον habebatur *t*). Non confundi debet

E 2 nostra

m) HERODOT. lib. II. cap. 15.

n) lib. XVII. pag. 801. D.

o) HERODOT. lib. II. cap. 59. 63. 83. 152. 155. 156. III. 64.

p) Vid. STRABO lib. XVII. pag. 802. A. STEPHAN. B. PTOLEMAEVS lib. IV. et PLINIVS Hist. Nat. lib. V. cap. 10.

q) HERODOT. lib. II. cap. 155. STRABO l. c.

r) HERODOT. lib. II. cap. 156. STRABO l. c.

s) HERODOT. lib. II. cap. 59. 63. 155.

t) Lib. II. cap. 152.

noſtra vrbs cum alia *Buto*, de qua §. XXXI. exponemus.

Onuphis, ἡ Ὀνουφις, πολις οὐκ ἀγνωϛος, *vrbs haud ignobilis*, teſte STEPHANO B. HERODOTVS nomi tantum *Onuphitis* meminit *u*), non itidem ipſius vrbis.

Naucratis, ἡ Ναυκρατις, a Mileſiis, Cyaxaris, Medorum regis, aetate paullo ſupra Schediam ad Canopicum fluuium condita *v*). Vrbem hancce, vnicum olim Aegypti totius emporium, Amaſis, Aegyptiorum rex, Graecis conceſſit habitandam iis, qui mercaturae exercendae gratia Aegyptum fortunarum ſuarum ſedem conſtituere animum induxerant *w*). (Conf. §. XXVI.)

Sais, ἡ Σαϊς, Saitici nomi, adeoque partis Deltae inferioris metropolis, duobus ſchoenis a Canopico fluuio verſus orientem remota *x*), in oppido *Sa* ſupereſt *y*). Templum habuit Mineruae celeberrimum, in quo Aegypti regum, ex Saitico nomo *z*) oriundorum, ſepulcra erant *a*); quin etiam eorumdem ſedes per aliquod tempus fuiſſe perhibetur *b*). De Λυχνοκαΐη, ſiue Mineruae feſto, non

u) Lib. II. cap. 166.

v) HERODOT. lib. II. cap. 179. STRABO. lib. XVII. p. 801. D. p. 802. A.

w) HERODOT. lib. II. cap. 178. 179.

x) STRABO lib. XVII. pag. 802. A.

y) D' ANVILLE Memoires pag. 79. Geogr. Anc. Abr. Tom. III. p. 13.

z) Huius meminit HERODOTVS lib. II. cap. 165.

a) HERODOT. lib. II. cap. 169.

b) HERODOT. lib. II. cap. 163. 169. 175

non hac in vrbe solum, sed per omnem adeo Aegyptum singulis annis lucernis candentibus celebrato, exponit HERODOTVS lib. II. cap. 62. cui iungenda est LARCHERII (Tom. II. pag. 278. 279.) de eiusdem caussa et ratione disputatio. Verum nec ea, quae de hoc festo, nec reliqua memoratu digna, quae vt in omni vrbe, sic maxime in hoc Mineruae templo conspiciebantur, percurrere et recensere animus est. Adeat ea noscendi studiosus ipsum Auctorem nostrum, legatque in primis libri II. cap. 128. seqq. cap. 169. 170. 175. 176.

Siuph, ἡ Σιυφ, Saitici nomi vrbs, vnde oriundus Amasis, Aegyptorum rex c).

Sebennytus, ἡ Σεβεννυτος, STRABONI d) ἡ Σεβεννυτικη πολις, nunc vero *Samanud* seu *Semenud* dicta e), Sebennytico flumini ab occidente apposita. Ipsa vrbs HERODOTO praeterita, nomi tamen *Sebennytis*, cuius metropolis erat, mentio exstat lib. II. cap. 166.

Busiris, ἡ Βουσιρις f), (a qua dictus nomus *Busirites*, memoratus HERODOTO lib. II. cap. 165.) sita erat in media Delta g). Nomen vrbi inditum videtur a Busiride, Aegyptiorum rege.

 Hunc

c) ID. l. c. cap. 172. d) l. c.

e) ABVLFEDA descript. Aegypti pag. 60. D'ANVILLE Memoires pag. 85. Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 14. NIEBVHR Reisen nach Arabien I. 79.

f) De significatu huius nominis vid. LARCHER. Tom. II. not. 199. pag. 278.

g) HERODOT. lib. II. cap. 59.

Hunc alii tyrannum credunt *h*) ab Hercule occisum *i*); alii vero nullum vmquam extitisse in Aegypto Busiridem praecise affimant *k*). Sed haec obiter. Addit HERODOTVS *l*), fuisse in vrbe nostra Isidis h. e. Cereris templum, cuius festi descriptionem dat lib. II. cap. 40. 61.

Ex vrbis situ ab HERODOTO ipso constituto, facile intelligitur, eam diuersam esse ab *Isidis oppido*, quod et *Iseion* nuncupatur *m*). Immerito igitur a CELLARIO *n*) reprehenditur PLINIVS *o*), quod inter *Isidis* oppidum et *Busiridem* HERODOTI distinxit. Nec minus reprehendendus est WESSELINGIVS (ad HERODOT. lib. II. cap. 59.) qui templi splendidissimas ruinas, elegantissimis optimi marmoris columnis, exsculptis hominum animaliumque figuris ac literis Hieroglyphicis spectabiles, descriptas cum cura a SICARDO (Memoires des Miss. du Levant Tom. II. pag. 118.) ad *Busiridem Herodoteam* cum aliis reuocauit. Pertinent hae ad *Isidis oppidum* seu *Iseion*, quod hodie quidem *Babeit p*). h. e. *pulchritudinis domus* appellatur. Locum *Busiridis* HERODOTEAE occupauit nostra aetate pagus *Abusir* s. *Busir* seu *Busir* *Ba-*

h) DIODOR. lib. IV. pag. 225. (p. 157. B. C.)

i) OVID Metam IX. 182. 183.

k) STRABO lib. XVII. pag. 802. C.

l) lib. II. cap. 59. 61.

m) STEPH. B.

n) lib. IV. cap. 1. pag. 31.

o) Histor. Nat. lib. V. cap. 10.

p) D'ANVILLE Memoires pag. 86.

Bana q), etiam *Bochiri r*) dictus. Quam sententiam frustra infringere studuit SAVARY *s*) eo, quod hic ne vllum quidem vrbis antiquae vestigium offendi recens affirmauit.

Quidni igitur statuamus, *Busiridem* HERODOTI recte a D'ANVILLIO Phatnitico fluuio ab occidente inter *Sebennytum* et *Cynopolin* appositam esse? Verum iam audiendus est STRABO *t*), qui situm ita constitutum non admittit. A *Sebennyto* ipsi dicuntur esse *Xois* insula et vrbs in Sebennytico nomo, *Hermopolis*, *Lycopolis* et *Mendes*; tum prope hanc *Diospolis* ad paludem et *Leontopolis*, a qua paullo longius distant *Busiris* et *Cynospolis*. Interiectis nonnullis has excipere dicit *Athribiticum nomum* et *Aphroditopolitanum*. Videtur itaque *Busiris* sita fuisse supra *Leontopolin* et quidem inter hanc et *Athribitem*. Sed verbo dicemus, quid de omni hoc loco sentiamus. Alios scriptores antiquos et ipsos Geographos, qui ea loca commemorant, accurate perlustranti apparebit, HERODOTVM in iis recensendis iustum ordinem omnino reliquisse. Hinc consequens est, plane inutilem esse hunc locum, ex quo illorum oppidorum situs constitui possit, nisi, collatione cum vno alteroue reliquorum scriptorum veterum, qui Aegypti Geographiam attigerunt, facta, locorum,

 quae

q) ABVLFEDAE Aegypt. descript. pag. 9. et Celeberr. J. D. MICHAELIS not. 125. D'ANVILLE, l. c. pag. 85. Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 15.

r) *de la* CROIX Tom. I. pag. 63.

s) Tom. I. pag. 290. 291.

t) lib. XVII. pag. 802. B.

quae STRABO aliis finitima pronunciat, situs accurate antea definitus fuerit. Iam vero, cum non modo STRABONIS, sed etiam PLINII u) auctoritate constet, *Busiridi* finitimam esse *Cynopolin* s. *Cynospolin*, haec vero inter *Tauam* et *Thmuem* sita sit, teste *Itinerario Antonini*, ita, vt ab illa 30, ab hac 25 milliaria distet, apparet, *Busiridem* non inter Athribitem et Leontopolin fuisse habitatam, sed in ipsa media Delta.

De *Prosopitide insula*, et, quae in ea HERODOTO memoratur, *Atarbechide* vrbe iam exposuimus.

§. XXX.

β. Regionis inter Phatniticum ostium et Pelusiacum, quae vulgo Deltae parvae nomine venit; descriptio.

Vrbes; oppida.

Natho, ἡ Ναθω. Quamquam de situ huius nomi nulla apud HERODOTVM exstat mentio, audacter tamen statuit D'ANVILLIVS (Memoir. pag. 81.) eam fuisse in insula Prosopitide. At idoneis rationibus destituta est haec sententia. *Natho* nomus haud dubie idem est, qui PTOLEMAEO Νεουτ, *Neut*, dicitur, et ab eodem inter *Busiriticum* et *Bubasticum* (inter *Phatniticum* et *Pelusiacum*) fluuium ponitur. *Larcherius* (Tom. II. not. 519. pag. 496.) in vtroque scriptore legendum censet *Neith* pro Ναθω et Νεουτ, quo nomine Minerua antiquitus Aegyptiis venit, et huius nomi vesti-

u) Hist. Nat. lib. V. cap. 10.

vestigia in hodierno *Nete* superesse cum SICARDO (Vid. D'ANVILLE Memoir. pag. 93.) iudicat.

Mendes, ἡ Μενδης, metropolis Mendesii nomi, HERODOTO lib. II. cap. 166. memorati. Situm vrbis a D'ANVILLIO recte constitutum esse, e STRABONE *a*) perspicitur, qui *Mendetem* finitimam dicit *Diospoli illi* (quae et Panephysis), circa quam αἱ λιμναι (sensu eminentiori dictae) sint, quibus recentior aetas nomen lacus *Mansale* seu *Tennis* indidit *b*). PINDARO quoque probe innotuisse haud obscure indicant versus, a STRABONE *c*) laudati:

Μενδητα παρα κρημνον θαλασσης, ἐσχατον
Νειλον κερας —

Superesse *Mendetem* in *Ashmun - Tanah d*), siue *Oshmun — Tinnag e*) iam eo minus dubium esse potest, quo magis antiquae vrbis situs nobis constat. Colebantur in vrbe hac antiquis temporibus Pan et

a) lib. XVII. pag. 802. B.

b) D'ANVILLE Memoires pag. 94.

c) l. c. PINDARICI LOCI mentionem faciunt PRISCIANVS et AELIANVS περι ζωων lib. VII. cap. 19. item ARISTIDES, cui ad mathematicam rationem poetae verba reuocanti, immerito vapulat PINDARVS.

d) D'ANVILLE Memoires pag. 45. 46. 91. 92. Geogr. Anc, Abt. Tom. III. p. 16. SAVARY Tom. I. pag. 399. et LARCHERIVS Tom. VII. voce MENDES.

e) ABVLFEDAE desc. Aeg. p. 31. Conf. Ill. J. D. MICHAELIS ad Abulf. not. 261. 261. p. 119. seqq.

quae STRABO aliis finitima pronunciat, situs accurate antea definitus fuerit. Iam vero, cum non modo STRABONIS, sed etiam PLINII *u*) auctoritate constet, *Busiridi* finitimam esse *Cynopolin* s. *Cynospolin*, haec vero inter *Tauam* et *Thmuem* sita sit, teste *Itinerario Antonini*, ita, vt ab illa 30, ab hac 25 milliaria distet, apparet, *Busiridem* non inter Athribitem et Leontopolin fuisse habitatam, sed in ipsa media Delta.

De *Prosopitide insula*, et, quae in ea HERODOTO memoratur, *Atarbechide* vrbe iam exposuimus.

§. XXX.

β. Regionis inter Phatniticum ostium et Pelusiacum, quae vulgo Deltae paruae nomine venit; descriptio.

Vrbes; oppida.

Natho, ἡ Ναθω. Quamquam de situ huius nomi nulla apud HERODOTVM exstat mentio, audacter tamen statuit D'ANVILLIVS (Memoir. pag. 81.) eam fuisse in insula Prosopitide. At idoneis rationibus destituta est haec sententia. *Natho* nomus haud dubie idem est, qui PTOLEMAEO Νεουτ, *Neut*, dicitur, et ab eodem inter *Busiriticum* et *Bubasticum* (inter *Phatniticum* et *Pelusiacum*) fluuium ponitur. *Larcherius* (Tom. II. not. 519. pag. 496.) in vtroque scriptore legendum censet *Neith* pro Ναθω et Νεουτ, quo nomine Minerua antiquitus Aegyptiis venit, et huius nomi vesti-

u) Hist. Nat. lib. V. cap. 10.

vestigia in hodierno *Nete* superesse cum SICARDO (Vid. D'ANVILLE Memoir. pag. 93.) iudicat.

Mendes, ἡ Μενδης, metropolis Mendesii nomi, HERODOTO lib. II. cap. 166. memorati. Situm vrbis a D'ANVILLIO recte constitutum esse, e STRABONE *a*) perspicitur, qui *Mendetem* finitimam dicit *Diospoli illi* (quae et Panephysis), circa quam αἱ λιμναι (sensu eminentiori dictae) sint, quibus recentior aetas nomen lacus *Mansale* seu *Tennis* indidit *b*). PINDARO quoque probe innotuisse haud obscure indicant versus, a STRABONE *c*) laudati:

Μενδητα παρα κρημνον θαλασσης, ἐσχατον
Νειλον κέρας —

Superesse *Mendetem* in *Ashmun-Tanah d*), siue *Oshmun — Tinnag e*) iam eo minus dubium esse potest, quo magis antiquae vrbis situs nobis constat. Colebantur in vrbe hac antiquis temporibus Pan et

E 5

a) lib. XVII. pag. 802. B.

b) D'ANVILLE Memoires pag. 94.

c) l. c. PINDARICI LOCI mentionem faciunt PRISCIANVS et AELIANVS περι ζωων lib. VII. cap. 19. item ARISTIDES, cui ad mathematicam rationem poetae verba reuocanti, immerito vapulat PINDARVS.

d) D'ANVILLE Memoires pag. 45. 46. 91. 92. Geogr. Anc, Abr. Tom. III. p. 16. SAVARY Tom. I. pag. 399. et LARCHERIVS Tom. VII. voce MENDES.

e) ABVLFEDAE desc. Aeg. p. 31. Conf. Ill. J. D. MICHAELIS ad Abulf. not. 261. 261. p. 119. seqq.

et *hircus*. *Pan* Aegyptiis Mendes dicebatur, quo ipso nomine etiam hircus lingua Aegyptiaca vocabatur *f*).

Thmuis, ἡ Θμουις *g*), cuius rudera multa in oppido *Tmaie* supersunt *h*), haud dubie fuit *Thmuitis nomi* primaria vrbs, cuius nomi HERODOTVS lib. II. cap. 166. meminit; ipsam tamen vrbem silentio transmisit. Maioribus Aegypti vrbibus annumeratur ab AMMIANO MARCELLINO lib. XXII. cap. 16.

Tanis, ἡ Τανις, vrbs HERODOTO praeterita, a qua *Tanites* nomus appellationem traxit. Nomi mentionem Auctor noster lib. II. cap. 166. iniecit. Vrbem ipsam D'ANVILLIVS *i*) ponit iuxta Thennesum lacum, qui et Tennis vocatur. At Ill. MICHAELIS magis ad interiora Aegypti inferioris eam reuocat, sequutus Geographum Nubiensem *k*). Cum vero dubium non sit, quin ea in hodierno oppido *Tanah* seu *San* supersit *l*), D'ANVILLIVS in constituendo vrbis antiquae situ, a veritate non deflexisse dicendus est. Condita est *Ta-*

f) HERODOT lib. II. cap. 42. 46. DIODOR lib. I. p. 78. 79. (p. 55. C.) STRABO l. c. p. 802. A. B.

g) THMVIS apud Aegyptios hircum denotat, teste HIERONYMO aduersus JOVIANVM lib. II. cap. 6. et ad. Jes. XLVI. 1.

h) D'ANVILLE Memoires pag. 91. et Geogr. Anc. Abr. Tom. III. p. 16.

i) Memoires pag. 45. 46. 94. 95.

k) Vid. Ill. MICHAELIS ad ABVLFED. not. 261. 265. 297.

l) D'ANVILLE Memoir pag. 94. Geogr. Anc. Abr. Tom. III. p. 17. LARCHER. Tom. VII. p. 354. 355.

Tanis ſeptimo anno poſt conditam Hebron *m*). Eamdem Pharaonum ſedem fuiſſe, ibique etiam Moſen mira in conſpectu Pharaonis patraſſe narratum accepimus. In literis ſacris צֹעַן appellatur, id quod ex collatione, cum verſione Alexandrina facta, intelligitur *n*).

Daphnae Peluſiae, αἱ Δαφναι Πηλουσιαι. De his nonnihil relatum legimus apud HERODOTVM lib. II. cap. 30. 107. *Peluſiae* dicuntur et quoniam appoſitae erant Peluſiaco fluuio, et quia haud longe ab ipſo oſtio Peluſiaco aberant. Inclaruerunt eo, quod eo adhuc tempore, quo Aegyptii Perſis ſuberant, ſicut olim Pſammetichi aetate, praeſidiarios milites habebant ad irruptiones Arabum et Syrorum auertendas *o*) *Daphnas Peluſias* non diuerſas eſſe a loco, qui in codice ſacro תַּחְפַּנְחֵס dicitur *p*), docent nos LXX., hanc vocem Ταφνας vertentes, quod nomen a hodierno *Saſnas* *q*) parum diſcrepat.

Pharbaethus, ἡ Φαρβαιθος. HERODOTVS non niſi *nomum Pharbaethiten* *r*) commemorat, quem STRABO *ſ*) ſupra *Mendeſium* et *Taniticum* oſtium ponit.

m) Num. XIII. 22.

n) Num. XIII. 22. Ieſ. XIX. 11. 13. XXX. 4. Pſ. LXXVIII. 12. 43.

o) HERODOT. lib. II. cap. 30.

p) Ierem. II. 16. XLIII. 7. 8. 9. XLIV. 1. Ezech. XXX. 18.

q) D'ANVILLE Memoir. pag. 44. 45.

r) Lib. II. cap. 166.

ſ) lib. XVII. pag. 802. D.

ponit. Consentit PTOLEMAEVS *t*), qui nomum nostrum et vrbem *Pharbaethum* inter *Busiriticum*, (HERODOTI *Bucolicum*, aliorum *Phatniticum*) et *Bubasticum* (*Pelusiacum*) fluuium sitam fuisse affirmat. Neglectis his testibus, *Pharbaethum* cum nomo suo e Delta eiecit D' ANVILLIVS et in hodierna regionis *Al-Giauf* s. *Al-Hauf* metropoli *Belbeis*, seu *Balbeis*, siue *Bilbeis* dicta, illam superesse putauit *u*).

§. XXXI.

3. *Aegypti partis orientalis, quae est extra Deltam descriptio.*

Vrbes; Lacus; Mons; Oppida.

Lacus: *Serbonis*, ἡ Σερβωνις λιμνη. Vid. §. XXIV.

Mons: *Casius*, το Κασιον ὀρος, Serbonidi lacui finitimus *a*). HERODOTVM hunc montem vltimum Aegypti terminum versus Syriam pronunciare lib. II. cap. 6. certum est. Sed minus accurate sic constitutum esse Aegypti versus orientem terminum, ex alio ipsius HERODOTI loco apparet. Verum hac de re iam supra (§. X. XI.) satis dictum. A *Casio* monte ad Sinum Arabicum iter est mille stadiorum *b*). STRABO *c*) ἐςι το Κασιον, inquit, ϑινωδης τις λοφος ἀκρωτηριαζων, ἀνυδρος, ὁπου του Πομπηїου του Μαγνου σωμα κειται; και Διος ἐςιν ἱερον Κασιου, *Casius est*

t) Lib. IV. 5. pag. 263.

u) Memoires pag. 110. Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 20.

A

a) HERODOT. lib. II. cap. 6.

b) HERODOT. lib. II. cap. 158.

c) Lib. XVI. pag. 760. A.

est mons, aggeribus arenarum similis, et in mare procurrens, aquarum inops. In eo Pompeii Magni corpus iacet et Iouis Casii templum est. Hodie appellatur mons noster *El-Kas* siue *Ras Kasoron d.)*

Vrbes et *oppida*:

Pelusium, το Πηλουσιον, *e)* oppidum amplius viginti stadiis supra mare Pelusiaco fluuio ab oriente appositum *f)*. De situ *Pelusii* insignis exstat locus apud STRABONEM *g)*, quem tamen, quoniam longior est, transscribere nolumus. Vnum hoc monemus, *Pelusium* dictum a situ, ἀπὸ τοῦ πηλου; cinctum enim est paludibus. Ruinae vrbis hodieque adeo appellantur *Tineh h)*, quae vox *locum palustrem* significat. Longissime a vero abberrant, qui *Pelusium* in literis sacris סין appellari *i)* affirmant. Fefellit eos Vulgatus interpres, qui EZECHIELIS verba *k)* סין מעוז מצרים vertit: *Pelusium robur* (locus firmiter communitus, arx) *Aegypti*

d) D'ANVILLE Memoires pag. 99. LARCHER. Tom. II. pag. 172.

e) HERODOT. lib. II. cap. 15.

f) STRABO lib. XVII. pag. 803. A.

g) Lib. XVII. pag. 302. D. pag. 803. A. Conf. DIODOR. Tom. II. lib. XV. pag. 358. (p. 478. D.) lib. XVI. pag. 444. (p. 535. A.)

h) Vid. ABVLFEDAE desc. Aeg. pag. 2. et Ill. MICHAELIS ad h. l. not. 12. D'ANVILLE Memoir. pag. 97. Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 17. Male multi crediderunt, *Pelusium* non diuersum esse ab hodierna *Damiata*. Haec vero Phatmetico Nili ostio adiacet. Vid. SHAW Tom. II. pag. 19.

i) Ezech. XXX. 15. 16.

k) cap. XXX. 15.

gypti. Assentiendum videtur LXX interpretibus, qui סין reddiderunt: Σαιν *l*). Atque minus amplectimur eorum sententiam, qui *Pelusium* eumdem locum putant cum לבנת scripturae sacrae *m*). Verum prolixior de his disputatio ab hoc loco aliena est.

Sanacharib, Assyriorum rex, *Pelusium* quondam oppugnauit quidem, sed irrito conatu abiit *n*); insequuta autem aetate rex Aegyptiorum Psammenitus a Persis, duce Cambyse, prope hanc vrbem proelio victus est, ipsaque vrbs in hostium manus venit *o*).

Ad ipsum ostium Pelusiacum versus orientem fuere

Tarichaeae Pelusiacae, αἱ Ταριχηΐαι Πηλουσιακαὶ, 40 schoenis a *Persei specula* dissitae, (HERODOT. lib. II. cap. 15.) quae nostra aetate *Al-Farma* seu *Farameh* nomine veniunt. (D'ANVILLE Memoir. pag. 97.) *Tarichaearum* nomininis originem WESSELINGIVS ad HERODOT. l. c. quem plerique sequuntur *p*), repetendam esse coniicit ex congestis ibi hominum animaliumque cadaueribus, quae more gentis diligenti cura condiebantur (HERODOT lib, II. cap. 86). Alii locum huncce mer-

l) LXX. Ezech. XXX. 16. סין vertunt Συηνη. Legendum Σαιν vt commate 15.

m) Ies. XXXVII. 8. 2 Reg. XIX. 8. Conf. LARCHER. Tom. II. p. 447-452.

n) HERODOT. lib. II. cap. 141.

o) HERODOT. lib. III. cap. 10. 11.

p) v. c. LARCHERIVS Tom. VII. pag. 356.

mercaturae piscium, sale conditorum, inseruisse putant *q*). Ceterum plures Aegypti vrbes hoc nomine insigniebantur. *Tarichaeas Canobicas* ipse HERODOTVS commemorat. (§. XXVII.) Addit STEPHANVS BYZ. *Mendesias* et *Scenicas*.

Inter *Bubastum* et *Pelusiacum ostium* ad vtramque Pelusiaci fluuii ripam habitabantur

Jonum et Carum castra, τα των Ἰωνων και Καρων στρατοπεδα, (HERODOT. lib. II. cap. 154.) de quibus iam exposuimus §. XXVI.

Bubastis, ἡ Βούβαστις, *r*) Bubastici nomi (HERODOT. lib. II. cap. 166.) metropolis, appellata dicitur a Bubasti Dea, quam Graeci Artemidem vocitant *s*). Templi in huius Deae honorem et cultum exstructi descriptionem dat HERODOTVS lib. II. cap. 138. cui loco iungenda libri eiusdem capita 59. 60. De situ Bubastis nulla hactenus dissensio; recens tamen BRYANTVS sitam eam fuisse affirmauit in angulo illo, vbi dirimuntur duo Nili aluei, quorum alter Sebennytico ostio, alter Pelusiaco in mare exit; quae sententia non nisi e STRA-

q) Vid. CELLARIVS P. III. lib. IV. cap. I, pag. 32.

r) HERODOT lib. II. cap. 59. 60. 67. 137. 158. cet. MELA lib. I. cap. 9. Vulgo Βουβαστος dicitur. Vid. STEPHAN. *B*. h. v. STRABO lib. XVII. pag. 805. A.

s) HERODOT. lib. II. cap. 137. Conf. OVID. Metam. IX. 690.

t) Vid. GATTERERI Allg. hist. Bibl. Tom. XVI. pag. 47.

Strabonis loco *u*), perperam intellecto, diligentius autem a nobis infra excutiendo, (voce Heliopolis) orta videtur. Non recedendum est a d'Anvillii *v*) sententia, quae eo quoque stabilitur, quod Herodotvs lib. II. cap. 154. *Ionum et Carum castra* ad vtramque Pelusiaci fluuii ripam paullo infra *Bubastin* et versus mare sita fuisse affirmat. Sita sane fuit *Bubastis* cum nomo cognomine, inter nomum Sethroiten et Pharbaetiten, adeoque extra Deltam. (Vid. infra *Heliopolis.*) In literis sacris Ezech. XXX. 17. appellatur פי־בסת. Antiqua *Bubastus* nunc quidem *Basta* dicitur, referente d'Anvillio *w*), qui vrbis antiquae et templi antea commemorati vestigia vix superesse addit.

Myecphoris, ἡ Μυεκφορις, metropolis *Myecphoritis Nomi*, Herodoto praeterita. Nomus erat in insula iuxta *Bubastin* vrbem *x*). Nec

Athribis, ἡ Ἀθριβις *y*), vrbs memorata Herodoto; nomi tamen mentio exstat lib. II. cap. 166. Superesse videtur *Athribis* in pago *Atrib*, Canopico flumini ab oriente apposito, inter *Miit-Kamar* et

u) lib. XVII. pag. 805. A.

v) Memoires pag. 106. 107. Geogr. Anc. Abr. Tom. III. p. 19. 20.

w) Geogr. Anc. Abr. l. c.

x) Herodot lib. II. cap. 166.

y) Varie scribitur. Praeferenda videtur lectio Ἀθριβις quae et in Plinio lib. V. cap. 10. exstat Stephanvs Byz Ἀθλιβις. Alii aliter.

et *Miit-Demsis* z). Situs vrbis nec e STRABONE nec e PTOLOMAEO constitui potest. Ille enim sitam esse eam supra *Busirim* et *Cynospolin* simpliciter contendit eo loco *a*), in quo iustum in recensendis vrbibus et oppidis ordinem plane neglexisse dicendus est. Hic *b*) vero inter *Athribiticum* et *Busiriticum* (*Phatniticum*) fluuium eam cum nomo suo sitam fuisse tradit nobis, nesciis, vtrum *Athribitici* nomine brachium Nili, am fossam, et quodnam brachium aut quamnam fossam significet.

Patumus, ἡ πατουμος, ἡ Ἀραβιη πολις *c*) HERODOTO teste, fossa e Nilo in sinum Arabicum deducta paullo supra Bubastin vrbem *d*). Iam cum de situ *Bubastis* satis constet (Vid. supra *Bubastis*, et infra *Heliopolis*) vnusquisque primo intuito facile intelliget, adsentiendum esse argumento, quo *Patumum* HERODOTI non diuersam esse ab *Heroopoli* probare studuit D'ANVILLIVS *e*). Prouocauit autem ad LXX. *Interpretes*, et *Coptum Interpretem*, quorum illi גשן Gen. XLV. 10. XLVI. 28. 29. XLVII. 4. transtulerunt Ἡρωων πολις, hic vero

z) D'ANVILLE Memoir. pag. 104. 105. et Geogr. Auc. Abr. Tom. III. p. 19.

a) Lib. XVII. pag. 802.

b) Lib. IV. 5. pag. 262.

c) HERODOT. lib. II. cap. 158. *Patumus* nomen non nisi in HERODOTO et STEPHANO BYZ. legitur. Conf. LARCHER. Tom. VII. pag. 283.

d) ἠκται δε (fossa) κατυπερθε ὀλιγον Βουβαςιος πολιος παρα πατουμον την Ἀραβιην πολιν.

e) Memoires pag. 123. 124.

vero *Pethom.* Hic vero non possumus, quin vtrumque iustis rationibus ad illam versionem adductum esse statuamus. Etiam רעמסס *Raëmses*, quae eadem est ac גשן (vtroque nomine ipsa terra appellabatur in qua sita erat haec vrbs) vertere solent LXX. Ηρωωμ πολις et *Coptus*: *Pethom.* Semel vrbs nostra in literis sacris פתם, *Pitom*, appellatur *f*).

His subiiciemus HERODOTI de fossa e Nilo in sinum Arabicum deducta, relationem *g*) quae a Necone, Psammetichi filio, inchoata, a Dario continuata, denique a Ptolemaeo Philadelpho absoluta, perhibetur, quaeque postea Traiani mandato instaurata, *Traianus canalis* appellata est. Ita autem ille; της (fossa) μηκος μεν ἐςι πλοος ἡμεραι τεσσερες. εὖρος δε ὠρυχϑη, ὡςε τριηρεας δυο πλεειν ὁμου ἐλαςρευμενας. Ἠκται δε ἀπο του Νειλου το ὑδωρ ἐς αὐτην. Ἠκται δε κατυπερϑε ὀλιγον Βουβαςιος πολιος παρα πατουμον την Ἀραβιην πολιν. (Hoc nomine insigniebantur omnes Aegypti vrbes a Nilo versus Arabiam sitae Conf. §. XXVII. voce *Cercasorus.*) Ἐσεχει δε ἐς την Ἐρυϑρην ϑαλασσαν. (in sinum maris Erythraei, s. in sinum Arabicum) Ὠρυκται δε πρωτον μεν του πεδιου του Αἰγυπτιου τα προς Ἀραβιην ἐχοντα. ἐχεται δε κατυπερϑε του πεδιου το κατα ΜεμΦιν τεινον ὀρος, ἐν τω αἱ λιϑοτομιαι ἐνεισι. Του ὧν δη οὐρεος τουτου παρα την ὑπωρεην ἠκται ἡ διωρυξ ἀπ' ἑσπερης μακρη προς την ἠω, και ἐπειτα τεινει ἐς διασΦαλας, Φερουσα ἀπο του οὐρεος προς μεσαμβριην τε και νοτον ἀνεμον, ἐς τον κολπον τον Ἀραβιον. Hactenus HERODOTVS. Atque hinc rela-

f) SHAW Tom. II. pag. 28.
g) Lib. II. cap. 158.

relationi, vocatis in auxilium peregrinantium narrationibus, conuenienter eius fossae cursum constituit et delineatum exhibuit D'ANVILLIVS. Confudit omnino STRABO *h*) *fossam* HERODOTEAM cum alia, cuius initium est a *Phaccusa*, et quae prope hodiernum oppidum *Bilbeis*, (in quo D'ANVILLIVM HERODOTI *Pharbaethum* superesse male iudicasse supra vidimus) *Traiano Canali* iungitur. STRABONIS locum ita quidem interpretatur BRYANTVS *i*), vt congruat cum HERODOTEA. Sed perperam esse illum, statim profecto intelliges, si probaueris ea, quae de situ *Bubastis* supra disputauimus, et infra de *Heliopolis* situ expositturi sumus. Nititur enim illa laudati loci STRABONIANI interpretatio situ *Bubastis* et *Heliopolis*, in quo constituendo alio STRABONIS loco perperam intellecto adductus nimium a vero aberrauit.

Iam vero ad exponendas reliquas Aegypti inferioris vrbes veniamus.

Buto, ἡ Βουτω, alia est, quam ea, quae Buto lacui adiacebat. Vid. §. XXIX. Nostra, cuius mentio exstat apud HERODOTVM lib. II. cap. 75. a *serpentibus alatis*, singulis annis ex Arabia aduolantibus, qui in loco finitimo Ibidum insidiis subiecti sunt, famam sibi conciliauit. De serpentibus istis consulendus est BOCHARTVS *k*). Etiam apud Ie-

h) Lib. XVII. pag. 804. C — pag. 805. A.

i) BRYANTI interpretationem in compendium redactam habes in ILL. GATTERERI *Allgemeiner histor Bibl.* Tom. XIV. pag. 51.

k) Hierozoic. P. II. lib. III. cap. 12. pag. 423.

IESAIAM *l*) שרף מעופף, *serpens volucris* in Aegypto occurrit. Superesse videtur oppidum nostrum in hodierno *el-Butib*, cuius situm recte a D'ANVILLIO *m*) constitutum esse vel e *Numer.* XXXIII. 6. 7. coll. *Exod.* XIII. 20. evinci poterit *n*).

Heliopolis, ἡ Ἥλιου πολις. Duplicem fuisse *Heliopolin*, alteram in Aegypto, alteram a Nilo versus orientem in Arabia, nulli veterum *o*), recentiorumque Historiorum et Geographorum observatum; quo errore multa turbata sunt in historia antiqua. Primus omnium duplicem *Heliopolin* vidit et distinxit BRYANTVS *p*), Vir celeberrimus. *Aegyptiacae Heliopolis* saepius meminit HERODOTVS, eamque 1500 stadia a mari *q*), (h. e. a Sebennytico Nili ostio, Deltam mediam secante) a Thebis vero nouem dierum iter, Nilo susceptum, siue

l) Cap. XXX. 6.

m) Memoires pag. 119. 120.

n) Conf. et BRYANTVS in ILL. GATTERERI *Allgem. histor. Biblioth.* Tom. XVI. pag: 72. 73. — Recte LXX. INTERPRETES. אתם *Numer.* XXXIII. 6. 7. transtulerunt Βουθαν; at *Exod.* XIII. 20. Ὀθωμ.

o) PTOLEMAEVM IV. 5. pag. 263. non de *Heliopoli Arabica* sed de *Aegyptiaca* loqui e situ reliquarum vrbium, quas simul enumerat, apparet. Verba haec sunt: εν μεθοριῳ Ἀραβιας και Ἀφροδιτοπολεως Βαβυλων, Ἡλιουπολις, Ἡρωων πολις, δι ἡς και Βαβυλωνος πολεως Τραϊανος ποταμος ῥει.

p) Vid. ILL. GATTERERI *Allgem. histor. Bibl.* Tom. XIV. p. 43-47. Tom. XVI. p. 34. BRYANTVM sequutus nuper *Larcherius* Tom. VII. p. 171.

q) HERODOT. lib. II. cap. 7. coll. cap. 6.

siue 81. schoenos, s. 4860. stadia r) remotam esse tradit; vrbis autem cognominis *Arabicae* ne nomen quidem in toto Auctoris nostri opere occurrit. Inditum esse vrbi nostrae της Ἡλιου πολεως nomen, a Solis templo, quo inclaruit s), nemo nescit.

Aegyptiacae Heliopolis situs tuto satis a STRABONE t) constitui potest. Ipsa STRABONIS verba haec sunt: Ἡ δε ἀρχη της διωρυγος της ἐκδιδουσης ἐις την Ἐρυθραν (suppl. θαλασσαν h. e. in sinum Arabicum) ἀπο κωμης ἀρχεται Φακκουσης (situm est hoc oppidum in regione, quae iuxta Pelusium est) ἡ συνεχης ἐςι και ἡ Φιλωνος u) κωμη. — Οὑτοι δ' οἱ τοποι (Phaccusa et Philon s. Phithon) πλησιαζουσι τη κορυφη του Δελτα (h. e. sitae sunt versus Deltae verticem. Ita haec vertenda esse, e Phaccusae situ, de quo satis constat intelligitur. Ponitur enim a PTOLEMAEO prope Bubastum, Bubasticae praefecturae metropolin, quam inter Pharbaetiten et Sethroiten nomum fuisse habitatum e PLINIO v) aliisque scriptoribus compertum habemus Αὐτου δε (pro κατα τουτου δε τού τοπου h. e. ibi) και ἡ Βουβαςος πολις, και ἡ Βουβαςιτης νομος· και ὑπερ αὐτων (scil. supra Bubastum vrbem et Bubasti-

r) HERODOT. lib, II. cap. 9.

s) HERODOT. lib. II. cap. 59. 63.

t) lib. XVII. pag. 805. A. B. coll. p. 806. D.

u) Forte cum BRYANTO (Obseruations and Inquiries pag. 121.) legendum Φιθωνος. Quam emendationem si probaueris, non nimis premendam esse STRABONIS de *Phaccusa prope Phithonem* sita relationem, apparet.

v) Histor. Natur. lib. V. cap. 9.

bastiten nomum, sed paullo remotius) ὁ Ἡλιουπολιτης νομος. Ἐνταυθα δε (in hoc vero nomo) ἐστιν ἡ του Ἡλιου πολις, ἐπι χωματος ἀξιολογου κειμενη. — Προκεινται δε του χωματος λιμναι, την ἀναχυσιν ἐκ της πλησιον διωρυγος ἐχουσαι, Ita posteriorem locum interpretamur: In hoc vero (scil. Heliopolitano) nomo est vrbs Solis, sita in aggere magno. — Ante quem aggerem paludes sunt, in quas profunduntur aquae e fluuio finitimo, (h. e. Sebennytico.) Hactenus STRABO pag. 805. A. B. Nunc, subiunctis nonnullis de templo, quo inclaruit *Heliopolis*, nec non de templorum structura vniuerse, item de aedibus, in quibus Sacerdotes Heliopolitani habitabant, quae omnia pro episodio habenda sunt, pergit denique pag. 806. D. hunc in modum: Ἐντευθεν δη (ab *Heliopoli*) ὁ Νειλος ἐστιν ὁ ὑπερ του Δελτα. τουτου δη τα μεν δεξια καλουσι Λιβυην, ἀναπλεουντι· ὡσπερ και τα περι την Ἀλεξανδρειαν, και την Μαρεωτιν· τα δ' ἐν ἀριστερᾳ Ἀραβιαν. Ἡ μεν οὐν Ἡλιουπολις (vulgo legitur) ἡ Ἡλιοπολιτης. Intelligi quidem posset γη pro nomo modo scribendum Ἡλιουπολιτης. Sed vrbem Heliopolin h. l. commemoratam fuisse vel inde apparere videtur, quod opponitur vrbs Cercesura.) ἐν τῃ Ἀραβιᾳ ἐστιν ἐν δε τῃ Λιβυῃ Κερκεσουρα πολις κατα τας Εὐδοξου σκοπας. Ex quibus cum solis lumine clarius perspiciatur, *Heliopolin* et extra Deltam et Nilo ab oriente oppositam fuisse, nequicquam totum in eo esse BRYANTVM w), qui demonstret, *Heliopolin* in ipso Deltae vertice, e regione Cercasori fuisse sitam, quis non videat?

In

w) Obseruations and Inquiries pag. 113. 114. 305. seqq.

In *literis sacris* duplex occurrit vrbis nostrae nomen, און *Gen.* XLI. 45. *Ezech.* XXX. 17. et בית שמש, *Ierem.* XLIII, 13., vtrumque per Ἡλιουπολιν LXX. interpretati sunt. Ipsa olim celeberrima vrbs, quae nunc *Ain-Schemes* h. e. *fons solis* appellatur, in ruderibus est *x*).

Superest, vt in *Aegypti inferioris* descriptione de nomis, vrbibus oppidisque, quorum situs incertus est, paucissima subiungamus.

Aphthites nomus ὁ Ἀφθιτης νομος *y*), LARCHERIO *z*) inter Bubastin et Tanin situs fuisse videtur. Vrbis *Aphthitis* HERODOTVS non meminit.

Anysis, ἡ Ἀνυσις, (HERODOT. lib. II. cap. 137.) quae nomo Anysio, cuius metropolis erat, nomen dedit. Nomi memoriam seruauit nobis HERODOTVS lib. II. cap. 166. ipsius autem vrbis antiquissima memoria exstat in his JESAIAE XXX. 4. ומלאכיו חנס יגיעו, *et legati eius Chanes* h. e. Anysin *attigerunt a*).

Erythra Bolus, ἡ Ἐρυθρη βωλος, h. e. *rubra gleba* oppidum fuit, a Pherone rege flammis abole-

x) Vid. ABVLFEDAE descriptio Aegypti p. 34. Conf. Ill. MICHAELIS not. 275. seqq. p. 125. seqq. D'ANVILLE Memoires p. 114. Geogr. Anc. Abr. Tom. III. p. 22.

y) HERODOT. lib. II. cap. 166.

z) Tom. VII. hac voce.

a) Conf. VITRINGA ad *Jes.* Tom. II. pag. 168. Pessime LXX. illum locum interpretati sunt.

letum *b*). Qui in DIODORO occurrit pagus, Ἱερα Βωλος appellatus, idem est ac *Erythra Bolus* HERODOTI. Suspicor tamen in DIODORO aeque ac in HERODOTO legendum esse Ἐρυθρη.

Papremis, ἡ παπρημις, Marti sacra, cui singulis annis festum celebrabant *c*). Ab hac vrbe *Papremitis nomus*, ὁ παπρημιτης νομος dictus, cuius et ipse HERODOTVS meminit *d*), Inter omnes Aegyptios non nisi apud huius praefecturae ciues *Hippopotamorum* (των ἱππων των ποταμιων) cultus erat et veneratio *e*). Ceterum D'ANVILLIVS *f*) minime adsentitur SICARDO, qui vrbem nostram in pago *Ephrim*, qui est ad lacum Mareotidem, superesse autumat.

De *Thebaio* nomo et *Chemmite* supra exposuimus.

II.

b) HERODOT. lib. II. cap. III.

c) HERODOT. lib. II. cap. 59. 63 64. Conf. STEPH. B. voce παπρημις.

d) HERODOT. l. c. cap. 71. 165.

e) l. c. cap. 71. Habes ibidem descriptionem *Hippopotami* Conf. DIODOR SIC. lib. I. p. 31. 32. (p. 22. B, C,)

f) Memoires pag. 73.

II. AEGYPTI SVPERIORIS DESCRIPTIO.

§. XXXII.

I. Heptanomis.

Memphis vrbs; Mons; Pyramides; Lacus: Labyrinthus; Reliquae vrbes; Oasis magna Heptanomidi adscripta.

Memphis, ἡ Μεμφις, saepius HERODOTO memorata *a*). Sita erat a Nilo in occidentem, et quidem in ea Aegypti regione, quae angustissima, natura vero et arte mirum in modum erat munita. Scilicet ab oriente Nilum, a meridie aggerem habuisse perhibetur, ab ipso vrbis conditore aggestum a septentrione vero et ab occidente lacum ingentem effodi idem curauit *).

In constituendo *Memphis* situ, de quo post tot veterum aeque ac recentiorum relationes res dudum expedita est, ab vtrisque recedit D'ANVILLIVS *b*). *Memphin* enim, adeoque omnia Aegypti loca supra *Memphin* sita, iusto magis versus meridiem posuit. Verum eius sententiam, et argumenta, quibus ea nititur, probe refutauit GATTERERVS, Vir celeberrimus *c*). Aberat a Deltae vertice tribus schoenis, referente STRABONE

a) v. c. lib. II. cap. 3-97. 99.

*) Vid. HERODOT. lib. II. cap. 99. Conf. DIODOR lib. I. pag. 47. (p. 32. D.).

b) Memoires sur l'Egypte pag. 142.

c) Vid. Eius allgemeine historische Bibliothek. Tom. XI. p. 71. seqq. coll. p. 80. 81.

NE *d*), siue, vt cum PLINIO *e*) loquamur, 15000 passuum. PLINIVS sequutus sane in his ERATOSTHENIS rationem secundum quam schoenus non nisi 40 stadiis patet *f*).

De conditore vrbis mira veterum auctorum discrepantia. Quae tamen cum leuioris momenti sit, *Menem* ab HERODOTO *g*) eius auctorem perhiberi, monuisse sufficiat.

Ob illam ipsam, cuius paullo ante mentionem inieci, securitatem insignem, vrbi nostrae a conditore conciliatam, tum ob ipsius magnitudinem, denique ob situs opportunitatem, plerique eorum, qui post vrbis conditorem Aegyptiis imperarunt, aulam eo transstulerunt. Primis enim temporibus Thebas regiae sedem habuerunt Aegyptiorum principes.

Quae in *literis sacris* נוף, JES. XIX. 13. JEREM. II. 16. et מוף, HOS. IX. 6. (legendum et hoc loco videtur נוף) dicitur vrbs, ea apud LXX. INTERPRETES Μεμφεως nomine venit *h*). — Arabes Aegypti metropolin, quaecunque demum ea sit, aut fuerit, nunquam non totius Aegypti, nomine, apud ipsos usitato, *Misr* vocant. Hinc *Mem-*

d) Lib. XVII. pag. 807. B.

e) Histor. Natur. lib. V. cap. 9.

f) l. c. lib. XII. cap. 14.

g) lib. II. cap. 99.

h) Vid. Ill. MICHAELIS ad ABVLFED. not. 214. pag. 102.

Memphis ipsis nostra aetate *prisca Misr* audit *i*). Verum pro *Misr* seu *Mesr* Aegyptii, referentibus Geographis Arabicis, olim dixerunt *Mens*, quae vox a Graecis in Μεμφις mutata traditur *k*).

Iam vero ad HERODOTVM ipsum redeamus et, quae memoratu digna in *Memphi* ipsi commemorata sunt, qua fieri potest brevitate subiungamus.

Splendidissimum in vrbe hac celeberrima fuit *templum* idque *Vulcano dicatum l*), quod a Mene inchoatum plures postea reges exornare studuerunt. Vestibula borealia Moeris construxit *m*), occidentalia Rhampsinitus *n*), orientalia, HERODOTO prae ceteris a magnitudine et magnificentia laudata, Asychis *o*), ea denique, quae versus meridiem spectant, Psammetichus, ex quo toti Aegypto solus imperare coeperat *p*). Sed Psammetichum orientalia exstruxisse vestibula, quae Asychi tribuit HERODOTVS, auctor est DIODORVS SICVLVS *q*). De *Colosso supino* ante Vulcani tem-

i) ABVLFEDAE descript. Aegypti pag. 28. et Ill. MICHAELIS ad h. l. not. 241. pag. 113.

k) D'HERBELOT. pag. 261. a. pag. 759. b.

l) HERODOT. lib. II. cap. 3. 99.

m) HERODOT. lib. II. cap. 99. 101. Conf. DIODOR lib. I. p. 47. (p. 33. C.).

n) HERODOT. l. c. cap. 121.

o) ID. lib. laud. cap. 136.

p) l. c. cap. 153.

q) Lib. I. pag. 60. 61. (p. 42. D.).

templum, eoque Amasis opere, legatur ipsa HERODOTI relatio lib. II, cap. 176. — Apidem diuino honore prosequebantur Memphitae, eumque in septo quodam alebant *r*).

E regione templi, Vulcano dicati, de quo hactenus exposuimus, et quidem versus meridiem erat

Τεμενος καρτα καλον και ευ ἐσκευασμενον, cum sacello *Veneris hospitae*, cuius auctor perhibetur Proteus *s*). *Veneris hospitae* nomine intelligit HERODOTVS *t*) Helenam, Tyndari filiam, rationes subiungens satis idoneas, ita, vt nos quoque huic sententiae calculum qualemcunque nostrum addiicere nulli dubitemus. Commemoratur praeterea HERODOTO *Cabirum*, in vrbe nostra *templum*, quod, vt reliqua omnia, quae in ea erant, Cambysen profanasse, pleraque adeo impia manu diruisse, memoriae proditum legimus apud Auctorem nostrum lib. III. cap. 37.

Circa *sacellum Veneri hospitae* dicatum, cuius fecimus mentionem, habitabant

Phoenices ex Tyra, Φοινικες Τυριοι, (HERODOT. lib. II. cap. 112. Conf. §. XXVI.) adeoque omnis haec vrbis pars

Ty-

r) HERODOT. lib. II. cap. 153. Vid. et STRABO lib. XVII. p. 807. B. C.

s) HERODOT. l. c. cap. I. 12.

t) l. c.

Tyriorum castra, των Τυριων ϛρατοπεδον *u*), dicebatur. HERODOT. l. c. Horum *Phoenicum Tyro oriundorum* nomine veniunt mercenarii illi milites, qui auxilio fuerant Psammeticho, vt ad vnum hunc summa rerum in Aegypto deuolueretur. His *Phoenicibus* praeter stipendium promissum dona eximia Psammetichus distribuit, και τα καλουμενα ϛρατοπεδα τοπον οἰκειν ἐδωκε, και χωραν πολλην κατεκληρουχησε, μικρον ἐπανω του Πηλουσιακου ϛοματος, οὓς ἐντευθεν Ἀμασις ὑϛερον πολλοις ἐτεσι, βασιλευσας ἀνεϛησε και κατωκισεν ἐις Μεμφιν (*et locum castrorum inde nomen adeptum, agris insuper multis sorte attributis; paullum supra ostium Pelusiacum inhabitandum concessit. Quos Amasis multos post annos regnans inde summotos Memphin transtulit*). Vid. DIODOR. SIC. lib. I, pag. 61. (p. 42. D.) Conf. §. XXVI.

Nec silentio transmittenda est alia vrbis pars cum Persarum praesidio. Ea autem HERODOTO lib, III. cap. 91. dicitur

Leucon Teichos, το Λευκὸν Τειχος. Περσαι, inquit HERODOTVS, και ἡ τουτων ἐπικουροι ἐν τῳ Λευκῳ Τειχει τῳ ἐν Μεμφι κατοικημενοι.

A *Memphi* versus occidentem memoratur HERODOTO lib. II. cap, 99. το ὀρος ψάμμινον, *Psammius mons.*

Ab

u) Tyriorum castris similia Iudaeorum castra in Augustamnica, Aegypti prouincia (Notit Imper. Orient. pag. 204.) siue ϛρατοπεδον Ἰουδαιων IOSEPHI Antiquit XIV. 8, 2. Conf. WESSELINGIVS ad HERODOT. lib. II. cap. 112.

Ab eadem vrbe ſeptemtrionem verſus conſpiciuntur hodieque *Pyramides*, inter ſeptem clariſſima orbis opera numerari ſolitae. Multa de iis, earumque auctoribus in HERODOTO lib. II. cap. 8. 101 124. ſeqq. 134. 136. 148. 149. occurrunt, quae loca noſcendi cupidus ipſe adeat rogamus. Potius omnino de Pyramidibus ſilere animus eſt, cum paucis comprehendi nequeant, quae cum ex veterum *v*) tum ex recentiorum *w*) de iis relationibus nobis innoteſcunt, eaque ſingula ſingularibus ſcriptis dudum excuſſa ſint et pertractata. Verum de ſitu earum, a diuerſis auctoribus diuerſa ratione conſtituto, tenendum eſt, temere agere eos, qui earum a Memphi diſtantiam a DIODORO, STRABONE et PLINIO diuerſa ratione conſtitutam, conciliare ſtudent. Laudandi potius ſunt ii, qui illos ſcriptores non eumdem terminum in animo habuiſſe ſtatuunt *x*).

De *Moeridis lacu* memoratu digniſſima ſupra attigimus §. XXIV.

Laby-

v) Praeter HERODOTI loca, iam laudata, videſis DIODORVM lib. I. pag. 57. (p. 39. D.) STRABONEM lib. XVII. pag. 807. B. pag. 868. A. pag. 811. C. PLINIVM Hiſt. Nat. lib. XXXVI. cap. 12. 13.

w) SHAW. Tom. II. pag. 144. ſeqq. NORDEN VOYAGE *d'Egypte et de Nubie* Tom. I. pag. 73-88. SAVARY *Lettres ſub l'Egypte* T. I. p. 184-247. Conf. Ill. GATTERER *Allgemeine Weltgeſchichte* Tom. I. pag. 473-499.

x) De ſitu Pyramidarum legenda ſunt ea, quae contra D'ANVILLIVM monuit Ill. GATTERER in *Allgem. hiſtor. Bibl.* Tom. XI. pag. 74. ſeqq.

Iuxta *Crocodilorum vrbem y)*, siue *Arsinoem* erat

Labyrinthus, ὁ Λαβυρινθος. Exstruxerunt eum duodecim illi reges, qui vno quondam eodemque tempore Aegypto imperarunt *z)*. Erant in eo duodecim aulae, tecto opertae, portis altrinsecus oppositis, et 3000 domicilia, 1500 subterranea, totidemque superiora. (του γαρ scil. *Labyrinthi*, δυωδεκα μεν εισι αυλαι κατασεγοι, ἀντιπυλοι ἀλληλῃσι. — οἰκηματα δ' ἐνεσι διπλα, τα μεν, ὑπογαια, τα, δε, μετεωρα, ἐπ' ἐκεινοισι, τρισχιλια, ἀριθμον πεντακοσιων και χιλιων ἑκατερα.) Quorum domiciliorum subterranea intrare nefas credebatur, quoniam in iis Labyrinthi Auctores et sacri Crocodili repositi erant *a)*. Plura de *Labyrintho* ex HERODOTO transscribere nolumus, ne breuitatis limites consulto transgredi videamur. Quid? quod hactenus de *Labyrintho* commemoratis ne verbum quidem subiiceremus, nisi HERODOTVM *b)* et STRABONEM *c)* non de eodem *Labyrintho* loqui putaret doctissimus D'ANVILLIVS *d)*. Scilicet *Labyrinthum* HERODOTEVM Heracleopolitano nomo adscripsit, eumque posuit prope septemtrionalem terminum canalis, qui nunc quidem *Bathen* appellatur *e)*. Fieri autem non poterat, quin ibi fingeret *Labyrinthum* D'ANVILLIVS, cum persuasum sibi haberet, HERODOTVM et

y) HERODOT. lib. II. cap. 148. 149.

z) Vid. IDEM lib. II. cap. 147. 148.

a) Videat. IDEM. l. c. cap. 148. *b)* l. c.

c) Lib. XVII. pag. 811.

d) Memoires pag. 159. seqq.

e) l. c. p. 165. seqq.

et DIODORVM Moeridis paludis nomine indicare canalem *Bathen*. Conf. §. XXIV. Praeterea accurate conferenti ea, quae HERODOTVS et STRABO locis laudatis de *Labyrintho* memoriae prodiderunt; facile apparebit, vtrumque de eodem *Labyrintho* loqui; modo obſerues, HERODOTVM eius ſitum deſcribere, qualis eſt a ſeptemtrione verſus meridiam, STRABONEM vero, quatenus ille ab oriente verſus occidentem porrigitur. Arabes noſtrae aetatis *Labyrinthum Kaſr Karoan* h. e. *arcem Charonis* appellant *f*). — Quod reliquum eſt, opera quam *Pyramidibus* exſtruendis et *Labyrintho* impenderunt Aegyptii, perennem ſui memoriam ad omnem poſteritatem transmiſerunt, et, quotquot antiquiorum et recentiorum Aegyptum adierunt, in ſtuporem verterunt omnes *g*).

Sequitur, vt in *Heptanomidis deſcriptione* vrbes ſubiiciamus, quarum ab HERODOTO iniecta eſt mentio.

Crocodilorum vrbs, ἡ Κροκοδείλων πολις, quae poſtea *Arſinoe h*), ſita erat paullo ſupra Moeridis lacum, Labyrintho autem finitima erat *i*). Condidit eam Menes, qui primus Aegypti rex perhibetur,

f) POCOCKE *Beſchreib. des Morgenl.* T. I. pag. 97.

g) De LABYRINTHO fuſius exponit. LARCHERIVS Tom. II. pag. 472. ſeqq. — Veterum et recentiorum de eo narrationes excuſſit et pertractavit Ill. GATTERER *Allgem. Weltgeſch.* T. I. pag. 499 - 508.

h) STRABO lib. XVII. pag. 811. D.

i) HERODOT. lib. II. cap. 148.

tur, teste DIODORO *k*), caussam subiungente, qua ad eam condendam adduci se passus sit Menes. Hac in vrbe *Crocodilus* colebatur, quem Aegyptiorum plerosque maiorem in modum persequutos esse narratum accepimus *l*). Haud longe a *Feio Crocodilorum vrbis* rudera supersunt in loco, *Medinet — Fars* h. e. *vrbs Persarum* dicto *m*).

Hermopolis, ἡ Ἑρμεω πολις, *n*), h. e. *Mercurii ciuitas o*). Verba HERODOTI, in quibus huius vrbis mentio fit, lib. II. cap. 67. obuia: τας δε Ἶβις ἐς Ἑρμεω πολιν, scribarum aberrans oculus praeteriuerat; a WESSELINGIO tamen ex Codd. quibusdam restituta sunt. Duae huius nominis Veteribus memorantur Aegypti vrbes, magnitudine diuersae, vnde et altera *Hermopolis parua*, altera *magna* appellatur. *Parua* erat in regione Aegypti inferioris occidentali, quae est extra Deltam, hancque D'ANVILLIVS *p*) eandem credit, quae nostro aeuo *Damanhur* dicitur; at ILL. MICHAELIS *q*) haud sine omni veri specie *Hermopolin paruam* eam vrbem putat, quae *Menelai* nomine priscis auctoribus venit. Haec vero obiter dicta sunto; *Hermopolis* enim *parua* apud HERODOTVM intelligi

k) Lib. I. pag. 80. (pag. 56. C.)

l) HERODOT. lib. II. cap. 69. STRABO l. XVII. pag. 817. A.

m) D'ANVILLE Memoires pag. 167.

n) HERODOT. lib. II. cap. 67.

o) PLINII Hist. Nat. lib. V. cap. 9.

p) Memoires pag. 70.

q) Ad ABVLFEDAM not. 82. pag. 43. seqq.

ligi non posse videtur. Potius de *Hermopoli magna* cogitandum, quae fuit in *Heptanomide* inter Nilum et Canalem Iosephi, cum propter *Ibii* seu *Ibiu* mansionem, 24. milliariis ab illa seiunctam *r*), tum, quoniam *Ibis* Mercurio sacra fuisse perhibetur. *Hermopolin* nostram hodieque superesse in pago *Aschmunein*, refert SICARDVS, testis oculatus *s*).

Superest, vt de *Oasi magna*, Heptanomidi adscripta, exponamus. Haec vero

Oasis, ἡ Ὀασις, diserte HERODOTO et πολις et χωρος dicitur, a *Samiis ex Aeschrionea tribu oriundis* (§. XXVI.) habitata, eaque a Thebis septem dierum iter distare, regio autem, quae est inter

r) Vid. *Itinerarium* ANTONINI pag. 157.

s) Vid. Memoires des Missions de la Compagnie de Iesus Tom. II. pag. 208 - 216. pag. 260 - 262. Add. ILL. MICHAELIS ad ABVLFEDAM not. 222. et 225. D'ANVILLE Memoires pag. 70. et eiusdem Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 29. — Non erroris accusandi sunt, qui cum AMMIANO MARCELL. lib. XXII. cap. 16. *Hermopolin magnam* ad Thebaidem reuocant. Heptanomis enim et Thebais saepius vno Thebaidis nomine comprehenduntur. Suspicatur ILL. MICHAELIS, (ad Abulfedam pag. 105. et Spicileg. Geogr. Hebraeor. exterae post BOCHARTVM Tom. I. pag. 475.) *Aschmunein* superioris Aegypti eandem regionem esse, quae hebraice חשמנים vocatur, atque vt remotioris Aegypti, verum aliquando Deum adoraturae describitur Ps. LXXIII. 32.

inter vtramque vrbem, omnino arenosa perhibetur *t*). STRABO *u*) tres Oases esse tradit, duas PTOLEMAEVS *v*), *paruam* et *magnam*. *Magnam* innuere HERODOTVM dubio caret. Prope hanc *referente eodem w*) Cambysis exercitus, adversus Ammonios proficiscens, dum prandium caperet arena obrutus periit *x*).

Ceterum non est, quod in nomine *Beatorum insularum*, των Μακαρων νησων *y*), quo *Oasin* illam insigniuit HERODOTVS, haereamus. Haec enim regio, licet vndique aliquot dierum iter arenarum solitudine circumdata esset, ipsa tamen aqua, vino, cete-

t) HERODOT. lib. III. cap. 26.

u) Lib. XVII. pag. 791. A.

v) Lib. IV. 5. pag. 260.

w) HERODOT. l. c.

x) Haud aliter IVSTINVS lib. I. cap. 9. *Ad Ammonis nobilissimum templum expugnandum exercitum mittit* (Cambyses): *qui tempestatibus et arenarum molibus oppressus interiit.*

y) Conf. EVSTATHIVS ad HOM. Od. δ. 563. pag. 1509. Add. ILL. HEYNII Opuscul. Vol. I. pag. 396. Appellatio insulae, quam Oasi tribuit HERODOTVS STRABONIS loco, qui lib. XVII. pag. 791. A. illustratur. Αὐασεις, inquit, οἱ Αιγυπτιοι καλουσι τας οἰκουμενας χωρας, περιεχομενας κυκλῳ μεγαλαις ἐρημιαις, ὡς ἀν νησους πελαγιας, *Auases Aegyptii vocant habitatas, circumdatas circumcirca magnis desertis, quasi insulas pelagicas.* De origine nominis vid. et BOCHARTVS Phaleg. lib. IV. cap. 29. p. 320. D. E. Add. IOBVS LVDOLFVS in Comment. ad Hist. suam Aethiopicam pag. 50. seq.

ceterisque rebus ad vitam sustentandam necessariis abundabat z). Accuratiorem Oasis nostrae descriptionem debemus Viro docto DV ROVLE a). Omnis regio hodie *el- Ouah* s. *al- Wah* appellatur b).

§. XXXIII.

2. *Thebaidis descriptio.*

Nomen; Fines; Urbes; Oppida; Insula.

Accedimus tandem in *descriptione Aegypti Herodoteae* ad *Thebaidem*, quae ab Heptanomide incipiens ad Aethiopiae fines porrigitur, patet autem *Thebais* circuitu 6120. stad. HERODOT. lib. II. cap. 15. *Thebaidis* nomen lib. II. cap. 28 et cap. 91. occurrit; at lib. II. cap. 42. non *Thebais*, sed *Thebaicus nomus* intelligi debet. *Thebais* semel etiam apud HERODOT. (lib. II. c. 15.) *Thebae* Θηβαι, dicitur, quo nomine omnem adeo Aegyptum quondam venisse, ex eodem loco intelligitur.

Vrbes *Thebaidis*, HERODOTO memoratae, hae sunt:

Chemmis, ἡ χεμμις, (quae Κεμμις *Hesychio* dicitur) magna Thebaidis vrbs prope *Neapolin* (ἐν-

γυς

z) STRABO l. c. Conf. CELLARII Not. Orb. Ant. P. III. lib. IV. cap. 1. p. 68 - 70.

a) D'ANVILLE Memoires pag. 187.

b) l. c.

γυς Νεης πολιος *a*) h. e. *nouam vrbem* templum habuit Persei, Danaes filii; HERODOT. lib. II. cap. 91. sita autem erat inter Aphroditopolin et Ptolemain, teste STRABONE lib. XVII. pag. 814. B. Appellabatur etiam *Panopolis*, ἡ Πανος πολις, a Pane, pastorum numine, quem socium Osiris habuisse fertur, cum in Aethiopes expeditionem faceret. Namque, DIODORO teste, *b*) non solum in honorem Panis, quem in primis venerabantur Aegyptii, multa simulacra in quouis templo ponere solebant, sed etiam in eius honorem *Chemmin*, vrbem in Thebaide, condiderunt, quod interpretantur *Panis vrbem*. Nunc appellatur *Echmim* s. *Echmin*, siue *Achmim* seu *Ichmim* *c*).

Neapolis, ἡ Νεη πολις, h. e. *noua vrbs*, ab HERODOTO *d*) prope Chemmin et Thebaicum nomum ponitur. Facile credimus, vrbem nostram eandem esse, quae PTOLEMAEO καινη πολις, *noua vrbs*, audit; monuit tamen D'ANVILLIVS *e*), *Caeneopolin* seu *Neapolin* 79. milliariis Romanis abesse a Chemmi. Conf. not. a). Nunc pagus est

a) In his verbis cum CELLARIO anxie haerendum non est, qui dubitauit, an *Chemmis* et *Panopolis* eiusdem vrbis nomina sint, cum longius hinc distare *Neapolin* certum sit.

b) *Diodor.* lib. I. pag. 16. (p. 11. A.)

c) ANVILLE Memoires pag. 191 - 193. IABLONSKI Panth. Aegypt. lib. II 7, 294. Conf. WESSELING. ad HERODOTVM lib. II. cap. 91. Add. ABVLFEDAE descriptio Aegypti pag. 17. et ILL. MICHAELIS ad *Abulf.* not. 165.

d) lib. II. cap. 91.

e) Memoires sur l'Egypte pag. 196.

eſt, et dicitur *Kene*, eodem teſte l. c.; à Leone Africano *Cancha* appellatur *f*).

Thebae, αι Θηβαι, ſaepius memorantur Herodoto *g*). Aberat celeberrima haec vrbs ab Heliopoli novem dierum nauigatione ſeu 4860. ſtadiis, ab Elephantine 820. ſtadiis *h*). Templi Iouis Thebaici, et oraculi eius celeberrimi, quod *Thebis* fuit, lib. II. cap. 42. 54. 58. aliisque in locis ab *Auctore noſtro* iniecta eſt mentio.

Thebae, quae et *Dioſpolis i*) (ἡ Διος πολις, *Iouis vrbs*) *magna* dicuntur, non nomi Thebaici ſolum, ſed adeo omnis Thebaïdis primaria vrbs erat. Memoriae proditum legimus apud Diodorvm, veteres auctores et de tempore, quo condita ſit vrbs noſtra et de eius conditore, item de antiquiſſimo

f) pag. 719. 720. Add. Niebvhr, Tom. I. pag. 64.

g) lib. II. cap. 3. 9. 69. cet.

h) Herodot. lib. II. cap. 9.

i) Haud raro Aegyptii oppida ſua ab iis, quos diuino honore proſequebantur, appellarunt, quod interpretati ſunt, quaſi ab ipſis numinibus oppida condita eſſent. της πασης οικουμενης κατα μονην την Αἰγυπτον εἶναι πολεις πολλας ὑπο των ἀρχαιων θεων ἐκτισμενας, οἱον Διος, Ἡλιου, Ἑρμου, Ἀπολλωνος, Πανος, Εἰληθυιας, ἀλλων πλειονων, h. e. *in terrarum orbe in ſola Aegypto ab antiquis diis dicuntur plurima oppida eſſe condita, utpote ab Ioue, Sole, Mercurio, Apolline, Pane, Lucina et multis aliis.* Evsebivs in praepar. euang. lib. III. cap. 3. Simili modo aliae vrbes apud Aegyptios ex animalium vocabulis nuncupantur. Vid. Hieronymvs aduerſus Iovinian. lib. II. cap. 6.

mo eius nomine *k*) disceptare. Alios quidem tradere conditam eam ab Osiride huncque matris suae nomen ei indidisse, alios affirmare, Busiridem secundum multis annis post eam condidisse posteros vero insequuta aetate a templo in honorem Iouis hac in vrbe exstructo, eam et DIOSPOLIN et THEBAS appellasse *l*). Veterum *Thebarum* magna vestigia vidit Germanicus *m*). Earum ruinae hodieque cernuntur in utraque Nili ripa. Quae orientali Nili ripae adiacent, a peregrinantibus appellantur *Luxor*, rectius *Aksor* seu *Aksorein*; postea *Carriak* et *Madamut* dici coeperunt. Occidentalia *Thebarum* rudera vocantur *Korna* et *Medinet Habu*. Regum Thebanorum sepulcra hodie nomine *Biban - el - Moluk* veniunt *n*), Antiquas

k) Antiquissimum *Thebarum* nomen fuit forte *Tritonis* quo venit apud APOLLONIVM. IV. 260. Ita autem vocabatur, quoniam Nilo adiacebat, qui et *Triton* dicebatur.

l) Vid. DIODOR. lib. I. pag. 14. (p. 9. C. D.) coll. pag. 42. (p. 29. D) MARMOL. Tom. III. pag. 280. Thebarum nomine cum haud paucas vrbes prisco aeuo insignitas fuisse videamus, idem inter appellatiua nomina referendum videtur. Teste enim VARRONE (de re rustica, lib. 3. cap. 1.) vocula *Tebe* apud Aeoles in Boeotia et apud Sabinos, a Pelasgis oriundos, significat *locum editum*. et, si RELANDO (Palaestina pag. 1033.) credimus, vrbs Coptica lingua *Thbaki* dicitur. Satis quidem constat, vrbem nostram in loco edito non fuisse sitam: sed ob magnitudinem et ambitum *altae vrbis*, et *vrbis* κατ' ἐξοχὴν nomina in eam quadrare, quisquam facile intelliget.

m) TACIT. Annal. lib. II. cap. 60.

n) Ii omnino erant recentioris temporis scriptores, v. c. D'HERBELOTIVS pag. 274. a. ut peregri-

quas Thebas, quae in his ruderibus superſunt, ſuo aeuo non amplius quam trecentas familias numerare, pulcherrimis alioqui ornatas eſſe aedificiis, affirmat LEO AFRICANVS pag. 681. Veterum de ambitu Thebarum ſententias mirum quantum! diſcrepare inter omnes conſtat. Gordium hunc nodum diſſecat D'ANVILLIVS o), ſed ILL. GATTERER p) eum ſoluit et expedit. Antiqui ſcriptores, qui ambitus Thebarum mentionem faciunt, DIODORVS, CATO *apud* STEPHANVM BYZANTINVM, STRABO et EVSTATHIVS diuerſa tempora reſpexiſſe dicendi ſunt. Aliis enim temporibus alius fuit *Thebarum* ambitus. Haud dubie et hic locum habet, quod ſaepiſſime in antiquis auctoribus locum habere deprehendimus, ut veterum amanuenſium culpa numeri interpolati ſint. Lege etiam, quae de *Thebis* expoſuimus *in Geographia* HOMERI §. CXLI. pag. 157. 158.

Oues

regrinatores taceam, qui *Thebas* non diuerſas eſſe crediderunt a *Kous* noſtrae aetatis. Negat idem celeberrimus GATTERER in Allgem. hiſtor. Bibliothek Tom. XI. pag. 40. — In literis ſacris *Thebae* dicuntur נא־ אמון de quo nomine conf. BOCHART. Phaleg. lib. I. cap. I. pag. 6. 7. Varia Thebarum nomina antiquiora et recentiora recenſent D'ANVILLIVS Memoires pag. 198 ſeq. et ILL. MICHAELIS ad ABVLFEDAE Aegypti deſcript. not. 176. pag. 86. et ad *Nahum* III. 8.

o) Memoires pag. 20.

p) Allgemeine hiſtoriſche Bibliothek, Tom. XI. pag. 95-97.

Oues et crocodili a Thebanis sacri credebantur non nisi capras immolare fas habebatur *q*). De ariete singulis annis Thebis mactari solito vid. HERODOTVS lib. II. cap. 42.

Psammenito rege Thebis semel pluit guttis, quod φασμα μεγιϛον *prodigium maximum* in Aegypto declarat HERODOTVS, diserte negans, Thebanorum nisus auctoritate et testimonio, nec ante Psammenitum nec post eum ad suam usque aetatem pluuiam guttatim unquam super Aegyptum superiorem effusam esse *r*). Hybernis mensibus in Aegypto pluere, rarissime quidem in superiore, saepius tamen in inferiore, affirmat IOBVS LVDOLFVS *s*), irridens veteres auctores, qui pluuiae omnino expertam esse Aegyptum tradunt. Addit tamen, talem pluuiam intelligendam non esse, quae plantis vel segetibus sufficiat.

Syene, ἡ Συηνη, vrbs Thebaidis, haud longe ab Elephantine dissita *t*). Addit PLINIVS *u*), Syenem etiam esse peninsulam. Verba eius haec sunt: *ditionis Aegypti esse incipit a fine Aethiopiae Syene v): ita vocatur peninsula mille passuum ambitu,*

q) HERODOT. lib. II. cap. 42. 69.

r) HERODOT. lib. III. cap. 10. Cf. DIODOR. I. pag. 38. (pag. 27. B.)

s) in commentar. ad Histor. suam Aethiop. pag. 125.

t) HERODOT. lib. II. cap. 28.

u) Hist. Nat. lib. V. cap. 9.

v) Terminus Aegypti ab HERODOTO non *Syene* dicitur sed *Elephantine* lib. II. cap. 17.

in qua castra sunt w), latere Arabiae. Syene Oppidum ipsi lib. II. cap. 73. memoratum. In *Syena* puteus esse dicitur, solstitii aestiui index; quia tropico circulo haec loca subiacent, ut, sole circa Cancri principium versante, nulla in meridie umbra habeatur et gnomones horologici sine umbra sint *x*).

Inter Syenem et Elephantinem duo HERODOTO memorati montes, *Crophi* et *Mophi*, e quorum medio Nili fontes oriri Saita quidam ἱερογραμματευς falso persuasum sibi habuit *y*).

Ceterum *Syene urbs* nunc appellatur *Assouan* rectius *Assuan z*) quam cave ne cum *Asna* confundas, idquod fecisse deprehenditur GRAMAYE *a*). *Assouan* et *Asna* satis distingunt DE LA CROIX *b*)

LEO

w) Illustrantur haec ex STRABONIS lib. XVII. pag. 817. D. Ἐνταυθα, inquit *Strabo*, τρεις σπειραι Ρωμαιων ἱδρυμεναι φρουρας χαριν, *ibi tres cohortes Romanorum collocatae erant custodiae causa.*

x) STRABO lib. II. pag. 95. A. lib. XVII. pag. 817. c. PAVSAN. lib. VIII. c. 38. EVSTATH. ad Dionys. v. 223. PLINII Hist. Nat. lib. II. cap. 73. LVCAN. lib. II. 587.

y) HERODOT. lib. II. cap. 28. Cf. *Wesseling.* ad *Herodot.* l. c.

z) D'HERBELOT pag. 579. b. pag. 580. b. MARMOL Tom. III. p. 300. D'ANVILLE memoires pag. 214. et Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 37. Conf. de *Syene* ILL. MICHAELIS ad ABVLFED. not. 199. pag. 97.

a) Africa illustrata pag. 3.

b) Tom. I. pag. 178. 179.

LEO AFRICANVS *c*), DAPPERVS (p. 109. a.) aliique. Aethiopibus Syene dicitur GVAGERE. *d*).

Elephantine, ἡ Ελεφαντινη πολις *e*), distans a Thebis 820. stadiis *f*), sita erat in insula Nili eiusdem nominis. Terminus Aegypti una cum *Cataracte* (et quidem *minori*) declaratur ab HERODOTO lib. II. cap. 17. nam *Cataractes maior* supra hunc est in Aethiopia. Nostra aetate *Geziret el Say* dicitur g). In vrbe *Ichthyophagi h*) habitabant, qui linguae Aethiopicae cognitione imbuti erant *i*).

Duodecim schoenorum nauigatione supra Elephantinem *k*), memoratur adhuc ab HERODOTO.

Tachompso, ἡ Ταχομψω, quae ipsi Nili insula audit, cuius partem alteram (et quidem septentrionalem) Aegyptii, alteram (meridionalem) Aethiopes tenere dicuntur. Meminit etiam paludis ingentis prope *Tachompso* et circum eam Aethiopum Nomadum habitacula ponit; ipsam autem paludem cum Nilo coniunctam esse tradit *l*). *Tachomp-*

c) pag. 728-730.

d) MARMOL l. c.

e) HERODOT. lib. II. cap. 9. 28. 29. 30. 31. cet.

f) HERODOT. lib. II. cap. 9.

g) D'ANVILLE Memoires sur l'Egypte pag. 214.

h) Aegyptii *Ichthyophagi* memorati HERODOTO. lib. II. cap. 77. Etiam Indici lib. III. 5. 98

i) HERODOT. lib. III. cap. 19. 20. seqq.

k) Libycum Aegypti latus in Elephantine definit; Arabicum longius versus meridiem procurrit.

l) HERODOT. lib. II. cap. 29.

chompso insula etiam MELAE (lib. I. cap. 9.) dicitur, PLINIO autem (Hist. Natur. lib. VI. cap. 29.) oppidum. Insula igitur esse videtur *Tachompso* cum vrbe cognomine. De insula nostra lege etiam D'ANVILLIVM. Memoires sur l'Egypte pag. 217. Hactenus de Aegypto.

Epimetrum I.

De vrbium, oppidorum incolarumque Aegypti numero.

Teste EVSEBIO plures olim in Aegypto vrbes, quam in omni reliquo terrarum orbe fuisse perhibentur. E commentariis sacris memoriae prodit DIODORVS SICVLVS lib. I. pag. 27. (p. 19. B.), priscis temporibus in Aegypto plures, quam 18000 vrbes vicosque memorabiles fuisse, et HERODOTVS noster lib. II. cap. 177. (Conf. PLINII Histor. Nat. lib. V. cap. 9.) sub imperio Amasidis Aegyptum 20000 vrbibus floruisse testatur. PTOLEMAEI, LAGI F. aetate vltra 30000 *a*) recensitas esse, eundemque vrbium Aegypti numerum suo adhuc tempore constare, ita narrat DIORVS l. c. vt cur fidem ei habere nolis, plane non videamus. THEOCRITVS *b*) autem PTOLEMAEI PHILADELPHI imperio 33339 vrbes subiectas

a) Post D'ORIGNY (Egypte anc. Tom. I. p. 124. seqq.) τρισμυριους tuetur Celeberrimus HEYNE Opuscul. Vol. I. p. 225. Vulgo τρισχιλιους legunt apud. DIODORVM l. c. quam lectionem probat LARCHERIVS Tom. II. p. 514. not. a.

b) Idyll. XVII. 82. seqq. Hocce Idyllium cum in laudem PTOLEMAEI PHILADELPHI scriptum, eique traditum sit, vrbium numerus in eo constitutus in dubitationem vocari omnino nequit.

iectas fuiſſe praeciſe affirmat, quo tamen numero victoriarum praemia, Phoenices, Coeleſyriae, Arabiae, Libyae cet. vrbes comprehenſas eſſe ipſe ſubiicit. Quae omnia perpendenti apparebit, fieri non potuiſſe, vt in conſtituendo Aegypti vrbium numero errauerint iſti ſcriptores, ideoque plane adſentiendum non eſſe D'ANVILLIO, qui plus iuſto illum numerum minuit. Neque igitur mirum eſt, quod ei non adſtipuletur celeberrimus GATTERERVS (Allgem. hiſt. Biblioth. Tom. XI. pag. 37.) quamquam h. l. rationes ſuas ſubiungere ipſi non licuit. Ex tanto autem vrbium oppidorumque numero, quantus fuerit numerus incolarum facile perſpici poterit. In populi quondam cenſu ſeptuagies centena millia h. e. ſeptem Milliones fuiſſe numerata, nec ſua aetate infra tricies centena millia cenſeri refert DIODORVS l. c. *c*).

Epimetrum II.

De Phoenicum circumuectione Libyae.

Inter varias de *circumuectione Libyae*, antiquiſſima aetate diuerſisque temporibus peracta relationes nulla ſane fide magis digna eſt, quam *Herodotea de Phoenicum circumuectione Libyae narratio* quae lib. IV. cap. 42. exſtat. Cui narrationi allata hac ratione, ex ipſo HERODOTO petita, fidem multi tribuerunt; nimirum, quod referat HERODOTVS, *Phoenices* narraſſe, ſe cum circumnauigarent Africam, ſolem ad dextram, h. e. a ſeptentrione habuiſſe, et addat, hoc quidem non ſibi credibile videri

c) Incredibilis omnino videtur Aegypti incolarum, vrbiumque numerus, antiquis ſcriptoribus memoratus. Sed lege celeber. HEYNII Opuſc. Vol. I. p. 225. 226. 259. 260.

videri, forte tamen alios fore, qui fidem ei haberent. Affirmant enim, hanc ipsam HERODOTI obseruationem satis probare, illam *de Phoenicum circumuectione Libyae* narrationem non esse commentitiam. Necesse enim fuisse, vt illud eueniret *Phoenicibus*, Africam circumnauigantibus. Iam vero addunt, cum id, in quo veritas illius narrationis in primis versatur, ita comparatum sit, vt isto aeuo, cum vix aliqua Astronomiae cognitione imbuti essent homines, omnino fingi non posset, vera sit illa narratio, necesse esse.

Multas quidem easque haud contemnendas obiectiones in medium profert MANNERTVS, Vir clarissimus, (*Geographie der Griechen und Römer pag.* 21.) quibus ostendat, commentitiam esse et ipsam HERODOTI narrationem. Sed quae viro clarissimo opponi possunt, alii tempori reservamus, libere hic profitentes, *Herodoteae narrationi* nos quidem adsentiri, licet recens moniti simus a Viro docto, nobis amicissimo, ne inde, quod a septentrione solem *Phoenices* vidisse h. e. quod circulum aequinoctialem transiisse narrantur, eos meridialem Africae verticem circumnauigasse et per Herculis Columnas in Aegyptum rediisse, temere colligamus.

Epimetrum III.

De mensuris geographicis, HERODOTO *memoratis nonnulla.*

Mensuras geographicas, HERODOTO memoratas, subiicimus, vt distantiae locorum, ab Auctore nostro commemoratae et definitae facili negotio intelligantur. *Mensurae*, quarum meminit, hae

hae sunt: (*Pes* = 4 palmis; *cubitus* = 6 palmis; *Orgyia* = 6 pedibus); *Stadium* = 600 pedibus; *Parasanga* = 30 stadiis; SCHOENVS = 60 stadiis. Vid. HERODOT. lib. II. cap. 6. et 149.

De *schoeno* et *parasanga* age! pauca subiungamus!

Schoenum HERODOTVS lib. II. cap. 6. μετρον Ἀιγυπτιον, *Mensuram Aegyptiacam* appellat; ATHENAEVS autem 3. 34. et CALLIMACHVS in fragmento a PLVTARCHO *a*) seruato, persicum nomen declarant. Erat autem apud Aegyptios ἀστατον το της σχοινουμετρον, *inconstans schoenorum mensura b*) referente STRABONE *c*) lib. XVII. pag. 804. A. ideoque non est, quod mireris, aliam atque aliam apud diuersos Auctores, esse schoenorum mensuram, quae a sexaginta illis stadiis, quae schoenus HERODOTI continet, longe recedit PLINIVS (Hist. Nat. lib. XII. cap. 14. ait. *Schoenus patet Eratosthenis ratione stadia* 40 (cum quo consentit THEOPHANES apud STRABONEM lib. XI. pag. 530. B.) *hocest, passuum quinque millibus: alibi* 32, *stadia singulis schoenis dedere* Cf. PLINII Hist. Nat. lib. V. caq. 10. Ad

a) De exilio pag. 534. μηνετρειν Σγοινῳ Περσιδι την συΦιην, *nos non debere metiti schoeno Persico sapientiam.*

b) h. e. aliis in locis alia erat apud ipsos Aegyptios schoenorum magnitudo.

c) STRABO l. c. A. B. ARTEMIDORI auctoritate declarat, a Memphi ad Thebaidem vsque schoenos singulos 110 stadia continere a Thebaide ad Syenem 60 stadia, et a Pelusio vsque ad Syenem 30 stadia.

Ad ea, quae de *Schoeno Aegyptiorum* hoc loco commemoranda esse iudicamus pertinet et HIERONYMI locus (in comment. ad JOEL cap. 3.) qui ita habet: *In Nilo flumine, siue in riuis eius, solent naues funibus trahere, certa habentes spatia, quae funiculos* (σχοινους seu σχοινια) *appellant, ut labori defessorum recentia trahentium colla succedant* Iam cum in *Itinerario* ANTONINI locus commemoretur inter Casium montem et Pelusium, nomine πενταςχοινον*, et a Casio monte et a Pelusio 20. milliaria Romana, distans, apparet, quinque Schoenos cum 20, vnum vero cum 4 milliariis Romanis Ex his igitur consequens estis stadia Aegyptiaca conuenire cum uno milliario Romano Haec qui probe tenet, locorum distantias, ab HERODOTO commemoratas et definitas, haud difficili negotio sd milliaria Romana poterit reuocare *d*).

Parasanga dubia mensara est STRABONIS loco, qui lib. XI. pag. 518. C. exstat. Τον δε Παρασαγγην, inquit τον Περσικον, οἱ μεν ἑξηκοντα σταδιων φασιν, οἱ δε, τριακοντα, ἡ τετταρακοντα, *Parasangam Persicam alii 60 stadiorum esse dicunt*, alii 30, 40 alii. At non est, quod in hac discrepantia haereamus cum enim plerique, HERODOTVM, sequuti, Parasangam 30 stadiorum esse dicant, hicce numerus verior habendus est, quoniam erat communior. Hinc quoque apparet, schoenum HERODOTI duas eiusdem continere Parasangas. Atque haec de mensuris Geographicis, HERODOTO memoratis, sufficiant.

Quae

d) De schoeno differtationem scripsit D'ANVILLIVS in Memoires de l'Acad. des Inscript. Tom. XXVI. pag. 82.

Epimetrum IV.

Quae *de aeris temperie*, tum, *de bonis Aegyptiacae terrae*, denique *de Aegyptiorum diuisione* et *de praecipuis eorum moribus atque institutis* ab HERODOTO narrata accepimus, cum non omnino negligenda videantur, ea paucis iamiam declaraturi sumus.

Vario coelo diuersis anni temporibus non admodum vtuntur Aegyptii; quo sit, vt morbos vitent, et inoffensa gaudeant valetudine. HERO. lib. II. cap. 77. DIODOR. lib. I. pag. 35. (p. 25. A.) SALLVST. Bello Iugurth. pag. 75 *a*).

Inter *animantia Aegypti*, HERODOTO memorata, prae ceteris nota sunt duo, *Crocodilus*, HERODOT. lib. II. cap. 68 70. Conf. DIODOR. lib. I. pag. 31. (p. 21. D. seq.) et *Hippopotamus* (ὁ ἱππος ὁ ποταμιος s. ὁ καλουμενος ἱππος). HERODOT. l. c. cap. 72. DIODOR. l. c. pag. 31. 32. (p. 22. B. C.) Tum, *Ichneumones b*), *vrsi c*), *lupi*, *vulpes*, HERODOT. l. c. cap. 67. *boues*, cap. 37. 40. 41. *oues*, *caprae*, cap. 42. porci, cap. 70. *canes*, *feles*, cap. 66. *sanguisugae*, cap. 68. *serpentes cornuti* et *alati*, cap. 74 - 76. *mures aranei* cap. 67. *lutrae*, cap. 72. *Aues* HERODOTO memorantur cum aliae, vt *anseres*, cap. 37. et *vulpanseres*, cap. 72. *accipitres*, cap. 65. 67. *phoenices*,

a) De Nilo, qui nullos vapores emittere HERODOTO dicitur lib. II. cap. 19. Confer. §. XXI. fine.

b) Ichneumonis delineationem aeri incisam exhibent *de la* CROIX l. c. Tom. I. pag. 207. et SHAW Tom. II. pag. 74.

c) Conf. Conspectus

ces, cap. 73. *anates*, *coturnices*, cap. 77. et *culices*, cap. 95. tum maxime *Ibis*, cap. 65. 75. 76. Conf. DIODOR, lib. I, p. 78. (p. 55. B.) et *Trochilus*, cap. 68. qui hodie *Sackſack* appellatur. Infinita piſcium omnigenorum copia Aegypti fluuius et paludes abundant, quibus incolae veſcuntur aut recens captis, aut maceratis, aut ſale conditis. HERODOT. lib. II. cap. 92. Moeris palus in primis propter piſcium copiam celebrata. HERODOT. lib. II. cap. 149. lib. III. cap. 91. coll. DIODOR. lib. I. pag. 48. (p. 34. A.) Ceterum piſcium 22. genera in Nilo contineri dicuntur, (DIODOR. l. c.) quorum pleraque diſerte ab antiquis Auctoribus commemorantur. Vid. HERODOT. lib. II. cap. 72. Conf. STRABO lib. XVII. pag. 812. C. D. pag. 823. B. C.

Fruges, quibus feliciſſima erant Aegypti arua, HERODOTO commemorantur hae: 1) *Lotus*, e cuius granis panem conficere ſolebant Aegyptii, lib. II. cap. 92. coll. DIODOR. lib. I. p. 30. (p. 21. c.) *Loti* deſcriptionem habes apud HERODOTVM l. c. coll. lib. IV. cap. 177. De Lotophagis, qui ex hoc fructu vinum quoque confeciſſe perhibentur, teſte auctore noſtro lib. IV. cap. 177. vide §. XLIX. ibique notam (e. - 2.) Veſcebantur Aegyptii et fructu nucis oleae magnitudine, bellariorum loco, et Bybli parte inferiore. HERODOT. lib. II. cap. 92. - 3) Ex *Olyra* panem coquere dicuntur Aegyptii, quem Κυλλῆστιν appellant. HERODOT. l. c. cap. 77, 4) Ex hordeo cereuiſiam coquebant, eadem fere ſaporis iucunditate, qua vinum, praeditam. HERODOT. l. c. Conf. DIODOR. lib. I. pag. 17. (p. 12. B.) et pag. 31. (p. 21.

(p. 21. D.) Solis ſacerdotibus vinum ſuppeditabatur, teſte HERODOTO l. c. cap. 37. quod vnde petierint non conſtat. Nam in compeſtribus Aegypti regionibus vites naſci diſerte negat HERODOTVS lib. II. cap. 77. d) - 5) *Fabis* Aegyptii veſcebantur nullis, quamquam ager ſponte ſua eas proferre dicitur. HERODOT. lib. c. cap. 37. - 6) *Sillicypria*, Aegyptiis *Riki* dicta lucernis pro aleo materiam praebebant. HERODOT. l. c. cap. 94. Conf. DIODOR. lib. I. p. 31. (p. 21. D) et WESSELING. ad HERODOT. l. l, Reliquarum quae Auctori noſtro commemorantur *arborum* et *fruticum* nomina, facili negotio e lib. II. cap. 40. 86-88. 91. 92. 94. 96. colligi poterunt.

Nobis enim properandum eſt ad ſubiungenda ea, quae *de Aegyptiorum diuiſione* et *de praecipuis eorum moribus ac inſtitutis* commemorare promiſimus.

Omnis Aegyptiorum multitudo in 7 Claſſes diviſa erat, *Sacerdotum*, *Militum*, (quorum alii

H 2 Her-

d) Οἶνος ἀμπελινος, HERODOTO lib. II, cap. 37. memoratus, opponitur οἴνῳ κριθινῳ, *vino ex hordeo* h. e. cereuiſiae. HERODOT. lib. II. cap. 77 Eodem loco negat Auctor noſter, in compeſtribus Aegypti locis vites naſci; contrarium vero tradunt DIODOR. lib. I. pag. 32. (p. 22. D.) et STRABO lib. XVII. pag. 809. C. Hinc facile intelligitur, poſt. HERODOTI aetatem vites in his locis coli coepiſſe. Conf. PLINII Hiſt. Nat. lib. XIV. cap. 3. VIRGILII Georg. lib. III. 91. HORAT. Carm. I. 37, 14. Hodie quidem vinum in Aegypto deterius eſt, quoniam Arabum latrocinia vuarum maturitatem intercipiunt.

Hermotybies, alii Calasiries appellabantur, et quorum nullus opificium didicerat, HERODOT. lib. II. cap, 165. 166.) *Bubulcorum*, *Subulcorum*, (quibus solis licet natione Aegyptii essent, nunquam permissum fuit in ullum totius Aegypti templum intrare, HERODOT. lib II. cap. 47.) *Mercatorum*, *Interpretum e)*, et *Gubernatorum*. HERODOT. lib. II. cap. 164. Quorum omnium *Sacerdotum Ordo* reliquis anteponebatur; primas autem honoris a sacerdotibus *Militum Ordo* obtinebat. HERODOT lib. II. cap. 168. Aliam Aegyptiorum diuisionem discimus ex DIODORI libro I. pag. 25. (p. 17. B.) et pag. 66 - 68. (p. 46 C - 47. D.) Diuidebantur enim in *Ordinem Nobilium*, cui annumerabantur *Sacerdotes*, *Reges*, *Milites*, et in *Ordinem Ignobilium*, qui erant vel *Agricolae*, vel *Pastores*, vel *Opifices f)*.

Lege autem Aegyptiis statutum erat, ut filii, nullam aliam vitae rationem eligerent et optarent, nisi a patribus per manus traditam. HERODOT lib. II. cap. 166. Conf. DIODOR. lib I. pag. 66. (p. 46. D.) et pag. 68. (p. 47. D.) Quam legem si quis violauerat, non grauissimas solum poenas, sed ipsum adeo mortis periculum subibat. DIO-

DOR,

e) Ερμηνεες dicuntur HERODOTO lib. II. cap. 164. Intelligimus eos, qui explicabant et enarrabant verbis v. c. antiquitates, quae spectabantur in templis aliisque in locis.

f) De diuisione omnis Aegyptiorum multitudinis, quorum alii sacrorum curam agere alii militiam, alii agriculturam et artes colere perhibentur, egit STRABO lib. XVII. pag. 787. B. Lege et LARCHERII Histoire d'Herodote T. II. not. 518. pag. 494. seqq.

DOR, lib. I. p. 68. (p. 48. A.) In more etiam positum erat apud Aegyptios, ut pueros circumciderent, HERODOT, lib. II. cap. 36. 37. Conf. DIODOR. lib. I. pag. 24. (p. 17. B.) ut sibi temperarent a carne suilla, HERODOT. lib. II. cap. 4, ut senioribus honorem haberent, HERODOD. lib. II. cap. 80. ut plerique in pollinciendis cadaueribus nullis impensis parcerent, HERODOT lib. II. cap. 86. seqq. Conf. DIODOR. lib. I. pag. 81. 82. (p. 57. C. seqq.) Plura denique artificia simul exercere Aegyptiorum nulli licuit; necesse tamen erat, ut uni operam nauarent; iniunctumque erat unicuique, ut singulis annis apud magistratum nomen suum profiteretur, simulque indicaret, quanam arte et quonam vitae genere necessitatibus suis consuleret. Qui vero in satisfaciendo hoc negotio aliquod vitae genus ementiri et nulli operam dare aut iniustum agitare quaestum deprehendebatur, vitae discrimen adibat. HERODOT. lib. II. cap. 177. Conf. DIODOT. lib. I. pag. 69. 70. (p. 49. A. B.) Plura de Aegyptiorum moribus et institutis relata leguntur apud HERODOTVM lib. II. cap. 35. seqq. Vnum hoc addimus quod eorum mores contrarii erant aliarum gentium moribus. HERODOT. l. c.

GEOGRAPHIA AFRICAE HERODOTEA.

SECT. II.

LIBYAE DESCRIPTIONEM COMPLECTENS.

CAP. I.

I. DESCRIPTIO I. ORAE LIBYAE a) ORIENTALIS b) MARITIMAE MARI MEDITERRANEO OBVERSAE.

---

§. XXXIV.

α. Regio, quam tenebant Adyrmachidae. Fines Adyrmachidarum; Portus.

Abſoluta *Aegypti deſcriptione*, ſtatim ad *Libyam* accedimus deſcribendam. Nullo enim opus eſt praefamine, cum et Conſpectum eorum, quae *hac poſteriori* libelli *ſectione* pertractanda ſunt, (Vid. pag. 3-12.) et rationes, quibus ad probandum illum, quem ſcquuturi ſumus, in rebus exponendis ordinem (Vid. praefat.) adduci nos paſſi ſumus, ſuo quodque loco exhibuimus.

Libyae

a) Vid. §. LXXVI. not. a).

b) Conf. Conſpect. not. a)

Libyae gentium ab Aegypto habitantium primos esse refert Herodotvs *Adyrmachidas*, Ἀδυρμαχίδας, *c*) eosque ab Aegypto *d*) vsque ad portum, cui nomen *Pleunus* est, h. e. vsque ad *Giligammas* *e*) habitare affirmat *f*). Tenebant igitur oram totius nomi, quem vocant, Libyci, qui est in Marmarica.

Insequuta aetate Graecos scimus in superiora Libyae loca *Adyrmachidas* repulisse, Libyaeque oram maritimam ab ipsis Graecis habitari coepisse. Atque haec ipsa tempora respexisse dicendus est Ptolemaevs, qui *Adyrmachidas* ad interiora Libyae remouit. Τα δε μεσημβρινα, (scil. του της Λιβυης νομου) inquit lib. IV. 5. pag. 256. 257. Βουζεις, και Ὀγδαιμοι μεθ' οὓς Ἀδυρμαχιδαι,

c) Ita omnino scriptum est huius gentis nomen apud Herodotvm lib. IV. cap. 168. Plinivm Histor. Natur. lib. V. cap. 6. Silivm Italicvm III. 279. aliosque. Non nisi Ptolemaevs lib. IV. 5. pag. 257. quantum equidem scio eam appellat Ἀδυρμαχίτας, quam tamen lectionem, cum ea testimonio omnium, qui huius gentis mentionem faciunt, refutetur alteri postponendam censemus. Haud dubie et apud Ptolemaevm legendum Ἀδυρμαχίδαι.

d) Hoc est, a Plinthinete sinu, ad quem vsque versus occasum Aegyptus pertinebat. Herodot. lib. II. cap. 6. Minus recte igitur Scylax (Vid. Hvdson. Geogr. min. Vol. I. pag. 44.) *Adyrmachidas* a Canopico Nili ostio habitare affirmat.

e) Herodot. lib. IV. cap. 168. coll. cap. 169. princ.

f) Vid. Herodot. lib. IV. cap. 168.

Mores *Adyrmachidarum* vtriusque ſexus exponit HERODOTVS lib. IV. cap. 168. cui loco iungendus SIL. ITAL. III. 278-281. et IX. 223. 224.

Pertinebat gens noſtra, vti monuimus, vsque ad portum, qui *Pleunus*, ὁ Πλευνος, g) appellatur, SCYLACI vero pluraliter πλυνοι. Ponitur ab eodem dimidii diei iter navigio ſuſceptum citra *Petrantem magnum*; notiſſimum Libyae portum, ita, vt idem eſſe videatur, qui vulgo *Panormi* nomine venit.

§. XXXV.

β. *Regio a Giligammis inhabitata.*

Fines; Regio amoena; Portus; Inſulae; Tractus Silphio Ferax.

Giligammae, οἱ Γιλιγαμμαι a), ab Adyrmachidis verſus occidentem, (h. e. a Pleuno portu, §. XXXIV.) vsque ad *Aphrodiſiadem* inſulam habi-

g) Alii in HERODOTO legunt Πλυνος extruſo τῳ ε; at πλευνος ſcriptio WESSELINGIO probata. TZETZES ad LYCOPHRON. verſ. 149. πλυνον πολιν Λιβυης commemorat; quae vrbs ſi portui noſtro accubuerit Πλυνος ſcriptio ſane praeferenda. Conf. LARCHER. Tom. III. pag. 472. 473.

a) Populus hicce apud STEPHANVM BYZANT. appellatur Γιλιγαμβαι; in *Editione Aldina* dicitur Γιγαμαι; verum eam huius nominis ſcribendi rationem, quam nos ſequuti ſumus, tuentur Codd. optimi. Vid. WESSELING. ad HERODOT l. c. et LARCHER. Tom. VII. p. 160.

habitabant *b*). Incolebant igitur oram Marmaricae inde a Fine Libyci nomi, et partem orae Cyrenaicae.

In continentis Libyae parte, a *Giligammis* habitata, e regione insulae Plateae *c*), adeoque in tractu Silphio ferace, de quo postea exposituri sumus, commemoratur HERODOTO.

Aziris, ἡ Ἄζιρις *d*), quam nomine aliquam regionem eum iudicasse haud obscure perspicitur. HERODOTVS enim lib. IV. cap. 157. *Azirim* ab vtroque latere (orientali et occidentali) colles silvosos eosque amoenos (Conf. CALLIMACH. Hymn. in Apoll. 89.) et fluuium habere affirmat. Quorum fluminum alterum *Paliurum* fuisse conjicimus, alterum vero exiguum illud flumen, quod prope Drepanum promontorium mari infertur. Scilicet HERODOTVS *in medio* ore, a GILIGAMSIS frequentatae, adsitam esse insulam *Plateam* tradit lib. IV. cap. 166.; capite vero 157. eiusdem libri e regione huius insulae *Azirin* ponit, dicta autem flumina sunt ab vtroque latere mediae partis orae a *Giligammis* inhabitatae, e regione insulae *Plateae*. Inhabitabatur autem *Aziris* non quidem a *Giligammis*, sed a *Batto* et eis, qui huius imperio suberant, hoc est, a *Theraeis* in Libya aduenis, posteaquam hi, relicta *Platea* insula, in continentem Libyae, ei insulae obuersam, sese

H 5 con-

b) HERODOT. lib. IV. cap. 169.

c) Vid. HERODOT. l. c. cap. 157.

d) In STEPHANO BYZ. scribitur Ἄζιλις, item in CALLIMACHO Hymn. in Apoll. 89.

contulerant e). Battum in tractu hoc amoeno vrbem condidisse certum est f); et, licet vrbis nomen in HERODOTO non occurrat, eam tamen et ipsam *Aziris* nomine appellatam fuisse affirmare nulli dubitamus. Verum in nominis huius vrbis diuersa appellatione non est, quod haereamus. STEPHANO BYZANTINO dicitur Ἄζιλις, D'ANVILLIO, *Axylis* g). Hodie pagus est.

Giligammarum orae adscriptus ab HERODOTO nostro

Portus Menelai, ὁ Μενελάϊος λιμὴν, qui a STRABONE h) aliisque *Menelaus*, a NEPOTE CORNELIO (in Vita Agesilai) *portus Menelai* appellatur. SCYLACI iter diei nauigio susceptum abest a Petrante portus noster; et secundum STRABONEM ad *Ardaniam* est, quae est supra *Paraetonium* i), inter pagum *Paliurum* et *Ardanaxen* k). Nomen portui inditum a Menelao, qui Aegyptum fugiens in Libyam abiit l).

Ante oram, a *Giligammis* habitatam plures sitae sunt *insulae*, quarum *duae* HERODOTO memorantur. Harum vero altera est.

Pla-

e) HERODOT. lib. IV. cap. 157. coll. cap. 169.
f) IDEM l. c. cap. 157.
g) Lib. IV. cap. 5. pag. 252.
h) Lib. I. pag. 40. C. lib. XVII. pag. 838. B.
i) STRABO lib. I. pag. 40. C.
k) ID. lib. XVII. pag. 838. B.
l) HERODOT. lib. II. cap. 119.

Platea, ἡ Πλατεα m), quam haud immerito Marmaricis insulis SCYLAX (HUDSON. Geogr. Min. Vol. I. pag. 44.) annumerauit. Orae enim maritimae, a *Giligammis* frequentatae maxima pars ad Marmaricam pertinebat, mediae autem *Giligammarum* orae adsita erat insula *Platea* n). Eadem diserte *Libyca* insula HERODOTO dicitur o), eadem magnitudine qua Cyrene vrbs p). At, quaenam insula *Plateae* nomine HERODOTI aeuo fuerit insignita, vtrum ea, quam *Aedonin*, Ἀηδωνιν, PTOLEMAEUS appellat, an vna e minoribus, inter hanc et Menelai portum sitis, iustis argumentis euinci nequit. Coluere *Plateam* Cyrenaei, (Theraei) qui mox, ea relicta in continentem Libyae transiisse, ibique Azirin condidisse perhibentur q). Conf. *Aziris*, pag. 121

Altera insula, cuius hoc loco iniicienda est mentio,

Aphrodisias, ἡ Ἀφροδισιας, hoc est, *Veneris insula*, terminus erat occidentalis orae a *Giligammis*

m) Haec lectio WESSELINGIO arridet et nostro loco, et cap. 151. 156. SCYLACI (HUDSON. Geogr. gr. min. Vol. I. pag. 44.) insula haecce dicitur πλατεια; STEPHANUS πλατειαν et πλαταιαν diuersas insulas esse iudicat, quod displicet Viris doctis.

n) Lib. IV. cap. 169.

o) l. c. cap. 151.

p) Lib. laud. cap. 156.

q) HERODOT. lib. c. cap. 169. coll. 151. 156.

mis frequentatae *r*). Insula haecce, quae et *Laea*, Λαια, vocatur, sita est inter Phycum promontorium et Apolloniam vrbem, eratque ὑφορμος, *nauium stationi apta*, teste SCYLACE. (HVDSON. Geogr. gr. min. Vol. I. pag. 44).

Restat, vt in orae maritimae, a *Giligammis* habitatae, descriptione regionem aliquam, antiquis scriptoribus satis celebratam, commemoremus, eam dico, quae a *Silphii* copia et ipsa *Silphium* adpellabatur *s*). (PTOLEMAEO lib. IV. 4. pag. 251. ἡ σιλφιοφορος χωρα dicitur,) et, HERODOTO testante, ab insulae Plateae obiecta terra od os vsque Syrtis pertinebat *t*). Intelligenda tamen est Syrtis maior, quae ad Cyrenaicam est; minor est ad Byzacenam *u*). Media etiam *Silphium fert*, a quo Medicus succus vocatur, qui, licet multo deterior perhibeatur, quam Cyrenaicus nonnumquam tamen huic ipsi praeferebatur *v*). Terram quoque *Garamantum Silphio* feracem tradit STRABO *w*). De laserpitio Cyrenaicae (hoc enim nomine

r) Vid. HERODOT. l. c. cap. 169.

s) De *Silphio* praeter PLINIVM Histor. Natur. lib. XIX. cap. 3. legendus est SALMASIVS in SOLIN. pag. 262. et ISAACVS VOSSIVS ad POMPONII MELAE lib. I. cap. 8. pag. 38. seqq. D'HERBELOT. Biblioth. Orient. pag. 116. voce *Angiu* et pag. 493. voce *Ingiu*, nec non Abbas BELLEY, laudatus LARCHERIO Tom. III. not. 256. pag. 473.

t) Videat. HERODOT. lib. IV. cap. 169.

u) POMPON. MELA lib. I. cap. 7.

v) STRABO lib. IX. pag. 525. B. coll. lib. II. pag. 131. A. et pag. 133. C.

w) Lib. XVII. pag. 839. A.

mine *Silphium* a ſcriptoribus Romanis inſignitur) dignus eſt, qni tranſſcribatur PLINII locus, qui *Hiſtor. Nat.* lib. XIX. cap. 3. exſtat. Ita autem habent PLINII verba: *Multis iam annis in ea terra* (Cyrenaica) *non inuenitur* (laſerpitium): *quoniam publicani, qui paſcua conducunt, maius ita lucrum ſentientes depopulantur pecorum pabulo. Vnus omnino caulis noſtra repertus memoria, Neroni principi miſſus eſt.*

§. XXXVI.

Cyrenaica

Regionis et incolarum nomina; Fines.

Attigimus iam *Cyrenaicam. Orae* enim *Cyrenaicae* partem *Giligammas* incoluiſſe, paragrapho ſuperiori monuimus. Quare, vt geographicus ordo conſtet, priusquam ad eas gentes, quas poſt *Giligammas* HERODOTVS exponit, et quas *Cyrenaicum* habitaſſe ſcimus, accedimus recenſendas, ea praemittenda eſſe iudicamus, quae de hac Africae prouincia HERODOTO duce in vniuerſum monenda veniunt. Quo facto, iſtas gentes iuſto ordine deinceps exponemus, denique *Cyrenaicae* vrbium, paſſim HERODOTO commemoratrum, ſubiiciemus deſcriptionem.

Vſitatiſſimum huius prouinciae nomen, quo ea et ab HERODOTO appellatur, eſt *Cyrenaica,* ἡ Κυρηναίη

ρηναιη χωρη *a*). Alias etiam *Cyrenae* et *Cyrene b*) dicitur. Quorum nominum prius in HERODOTO omnino non occurrit, posterius vero, licet quibusdam in locis legatur, nullo tamen loco omnem prouinciam, sed vrbem eius primariam denotat. Incolae *Cyrenaei*, οἱ Κυρηναῖοι, saepius HERODOTO memorati, v. c. lib. IV. cap. 159. 160. sqq. quoniam tractum Libyae maritimum potissimum frequentabant, *maritimi* dicuntur lib. IV. cap. 170.

Terminos Cyrenaicae non eosdem faciunt Veteres. Cuius varietatis alia ratio reddi potest nulla, nisi quod alii *Cyrenaicam* ad Marmaricam reuocant, adeoque *Cyrenaicae* terminum versus orientem Catabathmum et Aegyptum constitunt, alii vero Cyrenaicam a Marmarica distinguunt, ita, vt Marmarica versus ortum contingat Aegyptum, Marmaricam autem Cyrenaica. *Cyrenaicae* initium ab occasu plerique, PTOLEMAEVM sequentes, a sinu Syrtis maioris siue ab Aris Philaenorum sumunt, alii a Boreo promontorio, vti PLINIVS, nonnulli ab Hesperidibus. quidam etiam a Phycunte promontorio *c*). De finibus huius prouinciae in omni

a) HERODOT. lib. IV. cap. 199.

b) Vid. ISAAC. VOSSIVS ad POMPONII MELAE lib. I. cap. 4. pag. 17. Cyrenaica vocatur et *Pentapolis* (seu Pentapolitana regio, PLIN. Hist. Nat. lib. V. cap. 5. princ.) a quinque vrbibus, quibus maxime inclaruit, quarum tamen nostra aetate vix aliqua vestigia deprehenduntur. Pentapoleas hodiernum nomen est *Ouagiat*.

c) Vid. CELLARII Not. Orb. Ant. P. III. lib. IV. cap. 2. pag. 99. cui loco addas POMPON. MEL. lib. I. cap. 8. princ. qui, Cyrenaicam a Philaenorum

omni opere *Herodoteo* ne uerbum quidem occurrit. — *Cyrenaica* olim incolarum multitudine celeberrima nostra aetate parum frequens est, siquidem piratae in ora maritima praedantur eamque populantur, Arabes autem agris mediterraneis vastitatem inducunt. Qui vero hodieque *Cyrenaicam* incolunt animosi sunt et diuites inprimis venditione Europaeorum, qui in eorum manus incidunt; eos autem vendunt Aethiopibus *d*).

§. XXXVII.

Cyrenaicae regionis natura.

Cyrenaica regio Libyae nomadicae ditissima est teste HERODOTO lib. IV. cap. 199. Triplex in ea messis et vindemia. De vtraque fusius exponit Auctor noster l. c. *Cyrenaicae* vbertatem attigit etiam DIODORVS SICVLVS, lib. III. pag. 183. (p. 128. C.) regionem, *Cyrenae* vrbi finitimam, glebosam esse, frugibus, vitibus, oleis, arboribus, herbis, fluuiis abundare affirmans.

§. XXXVIII.

Cyrenaeorum diuisio.

Iam vero *Cyrenaeorum* diuisio commemoranda est, cuius HERODOTVS lib. IV. cap. 161. coll. 160.

norum aris, incipit, et ad Cababathmum vsque extendit. Quod posterius admitti nequit. Desiit Cyrenaica ad Drepanum promontorium. Leg. et Is. VOSSIVS ad MELAE lib. I. cap. 8. pag. 31. 32.

d) Vid. *de la* CROIX Tom. II. pag. 252.

160. iniecit mentionem. Scilicet omnis *Cyrenaeorum* multitudo, magna clade a Libybus accepta, a Demonacte, e Mantinea, Arcadiae vrbe, arcessito, in tres diuisa est tribus, quarum primae annumerabantur Theraei, et qui illis finitimi erant, alteri Peloponnesii et Cretenses, tertiae Insulani. Omnes hos in Libya aduenas eosque Graecos attigemus etiam infra §. LXXVI.

§. XXXIX.

Fontes Cyrenaicae.

Inter Azirim regionem et Cyrenen vrbem, haud longe ab Irasa, καλλιςῳ των χωρων Cyrenaicae, (§. XLV.) memoratur HERODOTO

Thestis fons, ἡ Θεςη, prope quem *Cyrenaei* duce Batto tertio, cognomine *Felice*, Aegyptios proelio superasse perhibentur. HERODOT. lib. IV. cap. 159.

Prope hunc fontem fuit

Iouis Lycaei collis, Διος Λυκαιου ὀχθος, cuius memoriam HERODOTO lib. IV. cap. 203. debemus.

Ad *Cyrenaicum* reuocandus quoque est, qui HERODOTO lib. IV. cap. 158. memoratur,

Apollinis fons, ἡ κρηνη Ἀπολλωνος, quem Theraei, relicta Aziri, accolebant. Fontis nomen

Κυρην,

Κυρην. *Cyren*, fuiſſe conſtat *a*) vbi vero ſitus fuerit non omnino liquet. Verum, vt in *Cyrenaica* eum fuiſſe dubium non eſt, ita quoque ex laudato HERODOTI loco haud obſcure intelligitur, eum *Cyrenae* vrbi fuiſſe vicinum *b*).

§. XL.

Gentes Cyrenaicae Herodoto memoratae.

γ. *Asbyſtae.*

Eorum ſitus et fines.

Redeamus nunc ad recenſendas gentes, quae HERODOTO maritimam Libyae oram incolere dicuntur. Subſtitimus autem in iis, quae *Cyrenaicam* poſt *Giligammas* tenuerunt. Prima harum ſunt

Asbyſtae, οἱ Ἀσβυςαι *a*), qui tractum inter Giligammas et Auſchilas frequentare perhibentur *b*).

Asby-

a) Vid. CALLIMACHI Hymn. in Apollin. verſ. 88. Confer. STEPHANVS BYZANTIN. voce Κυρηνα.

b) Videat. IVSTINVS lib. XIII. cap. 7.

a) Ἀσβυςαι gemina ſcriptura videtur, quam etiam PLINIVS Hiſtor. Natur. lib. V. cap. 5. ſequutus eſt. Nec aliter DIONYS PERIEG 211. Quidam eos *Asbytarum* nomine inſigniunt, v. c. PTOLEMAEVS lib. IV. 4. pag. 250. (ſed corrigendum videtur Ἀσβυςαι.) Vid CELLARII Not. Orb. Ant. l. c. cap. 2. pag. 114. et cap. 3. pag. 127 Neque officit hilum, verba ſunt WESSELINGII ad HERODOT. l. c. quod Asbyſtarum ſedes latius in Africa mediterranea porrigatur ab aliis, ſiquidem in talibus multiplex variatio et Asbyſtae minime maritimi.

b) HERODOT. lib. IV. cap. 170. coll. 171.

Asbystas maritimos esse diserte negat HERODOTVS, subiiciens, eos supra Cyrenen incolere, Cyrenaeos vero maritimam oram tenere *c*).

§. XLI.

δ. *Auschisae.*

Eorum situs et fines.

Relictis *Asbystis* in recensendis Libyae gentibus, mare accolentibus, pergit HERODOTVS ad *Auschisas*, graece οἱ Αὐσχισαι *a*) dicuntur, quos *Asbystas* ab oriente contingere, supra *Barcen* incolere et propter mare vsque ad *Euesperidas* (hoc est, vsque ad Berenicen vrbem, §. XLV.) porrigi pronunciat lib. IV. cap. 171. *Auschisas* autem versus occidentem et a plaga austrina vicinos habere *Nasamones* discimus ex eiusdem libri capite 172.

§. XLII.

ε. *Cabalum situs atque fines.*

In media fere terra ab Auschisis frequentata habitare dicuntur

Caba-

c) cap. 170. De *Asbystis* multa congessit SALMASIVS ad SOLIN. 381. et EVSTATHIVS ad DIONYS. PERIEG. 211. Vid. et LARCHERIVS Tom. VII. pag. 43.

a) Minus probanda videtur, quae in APPOLLODORI loco, apud STEPHANVM BYZ. obvio, exstat lectio: Αὐςχιται. *Herodotea* DIODORI et PTOLEMAEI testimoniis confirmatur.

Cabales, οἱ Καβαλες *a*), exigua gens, mare accolens, eaque ad Tauchira, Barcaeorum vrbem pertingens *b*). Plura de hac gente in HERODOTO non occurrunt.

§. XLIII.

1. *Nasamones.*

Eorum Situs; Fines incerti.

Cyrenaicae gentibus, quas hactenus exposuimus, subiiciemus adhuc *Nasamones* et *Isyllos*, quos aliquam saltem huius prouinciae partem, maxime mediterraneam, incoluisse certum est.

Auschisis ab occasu et a septentrione, *Asbystis* vero ab oriente finitimi *Nasamones*, οἱ Νασαμωνες, perhibentur *a*). Accolebant Syrtim (maiorem) et partem orae maritimae, quae ab hac Syrti uersus orientem porrigitur b). Praeterea longius in mediterranea Libyae porrectos fuisse certo constat, siquidem *Nasamones* et *Angilas*, tractum Libyae tumulosum et sabulosum frequentantes, (§. LV.) vnam esse eamdemque gentem non est, quod vlli dubitemus. Scilicet locum *Augila* cum finitima terra ad regionem a *Nasamonibus* habitatam, esse reuocandam, ex HERODOTI

 lib.

a) Quibusdam haecce gens Βακαλες dicitur. Incertus haeret ipse WESSELINGIVS, quamnam lectionem praeferat.

b) HERODOT. lib. IV. cap. 171.

a) HERODOT. Lib. IV. cap. 172.

b) IDEM. lib. II. cap. 32.

lib. IV. cap. 172. haud temere colligitur. *Nasamones* enim memorat Auctor noster l. c. aestivo tempore, relictis ad mare pecoribus, adscendere ad locum *Augila*, palmularum, quibus ea regio hodieque abundat, colligendarum gratia. Vid. et HERODOTVS lib. IV. cap. 183. Idem coniecit iam clarissimus PENZELIVS ad STRABONEM pag. 2343 quam coniecturam tuetur PTOLEMAEVS (lib. IV. cap. 5. pag. 258.) his verbis: ἐν τοις Αὐγιλαις, και ἐν τοις Νασαμωσι τα Αὐγιλα. Verum nulla opus est coniectura. Quod ea se adsequutos esse quidam crediderunt, tantum non disertis verbis in HERODOTO legitur res ipsa expedita est. Iniuria igitur MELAM reprehenderuut viri quidam eruditi, quod *Augilas* cum *Nasamonibus* confunderet *c*).

Extinctis *Psyllis*, quibus vicini erant *Nasamones*, hi ipsi illorum terram occupaverunt *d*). Ad ipsis autem *Nasamonibus* prope internecione sublata est *Psyllorum* gens, referente PLINIO *e*). Cui narrationi probabilitatem addunt. SILIVS ITALICVS *f*), et LVCANVS *g*). Vtraque enim gens Syrticarum regionum praedatores perhibentur ab his poetis longe famosissimi.

De

c) Qui MELAM hac in re erroris reum fecerunt, probe refutantur ad ISAACO VOSSIO ad POMP. ON. MELAE lib. I. cap. 8. pag. 45. 46.

d) HERODOT. lib. IV. cap. 173.

e) Histor. Natur. lib. VII. cap. 2.

f) Lib. I. 408.

g) Lib. IX. 439 - 445.

De situ *Psyllorum* et *Nasamonum* quaedam superſunt strictim hic attingenda. STRABO *h*) eos a *Cyrenaica* in occidentem reducere et ſub regione *Syrtium* ponere videtur; vtramque tamen gentem non extra *Cyrenaicae* fines, ſed intra eos fuiſſe, PTOLEMAEVS Auctor eſt. Vtrumque non a vero recedit; etiam in *Marmarica* fuerunt ſaltim *Nasamones*, quos diuerſos non eſſe ab Augilis in *Marmarica*, ſiue, vt cum HERODOTO loquamur, in tracto Libyae tumuloſo et ſabuloſo quaerendis, ſupra euicimus . — Quae de *Nasamonum* ſede expoſita colligenti, HERODOTVM idonea ratione niſum ἔθνος πολλον, *numeroſam nationem*, eos lib. IV. cap. 172, apdellaſſe, apparebit.

Mores *Nasamonum* exponit Auctor noſter l. c. Commemoratione in primis digna eſt dandae accipiendaeque fidei conſuetudo apud hanc gentem, quam noſtra adhuc aetate in pacto coniugali ſanciendo inter Algerianos obtinere narratum accepimus *i*).

§. XLIV.

ζ. *Psylli*, *gens extincta*.

Psylli οἱ ψυλλοι, qui ab oriente *Nasamonibus* vicini erant, ab auſtro *Garamantibus ſeptentrionalibus*, (§. XLVI.) maiorem Syrtin accoluiſſe perhibentur, (unde eam Pſyllici ſinus nomine inſigniuit HECATAEVS, teſte STEPHANO B.) quam-

I 3 quam

h) Lib. II. pag. 131. B. et lib. XVII. pag. 838. C.

i) Vid. SHAW Voyages Tom. I. pag. 393.

quam eos et in meridiana *Cyrenaicae* plaga sedes habuisse dubio caret; ipsa autem, quam inhabitabant, terra aquae inops adeoque infelix esse narratur *a*). Verum de omni hac gente parum nobis constat, quippe quae iam HERODOTI aetate extincta erat *b*). Fabulam de infelici *Psyllorum* contra austrum expeditione, narratam ab HERODOTO lib. IV. cap. 173. transscribere animus non est *c*). Vix dubitamus, quin eam in vulgus sparserint *Nasamones*, a quibus *Psyllorum* gens prope internecione sublata dicitur PLINIO Histor. Nat. lib. VIII. cap. I. *Psyllorum* tamen nonnulli seros in annos durarunt *d*). (Conf. §. XLIII.) Sed audiamus ipsum PLINIVM, cuius verba ita habent: *Haec gens* (scil. Psyllorum) *ipsa quidem prope internecione sublata est a Nasamonibus, qui nunc eas tenent sedes: genus tamen hominum ex iis, qui profugerant, aut cum pugnatum est, absuerant, hodieque remanent in paucis.*

§. XLV.

Cyrenaicae tractus amoenus, Irasa, et vrbes.

Superest, vt in *Cyrenaicae* descriptione de amoeno quodam huius prouinciae tractu, tum vero de

a) HRODOT. lib. IV. cap. 173.

b) Vid. HERODOT. l. c.

c) Hanc fabulam ex HERODOTO narrat *Aulus Gellius* Noct. Att. XVI. 11.

d) Conf. HARDVINVS ad PLINII l. c. et LARCHERII Histoire D'HERODOTE Tom. VII, pag. 312.

de eiusdem vrbibus, nulli earum, quas hactenus exposuimus, *Cyrenaicae* gentium ab HERODOTO disertis adscriptis, pauca adiiciamus. Regio illa

Irasa, τα Ἰρασα, HERODOTO dicta, Libyae καλλιςος των χωρων ab eodem vocatur. Cuius regionis, quam Battus, et qui eius potestati suberant, relicta *Aziri*, incoluere, situs satis accurate ex HERODOTI libr. IV. cap. 158. 159. constitui posse videtur. Ex iis enim, quae tradit HERODOTVS l. c. eam inter *Azirin* et *Cyrenen*, adeoque *Cyrenae* eb ortu, *Aziri* ab occidente sitam fuisse facile cognoscitur. Propior tamen, quantum quidem ex Auctore nostro colligere licet, *Aziri* erat, quam *Cyrenae*, et non nisi paucarum horarum iter ab illa dissita. Vt enim prohiberent Libyes, quo minus Batto eiusque sociis καλλιςος των χωρων innotesceret, *Aziri* sub vesperam relicta, Irasa noctu permearunt mox vero *Apollinis fontem*, prope quem considebant Graeci, attigerunt. Hanc de mutata in Libya Batti eiusque sociorum sede narrationem delibauit etiam CALLIMACHVS Hymn. in Apoll. 88. 89.

Vrbes. Ad mare sunt *Tauchira*, *Hesperis*, In mediterraneis *Barce*, *Leucon* et *Cyrene*, in quibus describendis nunc deinceps vorsaturi sumus.

Tauchira, τα Ταυχειρα in Barcaeorum agro sita *a*), STRABONE, PTOLEMAEO et PLINIO ἡ Τευχειρα, *Teuchira* appellatur. Postea *Arsinoe*

 appel-

a) HERODOT. lib. IV. cap. 171.

appellari coepit *b*), tum vero a M. Antonino in Cleopatrae suae fauorem *Cleopatris* vocata est. Nostra aetate diuerso modo nuncupatur oppidum nostrum, *Trukera c*), *Trocare d*), *Trochara e*), *Tochara f*), *Trochata g*).

In promontorio, quod a STRABONE *h*) PSEUDOPENIAS appellatur, e regione promontorii Peloponnesiaci, cui *Ichthys* nomen sito, prope Tritonidem quamdam paludem, diuersam ab ea, de qua infra exponendum nobis erit: et ad Ladonis seu Lathonis fluuii ostium sita erat vrbs, antiquiori aeuo

Hesperis, ἡ Ἑσπερις et *Hesperides*, αἱ Ἑσπεριδες, dicta, cuius ciues

Euesperides, οἱ Ευεσπεριδες *i*) et *Euesperitae*, οἱ Ευεσπεριται *k*) HERODOTO memorati. Ipsa vrbs

b) Vid. STRABO lib. XVII. pag. 836. D. PTOLEMAEVS. lib. IV. 4. pag. 249. PLINIVS Histor. Nat. lib. V. cap. 5.

c) D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 44.

d) MARMOL. Tom. II. pag. 574. *de la* CROIX Tom. II. p. 250. 251.

e) HARDVIN. ad PLINII Hist. Nat. lib. V. cap. 5.

f) SIMLERVS apud WESSELING. in Obferv. ad ANTONINI *Itin.* pag. 67.

g) DAPPER. pag. 298.

h) lib. XVII. pag 836. C.

i) HERODOT. lib. IV. cap. 171.

k) ID. l. c. cap. 198.

vrbs postea sortita est nomen *Berenice l*). Vicina etiam dicitur *famosis Hesperidum hortis m*), quo nomine ager *Hesperidum* propter fertilitatem et fructuum vbertatem insignitus a Cyrenaeis videtur. Nam *Euesperidum terram* bonam esse, adeoque praeter *Cinypem*, Libyae regionem, totius Libyae optimam, certe constat. (Vid. HERODOT. lib. IV. cap. 198.) Inde vero vagantibus Graeciae fabulis, cum quidam alibi *Hesperidum domum* collocarent, hi quidem in Magnesia, illi ad Herculis fretum, alii ad Atlantem, nonnulli in Oceano, factum esse videtur, vt sitae ad Syrtes *Hesperides* Εὐεσπερίδες appellarentur, tamquam *verae Hesperides*, quamquam omnes aeque fabulosae sint, id testantibus APOLLODORO apud STRABONEM, aliisque.

Berenices rudera hodique supersunt, at non ab omnibus eodem nomine vocantur. Aliis enim dicuntur *Bernic n*) seu Bengasi *o*), aliis *Berbic p*), quibusdam *Beric q*).

Vrbes mediterraneae:

Barce, ἡ Βάρκη, Cyrenae ab occasu solis, Tauchiris ab oriente sita, eaque 40. milliar. a

l) PTOLEM. lib. IV. 4. p. 249.

m) Vid. STRABO et PLINIVS locis laudatis.

n) D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 45. *de la* CROIX, Tom. II. pag. 250.

o) Vid. D'ANVILLE l. c.

p) *de la* CROIX, l. c.

q) MARMOL. Tom. II. pag. 574. DAPPER. pag. 298.

Phyco promontorio remota *r*), a fratribus Arcesilai II, qui Batti filius fuit *s*), condita, nomen vero sortita est a Barce regina, si fides habenda SERVIO ad VIRGILII *Aeneid.* IV. 43. supra *Barcen* incoluisse *Auschisas* iam supra vidimus *t*). (§. XLI.) Portum habuit vrbs nostra ad Syrticum mare eo loco, quo insequuta aetate *Ptolemais* condita fuit. Sunt quidem haud pauci inter veteres, qui *Ptolemaidem* antiquitus *Barcen* appellatam fuisse contendant, STRABO *u*), PLINIVS *v*), SERVIVS *w*) aliique. Verum diuersas fuisse vrbes PTOLEMAEVS *x*) nos docet, praecise affirmans, in mediterraneis Cyrenaicae esse *Barcen*, ad mare *Ptolemaidem*. Et SCYLAX *y*) diserte tradit, portum *Cyrenes* a *Barces* portu 500 stadiis, *Barcaeorum* vero *vrbem* a mari 100 stadiis abesse. *Ptolemais* condita est eo loco, quo fuit *Barces portus*, non eo, quo ipsa *Barce vrbs* fuit. *Barce* hodie *Tolometa* vocari perhibetur *z*).

Cete-

r) PLINIVS Hist. Nat. lib. V. cap. 5.

s) HERODOT. lib. IV. cap. 160. Conf. STEPHANVS BYZ. voce Βαρκη Arcesilai fratrum nomina exhibens.

t) HERODOT. l. c. cap. 172.

u) lib. XVII. pag. 837. A.

v) l. c.

w) ad VIRGILII Aeneid. IV. 43.

x) lib. IV. 5. pag. 251. coll. pag. 249.

y) HVDSON. Geogr. Gr. Min. Vol. I. pag. 45.

z) Vid. WESSELING. ad Itinerarium Antonini pag. 67. et D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 44.

Ceterum licet *Barcaei Libyes* essent, adeoque *Cyrenaei.* mirum tamen non est, eos et a *Libybus* et a *Cyrenaeis* distingui ab HERODOTO lib. III. cap. 91. *Libyum* enim nomine dicto loco intelligendi sunt aut quotquot Marmaricam tenebant, aut saltem ii, qui Libycum nomum, quem dicunt, inhabitabant. *Cyrenaeorum* utem et *Barcaeorum* nominibus ciues vrbium *Cyrenes* et *Barces.* dicto loco veniunt.

Haud longe a *Barca* versus orientem erat

Leucon, ὁ Λευκων, regio exigua vel oppidum *a*), HERODOTO lib IV. cap. 160. memoratus, cui proelium, quo Cyrenaeos, duce Arcesilao huius fratres et Libyes superarunt, aliquam nominis famam conciliauit. Proelii eius meminit HERODOTVS l. c.

Caput Cyrenaicae erat

Cyrene, ἡ Κυρηνη *b*), cuius HERODOTVS lib. IV. cap. 156. 164. 170. multisque aliis in locis mentionem iniecit. Dissita erat a mari 11000 passuum, teste PLINIO *c*), penes quem auctoritas sit. De origine huius vrbis multa congessit HERODOTVS lib. IV. cap. 155. sed fabulose; item IVSTI-

a) *Leucon* exigua regio dicitur LARCHERIO Tom. VII. pag. 280 oppidum WESSELINGIO. in *indice Herodoteo.*

b) De *Cyrene* dissertationem scripsit HARDION Memoires de l'Academie des Inscriptions Tom. IV. Add. BOVHIER cap. XII. p. 134 - 150.

c) lib. V. cap. 5.

IVSTINVS lib. XIII. cap. 7. Paucis verbis complectitur STRABO *d*), quaecunque de *Cyrenes* origine tuto satis affirmari possunt: Ἐςι, inquit, (scil. Κυρηνη) Θηραιων κτιςμα, Λακωνικης νησου. Conditorem idem memorat *Battum Theraeum* III. de quo multa HERODOTVS lib. IV. cap. 150. seqq. Ab hoc Batto Cyrenaei CALLIMACHO *e*) Βαττιαδαι, et SILIO ITALICO *f*) *Battiadae* dicuntur. Nuncupata *Cyrene*, si SERVIO *g*) credimus, a regina cognomine. Quae vtrum eadem sit cum *Cyrena*, DIODORO *h*) memorata, an diuersa ab hac, non liquet. Ipsa vrbs nostra aetate non exstat amplius *i*); nonnulla tamen eius rudera hodieque cernuntur, quae diuersa ratione, nunc *Keroan k*), nunc *Curin l*), nunc *Guirina* cet. vocatur.

§. XLVI.

η. *Garamantes septentrionales.*

Pergimus iam ad subiiciendas et describendas reliquas gentes, quae *oram Libyae Septentrionalem* a *Cyrenaica* inde vsque ad *Tritonem fluuium* et

d) Lib. XVII. pag. 837. A.

e) Hymn. in Apoll. vers. 96.

f) Lib II. 61.

g) ad VIRGILII Aeneid. IV. 43.

h) Lib. IV. pag. 280. (p. 195. B. C.)

i) MARMOL. Tom. I. pag. 11. Tom. III. pag. 44.

k) *de* BROSSES ad SALLVSTIVM I. pag. 48.

l) D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 44.

et *Tritonidem paludem* incolere HERODOTO dicuntur. Primo autem loco commemorandi sunt.

Garamantes, οἱ Γαραμάντες, Nasamonibus ad austrum ἐν τῃ θηριώδει, *in regione feris abundante*, habitantes, gens exigua, quae hominum consuetudinem omnino fugere et bellica armatura omni destituta perhibetur *a*). Idem refert Mela I. 8. cui gens nostra *Gamphasantes* audit.

Ad hos *Garamantes* quod attinet, quos caue confundas cum *australibus*, (§. LVI.) iam supra (Vid. Delineatio Opusculi pag. 7. 8. not. a.) commemorauimus, et mirum primo intuitu videri, quod inter maritimas Libya gentes *Garamantes* referat HERODOTVS, et quibus ex causis mirum hoc videri possit debeatque. Ibidem vero iam monuimus, rationem reddi posse satis idoneam, qua induci se passus sit HERODOTVS, vt *Garamantes* inter Libyae gentes, mare accolentes, referret. Haec quaenam sit, tribus verbis exponendum nunc est. Scilicet cum maritimi Libyes ab Aegypto vsque ad Tritonidem paludem habitantes, Nomades essent, (Vid. HERODOT. lib. IV. cap. 181. princ. et cap. 185.) reliquos Libyes, vti nobis quidem videtur, haud dubie simul exponit HERODOTOTVS, qui haud minus, ac illi, nomadicam vitam agebant, quamquam remotiores a mari, *Asbystas*, (lib. IV. cap. 170.) *Gindanes*, (cap. 176.) adeoque *Garamantes*. (cap. 174.)

§. XLVII.

a) HERODOT. lib. IV, cap. 174.

§. XLVII.

9. *Macae a*).

Fines; *Mons*; *Cinyps fluuius et regio.*

Maritima loca, Naſamonibus ab ortu ſolis contermina, tenebant *Macae*, οἱ Μακαι, referente HERODOTO lib. IV. cap. 175.

In hac regione erant

Gratiarum Collis, ὁ χαριτων λοφος, e quo oriuntur fontes Cinypis, in ipſa regione ſyrtica ſitus, a ma-

a) Ex maritimis Libyae gentibus, quarum meminit HERODOTVS, *Syrticam regionem* habitabant *Naſamones*, quos expoſuimus §. XLIII. *Macae*, *Gindanes*, *Lotophagi*, *Machlyes* et *Auſenſes*, iam ordine exponendi. Quae *Syrtica regio* a quibusdam vocari ſolet, ea vulgo ad Africam propriam reuocatur. *Syrticae regionis* diſſertis verbis mentionem HERODOTVS iniecit nullam Maioris autem Syrtis lib. II. cap. 32. 150. et lib. IV. cap. 169. mentio exſtat. Hanc enim intelligendam eſſe, non minorem, facile intelligitur. *Maior Syrtis* nunc *Golfo de Sidra* nominatur. D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III pag. 69.

„*Syrtibus* nomen ex re inditum. Nam duo ſunt Sinus prope in extrema Africa (ſecundum veterem Geographiam) impares magnitudine, pari natura: quorum proxuma terrae praealta ſunt, cetera, vti fors tulit, alta; alia in tempeſtate vadoſa. Nam vbi mare magnum eſſe, et ſaevire ventis coepit, limum, arenamque, et ſaxa ingentia fluctus trahunt; ita facies locorum cum ventis ſimul mutatur *Syrtes* ab tractu nominatae. „ (nimirum a συρω, traho.) SALLVST. *Bello Iugurth*, pag. 125.

a mari 200 ſtadiis remotus, nemoribus frequens perhibetur, licet omnis ea Libyae pars, cuius deſcriptionem dedit HERODOTVS lib. IV. cap. 168 - 174. nuda ſit arboribus. HERODOT. lib. IV. cap. 175.

Per *Macas* 200 ſtadiorum curſu fluit

Cinyps b), ὁ Κινυψ, e *Gratiarum colle* oriundus, HERODOT. l. c. qui STRABONI *c)* et PTOLEMAEO *d)* Κινυφος dicitur, PLINIO *e)* autem *Cinyps.* Quae de *Cinyphi* fontibus PTOLEMAEVS tradit, ad eiusdem nominis fluuium, e Girgiri monte oriundum, referenda ſunt. Hodie *Wadi - Quaham* appellatur *Cinyps* noſter *f)*.

Regionem, quae *Cinype* fluuio irrigatur et ipſam

Cinypem, Κινυπα, eamque vdam fontibus, ſecuram ſiccitatis e vehementi aeſtu oriundae, quoniam in hoc Libyae tractu pluat, (lib. IV. IV. cap. 198.) adeoque οἰκησεχωρον καλλιϛον των Κιβυων HERODOTVS lib. V. cap. 42. appellat. Libyae omnem terram licet minus bonam et felicem, quam et Europae, declaret HERODOTVS, affirmat tamen

b) Hinc *Cinyphii Macae* apud SILIVM ITALICVM III. 275.

c) Lib. XVII. pag. 835. B.

d) Lib. IV. 6. pag. 270.

e) Hiſtor. Natur. lib. V. cap. 4.

f) D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 91. Memoires de l'Academie des Inſcriptions Tom. XXVI. pag. 78.

men tantum abesse vt *Cinyps regio* aeque infecunda sit, ac omnis reliqua Libya, vt potius, si maiorem in modum largus sit terrae prouentus, ter centuplicem prouentum reddat sementis. HERODOT lib. IV. cap. 198.

In hanc Libyae regionem *Dorieus*, *Anaxandridae*, Lacedaemoniorum regis, filius, ob regnum, patre defuncto, non impetratum, iratus colonos deduxit. Inde autem tertio eiectus anno a *Macis*, *Libybus* g), et *Carthaginiensibus*, in Peloponnesum rediit *h*)

XLVIII.

ι. Gindanes.

Ab occidente *Macis* contermini sunt.

Gindanes, οἱ Γινδανες, Libyae tractum, qui est supra oram maritimam, a *Lotophagis* frequentatam, (§. XLIX.) incolentes *a*). Vnde apparet *Gindanes* non ipsos fuisse maritimos *b*). Promiscuos concubitus probabant, de qua re plura ex ipso

g) ὑπο Λιβυων. VALKENARIUS ὑπο Μαχλυων legendum esse iudicat. Vid. eius obseruat. ad HERODOT. lib. V. cap. 42.

h) HERODOT. lib. V. cap. 42.

a) HERODOT. lib. IV. cap. 176. coll. cap. 177. princip.

b) Vid. Delineatio Opusculi nostri pag. 7. 7. not. a.) et §. XLVI.

c) voce Γινδανες.

ipso HERODOTO lib. IV. cap. 176. discenda. Loto victitabant *Gindanes* aeque ac illa gens, quae ab isto cibo nomen sortita est, STEPHANO teste

§. XLIX.

α. *Lotophagi.*

Lotophagi, οἱ Λωτοφαγοι *a*), inhabitare perhibentur oram maritimam, quae est ante regionem a *Gindanibus* frequentatam; pertinebant vero versus occidentem vsque ad *Machlyes b*). Dicti sunt *Lotophagi* a loto, qua vescebantur *c*). Cuius fructus descriptionem aliquam dat HERODOTVS l. c. in quo et vinum ex hoc fructu conficere *Lotophagi*

a) Confudisse quosdam *Lotophagos* cum Machlybus patet e PLINII loco, qui *Hist. Nat. lib. V. cap.* 4. *exstat. In intimosinu*, inquit PLINIVS, *fuit ora Lotophagon, quos quidam Machryas* (h. e. Machlyes; nam varie scribitur hoc nomen ab antiquis auctoribus) *dixere, ad Philaenorum aras.* Cuius confusionis ratio inde petenda. est quod *Machlyes* finitimi erant Lotophagis. Adde, quod *Machlyes* etiam loto vesci dicuntur. HERODOT. lib. IV. cap. 178. Qui vero apud PLINIVM l. c. pro *Machryas* legunt *Alochoas*, hosque de glauci coloris hominibus interpretantur, vehementer, profecto errant.

b) HERODOT. lib. IV. cap. 177. 178.

c) HERODOT. lib. IV. cap. 177.

d) Conf. HOMER. Od. ι. 94. seqq. EVSTATH. pag. 1616. et 1644. edit. Rom. PLINII Hist. Nat. lib. XIII. cap. 7. Add. LARCHERIVS Tom. III. p. 476. 477.

phagi dicuntur *e*). Lotus arbor, (cuius delineationem aeri incisam dat SHAW, n. 270. et *de la* CROIX Tom. I. pag. 81.) eadem est, quae nunc *Seedra* Arabibus dicitur, et cuius magna copia est iu Barbaria et in deserto Barbariae *f*).

§. L.

ιβ Machlyes.

Eorum situs et fines; Fluuius; lacus; Insula.

Machlyes, οἱ Μαχλυες *a*), maritimam oram a *Lotophagis*, h. e. Fere a termino occidentali Syrtis minoris, vsque ad Tritoridem paludem habitabant. Hi quoque loto vesci dicuntur, verum parcius, quam Lotophagi *b*). Erant et in Scythia *Machlyes*, quos caue cum nostris confundas *c*). Pertinebant nostri vsque ad flumen, quod dicitur,

Triton, ὁ Τριτων, teste HERODOTO, cui ποταμος μεγας, et in *Tritonidem lacum* exire dicitur *d*). *Trito-*

e) Vtrum eadem ex loto cibum et vinum confecerint Lotophagi, operose disputant VOSSIVS ad SCYL. pag. 114. Edit. GRONOV. et BOD. A STAPEL in THEOPHRASTI Hist. Plant. lib. IV. cap. 4. p. 327.

f) Vid. SHAW Voyages Tom. I. pag. 292. 293.

a) Varie scribitur huius gentis nomen. Vid. WESSELINGIVS ad HERODOT. lib. IV. cap. 178.

b) HERODOT. lib. IV. cap. 178. 180.

c) Conf. LARCHERIVS Tom. III. p. 216.

d) Lib. IV. cap. 178.

Tritonem fluuium non diuerſum eſſe ab eo, qui noſtra aetate *Gabs* dicitur, eiusque fontes a Gabs, loco maritimo, non niſi trium, quatuorue milliarium itinere abeſſe putat SHAW *e*). Hinc apparet, *Tritonem* eſſe *fluuium exiguum*, nec in *Tritonidem paludem* influere, id quod prorſus recedit ab iis, quae HERODOTVS de natura et curſu huius fluuii memoriae prodidit. Sententia autem a SHAWIO prolata, minime caret fundamento. Montes enim continuos a loco, qui *El Hamma* dicitur, (ſitus eſt hic locus infra *Tritonidem lacum*, nec confundi debet cum eiusdem nominis loco maritimo, qui haud longe a *Gabs* diſtat) vsque ad locum *Maggs*, et hinc ad oram maritimam, vsque ad terram, inſulae *Serbae* (Lotophagitidi) obuerſam porrigi dicit; hosque ſatis probare affirmat, erraſſe et veteres et recentiores Geographos ad vnum omnes, qui curſum iuſto maiorem huic fluuio tribuerunt, eumque multos lacus efficere affirmarunt. Addit, hoc ipſo niſus argumento, nec locum ideo habere poſſe PTOLEMAEI ſententiam, qui *Tritonem* e monte *Vaſaleto* oriundum pronunciat, ſi modo mons *Vaſaletus* ipſi dictus, idem eſt cum hodierno *Vſelet*. Res fere expedita eſt, ſi ſtatuas, HERODOTVM *Tritodinen lacum* cum *minori Syrti* confudiſſe, quae interdum *paludis* ſ. *maris Tritonidis* nomine venit *f*). Iam enim non niſi in epitheto haeremus, quod *Tritoni flunio* tribuit HERODOTVS. Fides tamen habenda videtur SHAWIO, ſollertiſſimo αὐτοπτῃ.

e) Voyages Tom. I. pag. 253.

f) DAPPER pag. 293. 294.

Tritonis lacus, ἡ Τριτωνις λιμνη, PTOLEMAEO perperam forte Τριτωνιτις dictus, ab HERODOTO g) λιμνη μεγαλη, quam influit Triton fluuius, appellatur. *Tritonidem* a flumine Tritone dictam esse primo intuitu vnicuique in oculos incurrit. Testatur idem PLINIVS h), cui aeque ac POMPONIO MELAE i) ab ingenti ambitu laudatur. Pertinet *Tritonis lacus* ab oriente in occidentem longitudine viginti milliarium, sex fere latitudine k). Superior eius pars, teste PTOLEMAEO. appellatur *Libya*, media *Pallas*, inferior *Tritonis*; nunc vero superior dicitur *el-Lowdeah*, inferior *Pharaoune*, referente SHAWIO, cui accuratam paludis nostrae descriptionem debemus l).

In *Tritonide lacu* Auctori nostro m) sita esse perhibetur

Phla ἡ Φλα insula. In eodem lacu insulam ponunt DIODORVS n), et STRABO o), qui et *Veneris templum* in ea esse narrat. Neuter quidem insulae

h) Hist. Nat. lib. V. cap. 4. Verba eius haec sunt: *non procul a Continente palus vasta omnem Tritonem ab eo accepit, Pallantias Callimacho dicta, et citra minorem Syrtin esse dicta: a multis vero inter duas Syrtes.*

i) Lib. I. cap. 7. *Super hunc* (sinum Syrtis minoris) inquit, *ingens palus amnem Tritona recipit, ipsa Tritonis.*

k) SHAW Voyages Tom. I. pag. 274.

l) Id. l. c. pag. 274. 275. 297.

m) Lib. IV. cap. 178.

n) Lib. III. pag. 202. (pag. 141. B.)

o) Lib. XVII. pag. 836. D.

ſulae nomen profiteri deprehenditur; dubium tamen non eſt, quin vterque inſulam *Phla* innuat; ſiquidem non niſi vna inſula in iſto lacu fuiſſe narratur. Vniuerſe autem de hac inſula teneamus, eiusdem nominis memoriam non niſi HERODOTO nos debere, et, qui ex hoc illud ſumſit, STEPHANO BYZANTINO, confundente inſulam noſtram cum *Phila* inſula, quae fuit in Aethiopia haud longe ab Aegypti termino auſtrali.

Palmis refertam eſſe hanc inſulam e SHAWIO *p*) diſcimus, qui et narrationem de earum in hac inſula origine ſubiicit.

LI.

ιγ Auſenſes.

Eorum ſitus et fines.

Machlybus finitimi dicuntur HERODOTO *Auſenſes*, οἱ Αὐσεις, Tritonidem paludem ab occidente accolentes, ita vt inter vtramque gentem fluuius Triton fluat. Haec HERODOTVS lib. IV. cap. 180. Verum hic relegenda ſunt, quae de Tritone fluuio obſeruata ſunt paragrapho ſuperiori.

§ LII.

2. Tractus Libyae belluoſus.

Hactenus de tractu Libyae maritimo orientali. Supra eum commemoratur HERODOTO *Tractus bel-*

p) SHAW Tom. I. pag. 274.

belluosus, (Vid. supra Delineatio Opusculi I. 2. pag. 8.) ab hominibus non habitatus, quoniam feris maiorem in modum abundabat. Exiguam tamen eius partem tenuisse GARAMANTES ex HERODOTI lib. IV. cap. 174. apparet.

§. LIII.

3. *Tractus tumulosus et sabulosus.*

Iam ad interiora nos ducit HERODOTVS, et ea, quae sunt supra *tractum Libyae belluosum* h. e. *supercilium illud sabulosum*, *quod a Thebis Aegyptiis usque ad Herculis columnas*, *quas dicunt* (HERODOT. lib. IV. cap. 181.) *adeoque extra illas* (cap. 185.) *porrigitur*, describit. Cuius quidem tractus vniuersalem descriptionem cum iam supra exhibuerimus, (Vid. Delineat. Opusc. I. 3. pag. 8. 9.) eam hic nolumus repetere. Iam vero de singulis collibus, qui in eodem HERODOTO memorantur, deque eorum incolis fusius expositurі sumus.

§. LIV.

α) *Ammonii in colle primo. Solis fons,*

Primi a Thebis decem dierum itinere *a*) in *tractu sabuloso et tumuloso*, Auctore nostro teste *b*), habi-

a) Ita fere et PLINIVS Hist. Nat. lib. V. cap. 9. Illi enim l. c. Ammonis oraculum a Memphi duodecim dierum iter abesse dicitur.

b) Lib. IV. cap. 181.

habitant *Ammonii*, οἱ Ἀμμώνιοι *c*), qui ab oraculo Iouis, cui *Ammun*, ὁ Ἀμμουν *d*), nomen apud Aegyptios *e*), appellati ſunt. BOCHARTVS *f*) *Ammoniorum* nomen a Chamo, Noachi filio, deducit, quem a patre in Africae ſteriles arenas ablegatum, ibique per multa ſecula ſub nomine Iouis Ham ſine Hammonis g) cultum eſſe docere conatur. Quod tamen extremo quaſi digito attigiſſe ſufficiat, ſiquidem talia nimis dubia ut incerta ſunt.

Ammonios ab Aegyptiis et Aethiopibus originem ſuam trahere Auctor eſt HERODOTVS lib. II. cap. 42. Vtrum vero populoſa gens fuerint *Ammonii*, an non? non omnino liquet; eos tamen regi paruiſſe et bella contra alias nationes populosque geſſiſſe ex HERODOTI lib. II. cap. 32. aliisque locis perſpicitur. Rudera *templi* Iouis

c) *Ammoni* ſaepius memorati HERODOTO v. c. lib. II. cap. 32. lib. III. cap. 17.

d) De Ioue Hammone diſſertationem ſcripſit AEGIDIVS STRAVCHIVS, qua probare tentat, Hammonem diuerſum non eſſe a Chamo, Noachi filio.

e) Vid. HERODOT. lib. II. cap. 42.

f) Phaleg lib. I. cap. 1. §. 14. pag. 5. D.

g) Ammonis nomen notiſſimum fuiſſe in Arabia et in omni Africa doceant Arabiae fluuius Ammon, (PLIN. Hiſt. Nat. lib VI. cap. 28.) Ammonium promontorium, (PTOLEM. lib. IV. cap. 7.) Ammonii populi, (PLIN. l. c.) AMMONIS vrbs ad Cinyphum fluuium in Africa propria: (PTOLEM. lib. IV. cap. 3.) Ammoniaca vrbs in Marmarica, quae et Paraetonium, (STRABO lib. XVII.) Ammonis delubrum in inſula Meroe (PNIN. lib. VI. cap. 29). Africa etiam omnis ab Ammoniaca regione, HERODOTO memorata, et oraculo, toto terrarum orbe celeberrimo *Ammonia* dicta eſt.

uis Ammoni, de quo vide HERODOT. lib. II. cap. 42. coll. lib. IV. cap. 181. nunc superesse referunt peregrini, Meccam euntes, et vocant locum *Hesach-bir* a mole lapidum *h*). Ipsius autem oraculi antiqui origines exponit HERODOTVS lib. II. cap. 54. seqq *i*).

Ammonios, quos ad Marmaricam reuocandos esse dubio caret, POMPONIVS MELA *k*) vna cum *Solis fonte*, qui Ammoniorum erat, in Cyrenaica prouincia ponit; improprie tamen Cyrenaicam ad Catabathmum vsque extendit. LVCANVM tacemus; qui nunc Syrtibus finitimum dicit *Ammonem l*), nunc Garamantibus *m*).

Vrbs Ammon HERODOTO praeterita. Nec sane est, quod mireris, Auctorem nostrum istam vrbem, siue τας ἐπικαλουμενας Αμμωνος πολεις, *ab Ammone dictas vrbes*, vti dixit DIODORVS *n*), silentio praetermisisse. Hinc enim diei iter aberat lucus et templum, Ammoni sacrum *o*), de quo loquitur HERODOTVS. Vrbis sane mentionem iniecisset, si finitimum illi fuisset Ammonis templum. Regionis, quae templo isti contermina erat, descriptionem dedit HERODOTVS nullam, exceptis iis

h) Vid GRAMMAYE Africa illustrata pag. 10.

i) Cui iungendus Is. VOSSIVS ad Melae I. 8. pag. 32. seqq. situm templi Ammonis exponens.

k) Lib. I. cap. 8.

l) Lib. X. 38.

m) Lib. IX. 511 - 514.

n) Lib. XVII. pag. 527. (pag. 588. D.)

o) DIODOR. l. c.

iis, quae e *solis fontis* descriptione, de quo mox dicturi sumus, timide coniici possunt. Plura occurrunt apud DIODORVM l. c. Narrat autem *Scriptor Siculus*. arenas vastas et siticulosas illam regionem includere, omni humaniori cultu destitutas, ipsam autem regionem ad quinquaginta stadia tam in latitudinem, quam in longitudinem porrectam, multis aquis manantibus irrigari, arborumque omni genere, in primis frugiferentibus, refertam esse. Addit, *Ammonios*, (quo nomine sacri nemoris accolae intelligendi sunt) vicatim habitare circa ακροπολιν τριπλοις ωχυρωμενην τοις τειχεσι, h. e. *arcem triplici munitione firmatam*.

Extra hanc ακροπολιν ponitur a *Scriptore Siculo*.

Solis fons, ἡ κρηνη Ηλιου; quem prope Ammonios esse HERODOTVS tradit simpliciter *p*). Hicce fons, referente HERODOTO, sub diluculum tepet, tempore fori repleti (h. e. die progrediente et quidem pro horarum succedentium ratione, DIODOR. lib. XVII. pag. 528. (p. 589. B.) frigescit, sub meridiem valde frigidus est. Declinante autem in vesperam die frigus rimittitur ad occasum vsque solis, mox tepescit, tunc magis atque magis feruescens media nocte exaestuat; denique post mediam noctem ad auroram vsque refrigescit. Ita fere Herodotus de *Solis fonte*, certis diei horis mirabiliter se variante *q*).

p) Lib. IV. cap. 181.

q) Ex illis, qui de mirabili hoc *Solis* apud Ammonios *fonte* egerunt, HERODOTVM sequuti videntur

§. LV.

β) *Augilae in colle secundo.*

Ab Ammoniis decem dierum iter (versus occidentem) *alter collis salinus distat*, Ammonio similis. Ibidem aqua fontana memoratur hominibus circumhabitantibus. Celebrata etiam bona dactylorum copia *a*), qua referta est, regio. Quarum colligendarum gratia hodieque in hanc regionem iter faciunt Africani quidam in primis Arabum, Libyam peruagantium ii, qui Lebetes vocantur. Vid MARMOL. Vom. III. pag. 53.

Quod ad situm Augilae attinet. (hoc nomine insignitur collis iste) ea LEONI AFRICANO a Nilo in quadringentesimo quinquagesimo *milliario* distare, sita autem eidem perhibetur ea via publica, quae e Mauritania per Libyae desertum in Aegyptum ducit *b*). Verum necesse est, vt eiusmodi milliaria intelligamus, quae conueniant cum ducentis milliariis, quibus Augila a Nilo distare dicitur MARMOLIO, LEONEM sequenti, et cum vigenti dierum itinere, quo teste HERODOTO a Memphi *Augila* abest.

Cete-

dentur ARRIANVS lib. III. cap. 4. CVRTIVS lib. IV. cap. 7. et MELA lib. I. cap. 8. DIODORVS quoque lib. XVII. pag. 528. (p. 589. B.) non nisi quoad verba ab HERODOTO recedit.

a) HERODOT. lib. IV. cap. 182. coll. cap- 172.

b) Vid. LEO AFRIC. p. 633. 634. POMPONIVS MELA *Augilas* occidenti propiores pronunciat, quam

Ceterum inter omnes Libyae regiones, antiquis scriptoribus graecis memoratas, vna *Augila*, eaque stricte sic dicta *c*), eodem nomine nostro adhuc aeuo insignitur, quo antiquitus vocabatur *d*).

§. LVI.

γ. *Garamantes australes in colle tertio.*

Ab Augilis decem dierum itinere *a*) versus occasum faciundo adsunt

Garamantes, οἱ Γαραμαντες, tertium salis collem, palmis et aqua fontana abundantem inhabitantes. Perhibentur autem *australes* hi *Garamantes* gens esse valde numerosa, agro colendo victum quaerens. Verum rapto quoque vixisse eos tantum non disertis verbis affirmat Herodotus; hoc tamen satis indicat dum eos Troglodytas Aethi-

quam Garamantes. Nam lib. I. cap. 4. *primos* inquit, *ab oriente Garamantes, post Augilas et Troglodytas, et vltimos ad occasum Atlantes audimus*. Verum haec de *Augilarum* situ relatio consentanea non est Herodoto. De situ *Augilarum* vid. et Plinii Hist. Nat. lib. V. cap. 4. Addatur Dapper. pag. 323.

c) Augilorum nomine sensu latiori sumto omnem significant regionem desertam, quae ab Augilis stricte sic dictis vsque ad Nilum porrigitur. Quae omnis regio nostra aetate inhabitatur ab Arabibus. qui Lebetes dicuntur. Marmol Tom. III. pag. 53. *de la* Croix Tom. II. p. 341.

d) Aid. Marmol. l. c. *de la* Croix Tom. II. pag. 254. p. 340. seqq. Leo Afric. p. 634. 636.

a) Garamantes 12 dierum itinere abesse ab Augilis Plinius refert Hist. Nat. lib. V. cap. 4.

thiopes quadrigis venari ſeu perſequi tradit. Ab his *Garamantibus* ad Lotophagos triginta dierum itinere peruenire licet *b*).

Regionis a gente noſtra inhabitatae longitudo verſus orientem iter facienti circiter 1000 ſtadia, latitudo 300, aut paullo plura, quantum quidem cognitum *c*).

De *bubus retro paſcentibus* (ὀπισθονόμοις), qui inter *auſtrales Garamantes* fuerunt, HERODOTO lib. IV. cap. 183. et ex eo MELAE lib. I. cap. 8. item PLINIO Hiſtor. Nat. lib. VIII. cap. 45. et ARISTOTELI Hiſt. Animal. lib. VI. cap. 21. memoratis, vide IS. VOSSIVM ad MELAE loc. cet, pag. 41. ſeqq.

§. LVII.

δ) *Atrantes in quarto colle.*

A Garamantibus rurſus itinere decem dierum verſus occidentem *quartus* eſt *collis ſalinus* et aqua circumhabitantibus hominibus, quibus propria nomina nulla ſunt. Vocantur autem *Atrantes*, οἱ Ἀτραντες. Vid. HERODOT. lib. IV. cap. 184.

Verum hic prolixius de *Atrantum* nomine exponendum nobis eſt. In Codd. legitur Ἀτλαντες, vti notum eſt omnibus. At haud facile aliquis induci poterit, vt hanc lectionem genuinam eſſe et ab

b) HERODOT. lib. IV. cap. 183.

c) STRABO lib. XVII. pag. 839. A.

ab Herodoto profectam existimet. Non enim credibile videtur, Libyes hos, qui quartum regionis tumulosi et sabulosi collem tenebant, quibusque propria nomina non erant, eodem nomine fuisse insignitos, quo decem ab his dierum itinere versus occidentem distantes a monte Atlante appellabantur. Nec rem illustrant Plinius Hist. Nat. lib. V. cap §. et Pomponius Mela, scriptores Herpdoto multis seculis iuniores, quos ea, quae Herodotus de duabus gentibus decem dierum iter distantibus tradidit lib. IV. cap. 184. ad vnos *Atlantes* transtulisse videmus. Verba Melae, quae huc spectant, lib. I. cap. 8. occurrunt. Sunt autem haec: *Ex his, qui vltra deserta esse memorantur, Atlantes solem exsecrantur et dum oritur, et dum occidit, vt ipsis agrisque pestiferum. Nomina singuli non habent*: (Hucusque dicta de *trantibus*, vti haud dubie legendum, affirmat Herodotus l. c.; quae subiicit Mela de iis pronunciat Auctor noster, qui ab Atlante monte *Atlantes* dicti sunt) *non vescuntur animalibus, neque illis in quiete; qualia ceteris mortalibus visere datur.*

Verisimillima videtur coniectura Salmasii in Solinum pag. 410. Valkenario, Wesselingio, Larcherio (Tom. III. pag. 483.) aliisque viris eruditis probata, vetustissimum mendum in Herodoto haesisse iudicantis, corrigendumque Ἀτραντες, atque hos esse, qui Ἀταραντες Rhiano dicuntur et perperam Ἀφαραντες apud Stobaeum et Nicolaum Damascenum pag. 521. Nec in alia sententia fuisse videtur celeberrimus Isaac. Vossius, qui *Atlantes* Melae me-

memoratos *Atarantes* appellat. Videat. VOSSIVS ad MELA locum laudatum.

§. LVIII.

a) *Atlantes in colle quinto. Mons Atlas*

Supereſt, vt in ſupercilii tumuloſi et ſabuloſi deſcriptione de *Atlantibus* exponamus, quorum collem decem eierum iter ab *Atrantibus* diſſitum eſſe HERODOTVS refert l. c. Addit, aquam ex eo emitti, ipſos autem homines, collem incolentes, a monte finitimo *Atlantes* dictos; animalibus veſci, et inſomnia cernere negat.

Prope hunc collem ponitur ab HERODOTO

Atlas mons, quem adeo celſum perhibet, vt eius cacumen cerni nequeat, quoniam nubes nec aeſtate nec hieme eum relinquant. HERODOT. lib. IV. cap. 184. Ab indigenis coeli columna creditur, (HERODOT. l. c.) quod idem iam ab anti-

a) Ab his *Atlantibus*, quos animalibus veſci et inſomnia cernere negat HERODOTVS diuerſi omnino ſunt, ſi fuerunt vmquam, *Atlantei*, οἱ Ἀτλαντειοι, quos DIODORVS tamquam humaniſſimos et feliciſſimos deſcribit lib. III. pag. 187. (p. 131. D.) quo in loco eos omnium iſtis in locis mitiſſimos eſſe, et terram felicem vrbesque magnas habitare affirmat. Cui loco iungendus alius, qui lib. III. pag. 189. (p. 132. D.) exſtat, in quo Oceani accolae, felicem terram tenere et hoſpitalitate omnes finitimos ſuperare dicuntur. Dubitatur autem, nec immerito, an hi Atlantei vſpiam fuerint.

antiquissima inde aetate fama vulgatum fuisse ex HOMERI *Odyss.* α. 52 - 54. intelligitur. *Atlantem* etiam extra Herculis columnas porrigi indicat HERODOTVS lib. IV. cap. 185.

Ad finem perducta de *Atlantibus* relatione, ad hos vsque se posse quidem eorum nomina recensere, qui supercilium sabulosum incolunt, post hos non amplius, HERODOTVS lib. IV. cap. 185. profitetur, vnde, si puid videmus, intelligitur, innotuisse HERODOTO et, supercilium nostrum vltra *Atlantes* adhuc porrigi, et, esse adhuc alias gentes, Libyam vltra *Atlantes* inhabitantes.

§. LIX.

4. *Libya vltra supercilium sabulosum.*

Paucissima sunt, quae de *Libya vltra supercilium sabulosum* memoriae HERODOTVS prodidit, eaque a nobis iam supra exposita. Vid. Delineat Npusc. I. 4. pag. 10.

II. DESCRIPTIO ORAE LIBYAE MARITIMAE OCCIDENTALIS, MARI MEDITERRANEO OBVERSAE.

§. LX.

1. *Maxyes.*

Veuimus nunc HFRODOTVM ducem sequentes ad describendam *Libyae oram maritimam, mari mediterraneo obuersam, qune a Tritone fluuio et Tritonide pvlude versus occidentem porrigitur*, h. e. ad

e. ad eos Libyes, qui aratores esse et domos possidere dicuntur.

Horum autem primi, quos commemorauit antiquissimus Libyae Geographus, sunt

Maxyes, οἱ Μαξυες, Ausenses ab oriente contingentes, quorum regio montosa perhibetur, ferisque repleta. HERODOT. lib. IV. cap. 191. Subiicit HERODOTVS l. c. *Maxyes* originem suam a Troianis deducere, dextram capitis partem comatam habere, alteram vero tonsam, et omne corpus minio tinctum. Verum haec monuisse sufficiat.

§. LXI.

2. *Zaueces.*

Sequitur vt commemoremus *Zaueces* οἱ Ζαυεκες, seu *Zabeces*, qui inter *Maxyes* et *Byzantes*, de quibus § LXII. exposituri sumus, incolebant. Vid. HERODOT. lib. IV. cap. 193. coll. cap. 194. *Zaueces* gentem fuisse bellicosam haec HERODOTI verba docent et declarant: Τοισι αἱ γυναικες ἡνιοχευσι τα ἁρματα ἐς τον πολεμον.

§. LXII.

3. *Byzantes; Insula Cyraunis.*

A *Zauecibus* versus septentrionem vsque ad oram maris mediterranei, *Cercinae insulae* (quam non diuersam esse ab ea, quae apud Auctorem nostrum *Cyraunis* nomine venit, mox docebimus) obuer-

obuersam habitasse *Byzantes*, οἱ Βυζαντες *a*), partim ex HERODOT lib. IV. cap. 194. coll. cap. 193. partim e cap. 195. eiusdem libri satis apparet. Quousque autem *Byzantium terra* a regione Cercinae insulae obuersa in caurum pertinuerit non omnino liquet. PLINIVS *b*) *appellatur*, inquit, *regio* 250,000 *passuum per circuitum*; et STRABO *c*) *Byzacios*, Βυζακιους, (sic ipsi *Byzantes Herodotei* dicuntur, *usque ad regionem Carthaginensem* habitare tradit. — Regio nostra, antiquis scriptoribus etiam *Emporia* dicta, tantae fertilitatis esse perhibetur, vt centesimam frugem agricolis foenus reddat *d*). Apum cura apud *Byzantes* maxima erat;

a) Sic nostra quidem sententia omnino legendum apud HERODOTVM, non, vt vulgo legitur, Γυζαντες, aut Ζυγαντες, quod pessime. Erroris quidem reum declarat STEPHANVM BYZANTINVM, voce Βυζαντες scribentem παρ' Ἡροδοτῳ δε κακως δια του γ Γυζαντες, vir longe celeberrimus et doctissimus, P. WESSELINGIVS ad HERODOTI lib. IV. cap. 194. affirmans, longe hinc (hoc est, ab ea gente, quam HERODOTVM indicare putat) distare Afros Byzantes et Byzacium infra Carthaginem Syrtibus affines. Verum hoc loco audiendus non est Vir doctissimus. Hi enim ipsi apud Herodotum intelligendi sunt, id qnod maxime e Cercinae insulae situ apparet, quam iuxta Byzantes ponit HERODOTVS lib. IV. cap. 195. princ. coll. cap. 194.

b) Histor. Natur. lib. V. cap. 3.

c) Lib. II. pag. 131. B.

d) LIVIVS lib. XXXIV. cap. 62. coll. lib. XXIX. cap. 25. PLINIVS l. c.

erat; montes autem, quos accolunt, simiis, quibus ipsis vescuntur incolae, abundare dicuntur *e*).

Iuxta *Byzantes f*), referentibus Carthaginiensibus, sita est

Cyraunis, ἡ Κυραυνις, insula, aliis ἡ Κυραυις dicta, oleis vitibusque referta, longitudine ducentorum stadiorum, admodum vero angusta, in quam transiri potest e continenti, cum qua ponte coniuncta erat, teste PTOLEMAEO. In hac insula lacus memoratur, e cuius limo virgines indigenarum volucrum pennis pice illitis ramenta auri referunt g). His, quae a Carthaginiensibus acceperat, statim subiicit HERODOTVS, se, an vera sint, ignorare, sed referre tantum, quae ipse *narrata* accepisset. Iam vero in oculos incurrat vnicuique necesse est, Auctorem nostrum ista addidisse non propter insulam ipsam, sed propter picis e lacu isto colligendae modo. Quem tamen vt neget aut dubium faciat tantum abest, vt potius ex picis e lacu Zacynthi insulae colligendae modo, quem ipse experientia edoctus cognouerat *h*), colligat, non a vero recedere, quae Carthaginienses de lacu *Cyraunis* insulae narrare solebant *i*).

Quod

e) HERODOT. lib. IV. cap. 195. Vid. et APOLL. DYSCOLI historia commentitia cap. 38.

f) HERODOT, lib. IV. cap. 195. coll. cap. 194.

g) HERODOT. lib. IV. cap. 195.

h) Zacynthi lacus miraculi mentionem faciunt praeter HERODOTVM ANTIGONVS CARYSTIVS cap. 169. et VITRVVIVS lib. VIII. cap. 3.

i) Vid. HERODOT. l. c.

Quod reliquum est, quin HERODOTVS *Cyraunis* insulae nomine eam iudicet insulam, quae vulgo *Cercina* siue *Cercinna* (ἡ Κερκιννα, STRAB.) appellatur, nulli dubitamus. Quod quidem facile colligitur e mensura longitudinis huius insulae, eiusque latitudinis, quam eamdem tradunt HERODOTVS et PLINIVS *k*). Ducenta enim stadia, quae *Cyraunis* in longitudinem porrigi HERODOTO dicitur, conueniunt cum viginti quinque millibus passuum, quantam *Cercinae* longitudinem esse PLINIVS auctor est. Erroris autem reus declarandus est PLINIVS, soli *Cercinnae* istam longitudinem tribuens. *Cercinnae*, quae nostro aeuo *Gameleria* appellatur, olim perparua insula *Cercinnitis* (hod. *Querqueni* seu *Cherchent*) ponte iungebatur *l*), quae insulae iunctae istam longitudinem efficiunt. Fretum, quod vtramque insulam interfluit, fossa potius, quam fretum dicendum est et omnino errant auctores quidam, qui illud quinque passuum millibus patere affirmant. De *Cercinna* insula lege et DIODORI SICVLI lib. V. pag. 294. (pag. 204. D.) *m*), quem locum transcribere nolumus. Monemus tamen, DIODORVM *Cercinnam* confudisse cum *Cerne* insula, quae fuit in mari Atlantico.

L 2 Ha-

k) Histor. Natural. lib. V. cap. 7.

l) PLINIVS l. c.

m) SANVTVS, teste DAPPERO pag. 299. putat non solum insulas *Gameleriam* et *Querqueni* cohaesisse, sed etiam duas insulas, quae *Kumilier* dicuntur, ita vt quatuor hae olim vna fuerint, eademque insula, quae antiquis scriptoribus *Cyraunis* dicitur.

Hactenus de populis, Libyae orae maritimae, mari mediterraneo obuersae, partem occidentalem habitantibus. Colligenti appareat necesse est, nos non eorum sententiae subcribere, qui HERODOTI loco lib. II. cap. 32. nisi affirmant, *Maxyes*, *Zaueces* et *Byzantes*, (aut quoque demum modo hanc gentem appellaueris, *Gyzantes* vel *Zygantes*), omnem tenuisse oram Libyae maritimam, quae a Tritone fluuio et Tritonide palude vsque ad Herculis columnas porrigitur. Concedimus quidem, probe innotuisse HERODOTO, varias gentes illam quam diximus, oram Libyae maritimam omnem frequentasse. Sed quidni statuamus, HERODOTVM tantum de *Maxyibus*, *Zavecibus* et *Byzantibus* non nihil narratum a Carthaginiensibus accepisse? Nonne ipse Auctor noster his verbis, quae lib. IV. cap. 197. princip. exstant: ουτοι μεν εισι τους ἡμεις ἐχομεν Λιβυων ὀνομασαι indicare videtur, istam Libyae oram ab aliis adhuc gentibus habitari? Nonne e *Cyrauni*s insulae situ, quae, si quid videmus, nulla alia esse potest, nisi *Cercinnae*, idem intelligitur? Quaerentibus autem, cur de iis gentibus, quae a Carthagine versus occidentem incolebant, nihil a Carthaginiensibus narratum acceperit HERODOTVS, respondeat STRABO, lib. XVII. pag. 802. affirmans Καρχηδονιους κατα ποντουν, ει τις των ξενων εις Σαρδω παραπλευσειεν, ἠ επι στηλας, *Carthaginienses* (nimirum aliis gentibus mercaturam facientibus male cupientes) *demergere peregrinos, qui in Sardiniam, vel in Herculis columnas nauigant.*

Nemini equidem obtrudimus hanc nostram qualemcunque sententiam, hactenus inauditam, quantum

tum ſcimus; ſimul tamen, vt eam non plane reiiciant Viri docti, quorum iudicio vt omnem libellum, ſic hanc quoque ſententiam ſubiicimus, modeſte rogamus.

§. LXIII.

De Carthagine nonnulla.

Iam quae in ora Libyae maritima, quam deſcribimus, HERODOTO duce commemoranda reſtant, tribus verbis ſubiiciamus. Primo autem loco de *Carthagine* exponendum, quae vrbs Graecis ſcriptoribus ἡ Καρχηδων dicitur, eius autem ciues οἱ Καρχηδωνιοι appellantur. Vtrumque nomen ſaepius in HERODOTO occurrit, v. c. lib. III. cap. 17. 19; praeterea pauca ſunt, quae cum de vrbe, tum de ciuibns eius memoriae prodidit HERODOTVS. Appellat tamen *Carthaginienſes* et ipſe *liberos Phoenicum*, quod epitheton quid ſibi velit facile perſpicitur. Scilicet e Tyro, Phoenices vrbe, in Carthaginem colonia deducta perhibetur. Ipſum *Carthaginis* nomen Phoenicium fuit, ſed a Romanis corruptum. Poenis enim dicitur *Carthada*, hoc eſt, *noua ciuitas.* Videat. BOCHART Phaleg lib. IV. cap. 32. pag. 332. B.

Sita eſt *Carthago* in peninſula quadam, cui ambitus eſt 360. ſtadiorum; in media vrbe *Byrſa* arx, in loco arduo ſita, qui circumcirca habitatur. Ita quidem in vniuerſum STRABO lib. XVII. pag. 832. C. de ſitu vrbis noſtrae. Verum plura de *Carthagine* addere animus non eſt. Nam vt

SALLVSTII (*Bell. Iugurth.* p. 78.) verbis vtamur, de Carthagine ſilere melius putamus, quam pauca dicere.

§. LXIV.

Columnae Herculis.

Omnem oram Libyae maritimam, quae e *Carthagine* verſus occidentem porrigitur, vsque ad *Columnas Herculis*, quas vocant, HERODOTVS quantum nos quidem videmus *a*), ſilentio praetermiſit. Harum vero nonnunquam iniecta eſt mentio *b*). Sed quae de his columnis fama vulgauit tacemus, quippe quae et notiſſima ſunt, et ab hac commentatione aliena. Columna Libyae antiquis ſcriptoribus dicitur *Abyla*, Hiſpanica *Calpe* *c*).

LXV.

Locus anonymus extra Columnas Herculis

Extra Herculis Columnas ex relatione Carthaginienſium HERODOTO memoratur *locus quidam*, cuius nomen ignoramus, ab iſta gente mercaturae cauſſa nauibus adiri ſolitus. HERODOT. lib. IV. cap. 196. De mercium permutandarum conſuetudine eiusque ratione inter *Carthaginienſes* et *loci* illius *anonymi* incolas ſine ſermone ſed fidei plena, exponit HERODOTVS l. c. Quae cui conferre pla-

a) Relegenda ſunt, quae §. LXII. ſubiecimus.

b) Lib. I. cap. 202. lib. IV. cap. 42. 43. 196.

c) PONPON. MELA lib. II. cap. 6.

placeat cum iis, quae de hac mercium permutandarum consuetudine nondum exoleta Nigrites inter et Mauros nobis tradidit sollertissimus SHAW (*Voyages* Tom. I. pag. 392. 393.) apparebit, locum illum, cuius nomen Auctor noster non profitetur, haud dubie eumdem esse, quem nunc *Segambiam* dicimus.

§. LXVI.

De promontorio Soloente.

Saloentem HERODOTVS lib. II. cap. 32. et lib. IV. cap. 43. promontorium Libyae eiusque versus occidentem terminum appellat. Quod posterius falsum esse constat, siue promontorium, nostra aetate *Cantin* dictum, siue *Ampelusium* intelligas. De promontorio *Ampelusia* cogitare nos quasi cogunt ea, quae apud HERODOTVM lib. IV. cap. 43. leguntur. Verba, quae innuimus, haec sunt: ὁ Σατασπης ἀπικομενος ἐς Αἰγυπτον, και λαβων νεα τε και ναυτας παρα τουτεων, ἐπλει παρα Ἡρακληΐας ςηλας· διεκπλωσας δε, και καμψας το ἀκρωτηριον της Λιβυης, τῳ οὐνομα Σολοεις ἐςι, ἐπλεε προς μεσαμβριην, h. e. *Satasspes in Aegyptum abiit, sumtaque illic naue ac nautis nauigauit ad columnas Herculeas: quibus transmissis, flectens Africae promontorium, cui nomen Solois, in meridiem cursum tenebat.* Quae omnia dici non potest, quam bene quadrent in promontorium, quod graeco idiomate *Ampelusia*, punica vero lingua *Cotes* nuncupatur. Aperte enim significare videtur HERODOTVS Libyae promontorium, quod primum excipit Herculis columnas. *In eadem sententia fuit Vir qui-

dam doctus, nescio quis? qui ISAACO VOSSIO, Viro erudito, ob eamdem male vapulat. Ita enim clarissimus VOSSIVS ad POMPON. MELAE lib. I. cap. 5, 5. quo in loco MELA *Ampelusiae* meminit: *Valde errat Vir quidem doctus, qui Soloenta vel Syloenta ex Herodoto hic locum habere putat. Abest illud hinc quam longissime.* Vtinam nos docuisset VOSSIVS *Soloentis* situm, et perspicuum nobis fecisset, ex adscripto HERODOTI loco non sequi, eum *Soloentis promontorii* nomine *Ampelusiam* significasse. Qui minus seruiliter illum HERODOTI locum intrrpretari mauult, quam interpretationem admitti posse non negamus, adstipuletur vulgari sententiae, secundum quam Auctor noster promontorium *Cantin* significasse dicitur *a*), quod nunc *Ras - el - Hudik* vocatur *b*). Plane vero audiendus non est DAPPERVS (pag. 7. 6.) qui *Soloentis* nomine promontorium bonae spei forte intelligendum esse coniicit.

§. LXVII.

Breuis relatio de generali, quae nostra aetate obtinet, partis Libyae hucusque descriptae diuisione.

Perducta ad finem partis melioris *Libyae Herodoteae* descriptione, comperationem antiquae eius diuisionis cum hodierna paucis verbis snbiungemus.

Om-

a) D'ANVILLE Geogr. Anc. Abr. Tom. III. pag. 114. LARCHER. Tom. VII. pag. 342. HORST. pag. 6. 7.

b) HORST. pag. 97.

Omnis Libyae pars, cuius descriptionem Herodoto duce, hucusque exhibuimus, hodie *Barbariae* appellatur. quo nomine venire totum Africae tractum ab Aegypto ad fretum Gaditanum, qui mari mediterraneo, Atlante monte Libyaeque desertis concluditur, et quo regna *Maroccae*, *Fessae*, *Algerae*, *Tuneti* et *Tripolis* continentur, notum est. Gentes Libyae maritimae, quas exposuimus, non nisi eam regionem tenebant, qua hodie regna *Tuneti* et *Tripolis* constituuntur. *Carthago* enim antiqua in *Tuneto* vltima Libyae vrbs est versus occasum, cuius in orae Libyae maritimae descriptione meminit Herodotus. Quae vero a *Carthagine* versus occasum sita est orae Libyae maritimae pars, Herodoto non innotuit, (Conf. § LXII.) si a Columna Herculis Libyca recesseris, et loco anonymo, extra eam sito, promontorioque *Soloente*, Herodoto e Carthaginiensium relatione notis, quorum ille regno *Fessae* adiudicandus videtur, hoc *Maroccae* regno.

GEOGRAPHIA AFRICAE HERODOTEAE

Sect. II. Cap. II.

DESCRIPTIO LIBYAE INTERIORIS.

*

§. LXVIII.

1. *De populo Nigrum accolente.*

Accedimus tandem ad ſectionis poſterioris libelli huiuſce caput alterum, in quo ea nobis exponenda reſtant, quae de Libya interiore in Herodoti opera paſſim occurrunt. Hic vero primo loco commemorandus nobis venit *populus, Nigrum accolens.* Herodoti locus, qui huc pertinet, lib. II. cap. 32. exſtat, Narrat autem l. c. Hiſtoricorum pater atque princeps, Naſamonum quinque filios, peragrato longo ſabuloſae Libyae regionis tractu, et multorum dierum itinere verſus occidentem confecto, vidiſſe tandem arbores frugiferas, in planitie natas; tum, ſuperueniſſe iis puſillos, qui forent infra mediocrem virorum ſtaturam (ανδρας μικρους, μετριων ἐλασσονας ἀνδρων) ductosque ab his per paludes maximas, easque transgresſos perueniſſe in vrbem, in qua aequali omnes ſtatura

tura forent, colore nigro; denique, hanc vrbem magnum praeterlabi fluuium, a vespera ad ortum solis fluentem, in quo conspicerentur Crocodili. Hactenus HERODOTVS.

Quo in loco ne verbum quidem de *Nigro flumine* occurrere, probe videmus. Verum si quidquam huic narrationi inesse statuere velimus, quod a sana ratione non plane abhorreat, necesse est, vt fluuii istius nomine Nigrum indicari affirmemus *a*).

Populum huncce *Pygmaeis b*), annumerandum esse, hoc est, hominibus corporis et breuitate et exilitate praeditis, non est, quod vlli dubitemus. Breues enim et exiles sunt, quicunque nimio sole premuntur. Verum caue cogites de istis Pygmaeis, qui et Nubae appellantur, quique in Aethiopiae supra Aegyptum finibus australibus habitabant, iis, inquam, prope quos Nili fontes ponuntur ab ARISTOTELE Histor. Animal. lib. IX.

Ceterum dari nec integras Pumilionum nec Gigantum nationes, nemo nescit. Ergo nec *Pygmaei* non in Aethiopiam solum, sed etiam in Indiam et extremam Scythiam a priscis auctoribus translati, eiusmodi minutum hominum genus habendi sunt

a) Videatur D'ANVILLIVS in: Memoires de l'Academie des Inscript. Tom. XXVI. pag. 65.

b) Ipsi *Pygmaei* seu Pumiliones iam ex HOMERI Iliad. g. 5. 6. noti, quamquam, STRABONE (lib. I. pag. 32. Edit. Basil. 1571. fol.) indice, ab HOMERO omnem oram Oceani meridionalem tenere *finguntur* Vid. *Geogr. Homeri* §. CXLIII. pag. 159.

sunt, quale vulgo depinguntur. Ab HERODOTO tamen prudentius, quam poetarum in fabellis descriptos esse, vidit etiam WESSELINGIVS ad laudatum HERODOTI locum *c*).

§. XL.

2 *Aethiopia supra Aegyptum.*

α) De variis incolarum Aethiopiae supra Aegyptum sitae nominibus, in Herodoto obuiis; item de Troglodytis Aethiopibus.

Aethiopes supra Aegyptum incolentes ab Aethiopibus, qui longius supra hos habitant, et μακροβιοι, hoc est, *longaeui* saepius HERODOTO dicuntur, (Vid. §. LXXV.) satis distinguit Auctor noster lib. cap. 97. Hoc enim loco memorantur Αἰθιοπος οἱ προσουροι Αἰγυπτῳ, τους Καμβυσης ἐλαυνων ἐπι τους μακροβιους Αἰθιοπες κατεστρεψατο, *Aethiopes contermini Aegypto, quos Cambyses facta in Aethiopes longaeuos expeditione superauit.* Ab his diuersi omnino sunt *Aethiopes Asiatici*, quos in viginti illarum gentium numerum retulisse deprehenditur HERODOTVS lib. III. cap. 94. quibus tributa Dario Hystaspis ferenda erant, Commemorantur iterum lib. VII. cap. 70. Horum autem nomine intelligendi sunt Colchidis incolae, hoc est, ii Aegyptii, qui in Colchidem olim translati erant

c) Veterum de *Pygmaeis* sententias et recentiora de iis testimonia deligenter collegit, item de regione et vera *Pygmaeorum* magnitudine, denique de eorum geranomachia bene exposuit IOBVS LVDOLFVS in Comment. ad Histor. suam Aethiop. pag. 69 - 74.

erant *a)*. De Aethiopibus orientalibus videatur LARCHERIVS Tom. VII. pag. 151. 152.

Aethiopibus ſupra Aegyptum incolentibus ſubterraneas domus dat HERODOTVS lib. III. cap. 94. quae erant in ora ſinus Arabici, quae *Troglodytices* nomine venit. Hinc ipſi Auctori noſtro lib. IV. cap. 183. laudatur *Troglodytae Aethiopes*, *οἱ Τρωγλοδύται Αἰθίοπες b)*, eosdemque l. l. omnium hominum celerrimis pedibus eſſe, ſerpentibus, lacertis, aliisque id genus reptilibus veſci, lingua nulli alteri ſimili vti et veſpertilionum inſtar ſtridere affirmat *c)*.

§. LXX.

β) *Fines Aethiopiae ſupra Aegyptum; Fluuius.*

Quod attinet ad *fines Aethiopiae ſupra Aegyptum*, quinam ii ſint verſus ſeptemtrionam facile intel-

a) Vid. LARCHERIVS Tom. III. pag. 333. not. 147.

b) Troglodytarum regio a *τρώγλαις, cauernis*, quas habitaculorum loco habebant, dicebatur. Ejusmodi ſpecus in variis regionibus commemorantur, in Aethiopia interiore, in Ammoniaca, in Scythia. Sed omnium notiſſimae ſunt in Aethiopia ſupra Aegyptum et ad ſinum Arabicum, quas haud dubie innuit HERODOTVS.

c) De *Troglodytis* in vniuerſum vide quae collegit IOB. LVDOLFVS in commentario ad Hiſtoriam ſuam Anthiopicum pag. 199. 200. Quas vero de ſtridenti eorum lingua narrat HERODOTVS, ea refert etiam DAPPERVS pag. 625. Cuius relationem confirmat LVDOLFVS l. c. pag. 199. hunc ſermonem ipſe audiuit a tali barbaro, qui ſpectaculi cauſſa in Hollandia et Germania circumducebatur.

intelligitur. Etenim ab Elephantine ſuperiora Aethiopes incolere tradit ipſe HERODOTVS lib. II. cap. 29. Caue igitur, ne forte a *Tachompſo inſula*, (§. LXXII.) quae ſita eſt in Nilo quatuor dierum nauigatione ſupra Elephantinem, ea de cauſa Aethiopiae initium ſumas, quoniam alteram eius partem Aegyptii tenuiſſe perhibentur, alteram Aethiopes. HERODOT. l. c. Orientalis *Aethiopiae ſupra Aegyptum* terminus ſinus eſt Arabicus; verſus meridiem vero et occidentem incerti ſunt termini; Libyae regiones ipſae, quae adiacent, parum cognitae.

De *Nilo* ab Elephantine ad Automolos, hoc eſt, 112 dierum iter ſupra Aegyptum adeoque in Aethiopia ſupra eam ſita cognito, expoſuimus ſupra §. XVII. XVIII.

§. LXXI.

γ) *De vrbe Nyſa.*

Atque haec quidem generaliora ſunt, quae de Aethiopia ſupra Aegyptum hoc loco commemoranda nobis erant. Accedimus iam ad ſpecialiora, in quibus recenſendis et explicandis, cum pauciſſima ſint, quae huc ſpectant, ex HERODOTO haurienda, hunc ſeruabimus ordinem, vt a ſeptentrione initio ſumto in meridiem pergamus. Hunc ordinem ecce! ipſe HERODOTVS noſter ſeruauit lib. II. cap. 29. 30. eumdemque ſequi eo minus dubitamus, quo eſſe certius deprehenditur, Auctorem noſtrum praeter ea, quae locis laudatis occurrunt, nihil attigiſſe, quod ad ſpecialiorem Aethiopiae

piae nostrae Geographiam pertineat, si a *Nysa urbe* recesseris, de qua variis rationibus, quas recensere hic nihil attinet, inducti, primo loco exponere constituimus.

Vrbs haecce disertis verbis ab HERODOTO lib. II. cap. 146. ponitur *ὑπερ Αἰγυπτου ἐν τῃ Αἰθιοπιῃ, in Aethiopia supra Aegyptum*, et lib. III. cap. 97. Aethiopes Aegypto contermini *περι Νυσην την ἱρην circa Nysam sacram*, incolere dicuntur. Vrbem vtroque loco intelligendam esse satis perspicitur. Quaeritur autem in quanam Aethiopiae nostra sita ea fuerit? Nos quidem, quamquam explicandae huic quaestioni diu insudauimus et vix quidquam omisimus inexpertum, vnde lux peti posset et *Nysae* nostrae situs definiri, fatemur ingenue, quaestionem istam quantum videmus, solui omnino non posse. In caussa est magnus nnmerus vrbium Nisarum, Nysarum et Nyssarum, quae antiquis scriptoribus memorantur. In caussa etiam sunt poetae, qui, cum ipsis ad Orgya Bacchi, diuersis in locis enarranda, opus esset monte; in quo illa agerentur, Nysam aliquam vbique intulere. Vid *Ill.* HEYNE *ad Apollodor.* pag. 564. Adde, quod prope montem Deo cuidam sacrum saepissime etiam vrbs erat, cognomen eidem monti, vt facile credas, nullam forte in Aethiopia nostra fuisse vrbem, *Nysae* nomine insignitam. Nec quidquam multum impedit, ne ipsa quidem historica HERODOTI fides, quo minus hoc statuamus, siquidem Auctorem nostrum in Aethiopia non fuisse, certum est. Vid. HERODOTI lib. II. cap. 29. Quod cum ita sit, nec hoc poetae antiqui loco, DIODORO SICVLO (lib. I. pag. 14. s. pag. 10. A) memorato:

'Εστι

Ἐστι δε τις Νυσα, ὑπατον ὀρος, ἀνθεον ὑλη Τηλου Φοινικης, σχεδον Αἰγυπτιοιο ῥοκων, licet de Nyſa Aethiopiae ſupra Aegyptum monte accipi poſſit, cogimur, vt in Aethiopia fuiſſe *Nyſam montem et vrbem eiusdem nominis prope eum* ſtatuamus.

§. LXXII.

δ) *De inſula Tachompſo.*

De hac inſula iam ſupra expoſuimus in deſcriptione Aegypti, §. XXXIII. ad quem locum, ne ſemel dicta repetamus, lectores ablegaſſe ſufficiat. De ſitu inſulae noſtrae conferendus D'ANVILLIVS in libro, ſaepius landato: *Memoires ſur l'Egypte* pag, 217.

§. LXXIII.

ε) *De vrbe Meroe.*

Meroe ἡ Μεροη *a*), πολις μεγαλη και μητροπολις των Αἰθιοπων, *vrbs magna et caput Aethiopum*, cuius primus omnium *Hiſtoriae pater* mentionem facit, ipſi HERODOTO ſita dicitur ad Nilum, 56. dierum iter et paullo amplius ſupra Elephantinem *b*) Templum habuit et oraculum Iouis *c*). Noſtra aetate *Ialac* nomine inſignitur *d*).

Habi-

a) De *Meroe inſula* in vniuerſum fuſius exponit IOBVS LVDOLFVS in Commentario ad Hiſtoriam ſuam Aethiopicam pag. 88. ſeqq.

b) Vid. HERODOT. lib. II. cap. 29. 30.

c) HERODOT. lib. II. cap. 29.

d) D'ANVILLE Geographie Anc. Abreg. Tom. III. pag. 50.

Habitabatur vrbs nostra in *insula Meroe*, quem vocant, de qua, licet eius apud HERODOTVM nulla exstet mentio, pauca tamen commemorare animus est. Antiqui scriptores ad vnum omnes Meroen insulam dicunt, Astabora et Astapo fluuiis circumdatam. Adstipularemur sane illis, modo constaret, Astaboram (hod. Tazace) et Astapum versus meridiem confluere, quod dubium facit D'ANVILLIVS *e*). Meroes insulae descriptionem debemus DIODORO et STRABONI, quorum ille quidem a Meroe, Cambysis matre, hic a sorore Cambysis nomen ei inditum esse memorat. Vterque *Meroen* clypei figuram referre, in longitudinem 3000, et in latitudinem 1000 stadiis patere affirmat; vtrique in ea sodinae auri, argenti, ferri, aeris et varia pretiosorum lapidum genera dicuntur. Verum legenda sunt integra horum scriptorum loca *f*).

§. LXXIV.

s) *De Automolis.*

Automoli, οἱ Αὐτόμολοι, hoc est, *Transfugae*, Nili accolae, 56 dierum nauigatione supra Meroen vrbem habitantes. Vocantur ab HERODOTO Ἀσμαχ *a*), quae vox quid significet idem aperit, dicens: δυναται τουτο το ἐπος κατα την Ἑλληνων γλωσ-

e) Vid. D'ANVILLE loco l.

f) DIODOR. lib. I. pag. 29. (p. 20. B. C.) STRABO lib. XVII. pag. 821. D. 822. A.

a) De origine huius vocis vide WESSELINGIVM ad HERODOTI lib. II. cap. 30.

γλωσσαν, οἱ ἐξ ἀριςερης χειρος παριςαμενοι βασιλει, *pollet hoc vocabulum in Graecorum lingua idem quod ab ſiniſtra manu regi adſiſtentes.* *Automoli* hi coloni erant Aegyptii, quorum olim 240,000 a Pſammticho, Aegyptiorum rege, in Aethiopiam transfegerant *b*), cuius transfugii cauſſa ex ipſo HERODOTO diſcenda. His ipſis *Automolis* Aethiopes, qui meridionalem Aethiopiae ſupra Aegyptum partem tenebant, Aegyptiacis moribus imbuti, adeoque manſuetiores facti ſunt *c*).

§. LXXV.

3. *De Aethiopibus Macrobiis.*

Aethiopia ab iis, qui Μακροβιοι, hoc eſt, *longaeui* appellantur, habitata, HERODOTO *noſtro* verſus meridiem ſita, iis vero, qui Arabiam felicem (hoc eſt, terram *Iemen*) incolunt, verſus meridiem, et ἐσχατη των οἰκεομενων *a*), *terrarum habitarum vltima*, nec non τα ἐσχατα της γης *b*), *extrema orbis terrarum* dicitur. Ipſos autem *Aethiopes*, hanc regionem frequentantes, Africam ad mare auſtrale incolere tradit HERODOTVS *c*); vnde apparet, *Aethiopes* hoſce loca Indico et Erythraeo mari finitima tenuiſſe.

Aethio-

b) *Automolos* tranſfugas eſſe ipſum nomen indicat. Nam αὐτομολειν eſt *tranſfugere.*

c) HERODOT. lib. II. cap. 30.

a) Lib. III. cap. 114.

b) Lib. III. cap. 25.

c) Lib. c. cap. 17. 114.

Aethiopum Macrobiorum terra elephantum, agrestium arborum, ebeni et maxime auri copia abundabat *d*), quae quanta fuerit captiui aureis vineulis alligati doceant *e*). Aes e contrario rarissimum esse apud *Aethiopes nostros* ideoque in summo pretio haberi perhibetur *f*).

Incolas omnium hominum et maximo corpore praeditos *g*), et pulchritudine conspicuos *h*) esse nec non inoffensa vti valetudine, ita vt plerique ad centum viginti annos viuant, aliqui centesimum et vicesimum annum superent *i*), HERODOTVS auctor est. Haud immerito igitur μακροβιοι, *k*) *longaeui*, et ipsi Auctori nostro dicuntur. — Praeterea meminit HERODOTVS *l*) *vrbis* horum *Aethiopum*

d) HERODOT. l. c.

e) Lib. III. cap. 23. Aurea haec Aethiopum vincula attigerunt plures: quos excitat THEODOR. CANTERVS Varr. Lect. lib. I. cap. 5.

f) HERODOT. l. c.

g) Aethiopem et Aethiopissam tertia sua parte exstantes supra ordinariam hominum staturam vidit et mensus est PETRVS VALLENSIS, nobilis Romanus, addens, Aethiopes, quos in Aegypto vidit, vt plurimum proceros fuisse. — Adscripsimus obseruationem hanc auctoritate ISAACI VOSSII ad POMPON. MELAE lib. III. cap. 9. p. 299.

h) De pulchritudine, qua inter omnes homines *Aethiopes Macrobii* eminuisse HERODOTO dicuntur, videatur WESSELINGIVS ad HERODOT. lib. III. cap. 20.

i) HERODOT. lib. III. cap. 23.

k) HERODOT. l. l. cap. 17. 21. 23. 97. 114.

l) Lib. III. cap. 24.

thiopum, et *fontis prope eam*, cuius aqua ſic inualida fertur, vt leuiſſima quaeque peſſum eant in profundum *m*). At nec *vrbis* nec *fontis* nomen occurrit. Commemoratur et *locus* apud *Aethiopes longaeuos* apparatis epulis omni tempore refertus, quibus veſci volenti cuique licuit, ἡλίου τράπεζα *n*), *Solis menſa*, dictus, de qua menſa vide, quae narrat ipſe HERODOTVS lib. III. cap. 18.

Sub rege vixiſſe *Aethiopes Macrobios* e variis HERODOTI locis *o*) haud obſcure intelligitur *p*). Leges eorum, diuerſas ab aliorum hominum legibus, in vniuerſum tantum attigit HERODOTVS lib. III. cap. 20; ſubiicit tamen, Aethiopes eum regem conſtituere ſolitos, cuius corporis proceritati animus fortis et intrepidus reſponderet *q*).

§. LXXVI.

Vniuerſalis deſcriptio incolarum Libyae.

Libyam HERODOTI aetate a *quatuor* nationibus inhabitatam fuiſſe, ipſe nos docet lib. IV. cap. 197.

m) HERODOT. lib. III. cap. 23.

n) De hac *ſolis menſa* apud Aethiopes longaeuos vide ſcriptorum loca, quae laudat WESSELINGIVS ad HERODOTI lib. III. cap. 18.

o) Lib. III, cap. 17. 21. 22.

p) Quae de *Automolis*, Aethiopiae ſupra Aegyptum incolis, et de *Aethiopibus Macrobiis* memoriae prodidit HERODOTVS confudit POMPON. MELA lib. III. cap. 9.

q) Conf. VALKENARIVS ad HERODOTI lib. III. cap. 20.

197. Harum vero *duae indigenae* pronunciantur, *Libyes a)* et *Aethiopes b)*, quorum illi regionem, quae versus ſeptemtrionem ſpectat *c)*, incolebant, hi eam, quae in meridiem vergit; *duae* autem *aduenae*, *Phoenices d)*, et *Graeci*. *Phoenices* in Libya nullo alio loco diſerte commemorat HERODOTVS, Carthaginienſes tamen lib. III. cap. 19. *liberos*

a) Hoc nomine antiquis ſcriptoribus proprie veniunt qui Libyae partem, quae maxime innotuit hoc, eſt, interprete ipſo HERODOTO IV. 197. regiones verſus ſeptemtrionem ſpectantes (Vid. et not. c.) incolebant. Qui cum primi Libyae populorum Graecis innotuerint, factum eſt, vt hi omnes Libyae incolas vno Libyum nomine ſaepiſſime comprehenderent.

b) Aethiopum nomine haud dubie intelligendi ſunt omnes Libyae interioris incolae. STRABO lib. I. pag. 34. C. (Vid. §. III. pag. 15.) Atque hi ſunt οἱ ἐκ της Λιβυης (Αἰθιοπες, qui) οὐλοτατον τριχωμα ἐχουσι παντων ἀνθρωπων, teſte HERODOTO lib. VII. cap. 70. Omnes hos interioris Libyae populos ſignificat forte SALLVSTIVS (Bello Iugurth. pag. 76.) *Gaetulorum* nomine. Eo enim teſte *Africam initio habuere Gaetuli et Libyes.* Seriora autem tempora reſpexiſſe dicendus eſt eo loco, (pag. 78.) in quo poſt Gaetulos Aethiopes eſſe dicit. Primi hi Africae incolae *aſperi*, inquit, *incultique; quis cibus erat caro ferina atque humi pabulum, vti pecoribus. Hi neque moribus, neque lege aut imperio cuiusquam regebantur; vagi, palantes, quas nox coegerat, ſedes habebant.*

c) h. e. omnem oram maritimam, mari mediterraneo obuerſam. HERODOT. lib. II. cap. 32.

d) Phoenicum vrbes ſunt: Hippo, Adrimetnm, Leptis, et plures in ora maritima. Vid SALLVST. *Bello Iugurth.* p. 77. 78.

liberos Phoenicum appellat. (Vid. §. LXIII.) Graeci autem in Libya saepius in vniuersum Auctori nostro memorati, et speciatim *Theraei*, *Peloponnesii*, *Cretenses*. (Conf. §. XXXVIII.)

DIODORVS SICVLVS e) Cyrenen f) et Syrtes nec non interiorem Libyae regionem, illis finitimam g), quatuor Afrorum genera accolere et inhabitare affirmat, *Nasamonas*; *Auschisas*, *Marmaridas*, *Macas*. *Nasamones* regionem tenere dicuntur, quae in meridiem vergit; *Auschisae* versus occidentem habitare perhibentur; *Marmaridae* ab Aegypto vsque ad Cyrenen (hoc est, Cyrenaicam) incolere, et *Macae*, quos omnium populosissimos appellat DIODORVS, Syrtes accolere narrantur. Horum autem populorum *Marmaridas* diuersis, reliquos iisdem nominibus HERODOTVS insigniuit. At vero licet pro *Marmaridis* substitui facile possint *Adyrmachidae* et *Giligammae*, quos nominat HERODOTVS, nondum tamen expedita res est. Nihilo enim secius longe recedere DIODORVM hoc loco ab iis, quae HERODOTVS lib. IV. cap. 168. seqq. de gentibus, Libyae oram maritimam tenentibus ad posteros transmisit, quis non videat? Diuersa igitur tempora sedium mutationem attulisse apparet. Quaedam obscurioris notae gentes, HERODOTO memoratae; v. c. *Cabales* in media Auschisarum terra habitantes, (§. XLII.) DIODORI aetate extinctae, aliae MACIS finitimae

e) Lib. III. pag. 162. (pag. 127. D.)

f) h. e. Cyrenaicam. Cyrenaica autem h. e. latiori sensu accipienda, ita, vt ab Aegypto incipiat.

g) hoc est, Libyam vsque ad deserta.

timae, ab his ſubactae videntur, id quod ex epitheto a DIODORO ipſis tributo euinci poſſe videtur. Ab hoc enim ſcriptore omnium populoſiſſimi appellantur, quales ſane HERODOTI aeuo non erant. Vid. §. XLVII.

AGATHOCLIS aetate *h)* aeque ac antiquiori aeuo in quatuor hominum genera Africa diuiſa erat. Erant autem haec:

1. *Poeni* οἱ Φοίνικες, qui Carthaginem inhabitabant;
2. *Libopoeni*, οἱ Λιβοφοίνικες, qui multas vrbes maritimas (prope Carthaginenſem regionem) incolebant;
3. *Libyes*, maior et antiquiſſima Libyae incolarum pars *i)*;
4. *Nomades k)*, qui longos Libyae tractus vsque ad deſerta tenebant.

§. LXXVII.

Vniuerſalis deſcriptio naturalis ſoli Libyae conditionis.

Vniuerſalem naturalis ſoli Libyae conditionis deſcriptionem dedit HERODOTVS lib. IV. cap. 198.

M 4

h) De hac Africae AGATHOCLIS aetate diuiſione exponit DIODORVS SICVLVS lib. XX. pag. 791. (pag. 762. C.)

i) Incolebant ab Aegypto vsque ad Poenos.

k) Huic *Numidiae* et *Numidarum* nominis originem deducunt. Verum haec Etymologia merito dubia habetur, quoniam ex Graecorum lingua petita eſt.

198. Sed iterum hunc locum transscribere nolumus. Vid. §. XLV. XLVII.

E P I M E T R V M.

§. LXXVIII

De populo incertae sedis.

Incertae sedis populum dicimus eum, quem adiisse perhibetur Satafpes, Teafpis filius, Persa ad circumnauigandam Libyam a Xerxe missus. Frequentasse eum Libyae litoris partem, quae est circa lineam aequinoctialem eo minus nunc quidem dubium est, quo certius persuasum nobis habemus, Satafpen vento, quem aestivo tempore constanter a meridionali plaga flare scimus, impeditum esse, quo minus iter continuaret. Quanam enim *alia* re impediri potuerit, quominus iter inceptum continuaret, plane non apparet. Ipsa de populo isto narratio exstat apud HERODOTVM lib. IV. cap. 43.

INDEX

INDEX
GEOGRAPHICVS.

Caba-

Libyae

S.

S.

T.

V.

Z.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

pag.	8.	lin.	2.	multrumpue *lege* multumque
—	9.	—	17.	vsque ad columnas autem *lege*: vsque ad columnas Herculis nihil habet quod refeiat, extra columnas autem -
—	—	—	21.	a aeque *lege* eaeque
—	—	—	32.	ipſis ſingulis ſectionibus *lege*, ipſi libello
—	13.	—	7.	ipſo *lege* ipſa
—	16.	—	vlt.	PRO- *lege* GEO.
—	80.	—	18.	vrbs memorata *lege* vrbs non memorata
—	81.	—	9.	am *lege* an
—	—	—	12.	teſte, foſſa *lege* teſte, quam praeterfluit foſſa
—	—	—	15.	intuito *lege* intuitu
—	83.	—	11.	illum *lege* illam interpretationem
—	84.	—	9.	Hiſtoriorum *lege* Hiſtoricorum.
—	86.	—	28.	oppoſitam *lege* appoſitam.
—	94.	—	11.	ſint — ſunt
—	—	—	21.	Laby. — Iuxta
—	95.	lin	1.	*poſt.* Arſinoem *adde* de qua mox (pag. 96) expoſituri ſumus,
—	97.	—	10.	ſit *lege* fit
—	110.	—	23.	meridialem *lege* meridionalem.
—	112.	—	4.	ſtue *lege* ſiue
—	—	—	12.	*poſt.* Romanis *adde* conuenire
—	—	—	13.	eſtis *lege* eſt, 15.
—	—	—	17.	65. *lege* ad
—	—	—	18.	menſara *lege* menſura
—	113.	—	9.	ſit *lege* fit
—	—	—	10.	HERO - *lege* HERODOT.
—	115.	—	8.	Riki *lege* Kiki
—	—	—	9.	aleo *lege* oleo
pag	121.	lin	7.	*deleatur punctum.*
—	—	—	8.	quam *lege* quo
—	—	—	9.	iudicaſſe *lege* indicaſſe
—	—	—	17.	ore *lege* orae.
—	122.	—	22.	*deleatur punctum poſterius.*
—	124.	—	9.	dico *lege* dicimus
—	125.	—	18.	Cyrenaicum *lege* Cyrenaicam
—	126.	—	14.	conſtitunt *lege* conſtituunt.
—	127.	—	6.	iuducunt — inducunt
—	—	—	7.	attigemus — attingemus

— 131.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

—	131.	— 9.	Isyllos *lege* Psyllos
—	132.	— 21.	*post.* addunt *deleatur punctum*
—	135.	— 3.	*post* disertis *adde* verbis
—	—	— 27.	*ante vocem* STRABONE *lege* a
—	137.	— 12.	sitae *lege* istae
—	140.	— 15.	vocatur *lege* vocantur
—	143.	— 18.	Κιβυων *lege* Λιβυων
—	164.	13.	*lege* habitantibus, colligenti
	—	4.	— Subcribere
	—	21.	— Cercinna
—	170.	1.	— Geographiae
—	—	-	— Herodoti opere.
—	173.	7.	— laudantur
—	—	15.	— Septentrionem

